Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: ESOGÜ Bademlik Tasarım Festivali Örneği

Hüseyin Özdemir

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Aralık 2018

Informal Structures in Architecture Education: ESOGÜ Bademlik Design Festival Sample

Hüseyin Özdemir

MASTER OF SCIENCE THESIS

Deparment of Architecture

November 2018

Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: ESOGÜ Bademlik Tasarım Festivali Örneği

Hüseyin Özdemir

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Lisansüstü Yönetmeliği Uyarınca
Mimarlık Anabilim Dalı
Bina Bilgisi Bilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

Danışman: Prof. Dr. Ayşen Çelen Öztürk
İkinci Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Ketizmen Önal

Aralık 2018

ONAY

Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hüseyin Özdemir'in YÜKSEK LİSANS tezi olarak hazırladığı "Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: ESOGÜ Bademlik Tasarım Festivali Örneği" başlıklı bu çalışma, jürimizce lisansüstü yönetmeliğin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek oybirliği ile kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Ayşen Çelen Öztürk

İkinci Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Ketizmen Önal

Yüksek Lisans Tez Savunma Jürisi:

Üye: Prof. Dr. Ayşen Çelen Öztürk

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Ketizmen Önal

Üye: Prof. Dr. Nuray Özaslan

Üye: Prof. Dr. Figen Beyhan

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Türkan Nihan Hacıömeroğlu

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Hürriyet ERŞAHAN
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Ayşen Çelen Öztürk danışmanlığında hazırlamış olduğum "Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: ESOGÜ Bademlik Tasarım Festivali Örneği" başlıklı YÜKSEK LİSANS tezimin özgün bir çalışma olduğunu; tez çalışmamın tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; tezimde verdiğim bilgileri, verileri akademik ve bilimsel etik ilke ve kurallara uygun olarak elde ettiğimi; tez çalışmamda yararlandığım eserlerin tümüne atıf yaptığımı ve kaynak gösterdiğimi ve bilgi, belge ve sonuçları bilimsel etik ilke ve kurallara göre sunduğumu beyan ederim.

Tez çalışmamda yaptığım anketleri, ESOGÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 25403353-050,99-E.64281 sayılı kararına göre gerçekleştirdiğimi beyan ederim. 17/12/2018

Hüseyin Özdemir

İmza

ÖZET

Mimarlık eğitimi; diğer eğitim disiplinlerinden farklı olarak yaratıcı düşünme ve düşünce sistemlerinin aktarıldığı, öğretildiği, deneyimlenildiği ortamlara ihtiyaç duymaktadır. Temel olarak formel bir eğitim programı ve sistematik çerçevesinde hazırlanan ve yürütülen mimarlık eğitim sistemi, belirli sınırlılıklar çerçevesinde yürütülebilmektedir. Bu sınırlılıkların mimarlık öğrencilerinin esnek düşünmelerini engelleyici durumlar ve ortamlar yaratılabileceği, son dönem mimarlık eğitimi alanında yapılan bilimsel araştırmalar ve tartışmalarda, önemli konular arasındadır.

Enformel eğitim programları, öğrencinin esnek düşünmesini teşvik edici, daha özgür hareket edebilecekleri, disiplinlerarası ortamlar olarak, mimarlık ve tasarım eğitimine önemli bir katkı sağlamaktadır. Enformel yapılar; workshoplar, yarışmalar, bienaller, festivaller, yaz okulları vb. gibi serbest çalışma alanlarından oluşmaktadır. Tez çalışmasının ilk bölümünde enformel eğitim sistemleri anlatılmaktadır. Bu esnek yapılar içerisinde öğrenciler not kaygısı olmadan, sürece dâhil olmakta ve özgürce düşünerek üretim yapabilmektedir. Enformel yapıların bu özelliklerinin tartışılması ve öğrenim çıktılarının tespit edilmeye çalışılması bu tez çalışmasının ana hedefi olarak belirlenmiştir.

Bu hedef doğrultusunda bu çalışmanın asıl amacı ise mimarlık eğitiminde formel eğitim dışında son yıllarda artan katılımlı enformel yapıların Bademlik Tasarım Festivali örneği üzerinden mimarlık/tasarım ortamına katkı ve kazanımlarını araştırmaktır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından organize edilen, Bademlik Tasarım Festivali (BTF) "***enformel bir yapı"*** olarak analiz edilmiştir. 2018 yılında düzenlenen BTF katılımcıları ve yürütücülerine uygulanan anket çalışması ile enformel yapı deneyimleri saptanmaya ve bu yapı sisteminin bir eğitim yaklaşımı olarak ileriye yönelik kurgulanabilecek bir modele altyapı oluşturabileceği tartışılmıştır. Bu tez çalışması, Enformel eğitim alanında önemli bir örnek olarak nitelendirilebilecek, tamamen öğrenci merkezli yönetim, denetim ve uygulama sistemine sahip olan BTF'nin, mimarlık eğitimine olan katkısını sorgulamak ve gelecek için yeni bir mimarlık eğitimi yaklaşımı geliştirilebilmesi için kullanılabilecek içerik, kapsam ve yaklaşımlar ile ilgili değerlendirme ve önerileri kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mimarlık eğitimi, Enformel yapı, Bademlik Tasarım Festivali, Workshoplar

SUMMARY

Architecture education; unlike other education disciplines, creative thinking and thought systems are transfered, taught, experience needs environments. The architecture education system, Which is basically prepared and implemented within the framework of a formal education program and systematic framework, can be carried out within the framework of certain limitations. These limitations are among the important issues in recent scientific researches and discussions in the field of architecture education, where situations and environments can be created that prevent the students from thinking flexibly.

Informal education programs provide an important contribution to architecture and design education as interdisciplinary environments that encourage the student to think flexibly and can move more freely. Informal structures consist of lone working areas such as workshops, competitions, biennials, festivals and summer schools. In the first part of thesis study, informal education systems are explained. Within these flexible structures, the students can be involved in the process and make production thinking freely without any grade anxiety. The main objective of this thesis is to discuss these characteristics of informal structures and to determine the learning outcomes.

In line with this target, the main objective of this study is to investigate the contribution and acquisitions of informal structures with increasing participation in architectural education besides formal education in recent years through the sample of the Bademlik Design Festival in architecture/design environment. Bademlik Design Festival which is organized by the students of Eskişehir Osmangazi University, Department of Architecture Design Club, had been analysed as an informal structure. With the survey conducted in 2018, it was discussed that informal structure experiences could be determined and this structure system could create an infrastructure for a model that could be developed as a training approach. This thesis work in the field of informal education can be regarded as an important example of a fully student-centered management , control, and application of the BTF system, the contribution of architectural education to develop a new architecture that can be used to interrogate and education approach for the future content, scope and approaches for assessment and recommendations.

Key words : Architectural Education, Informal Structure, Bademlik Design Festival, Workshops

TEŞEKKÜR

Araştırmamın gerçekleştirilmesi sırasında değerli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile katkı sağlayan, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocalarım Prof. Dr. Ayşen Çelen Öztürk ve Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Ketizmen Önal'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Akademik hayatım boyunca bilgi ve tecrübeleri ile bana sürekli destek olan Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Bozok Üniversitesi Mimarlık bölümündeki tüm hocalarıma ayrıca en içten dileklerimle teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili arkadaşlarım Arş. Gör. İslam Altın ve Rıdvan Yılmam'a çok teşekkür ederim. Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde sürekli moral veren, beni destekleyen, sevgilerini hiçbir zaman esirgemeyen, her konuda bana yardımcı olan aileme çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET……...…vi
SUMMARY…….. vii
TEŞEKKÜR…….…..... viii
İÇİNDEKİLER…….……..ix
ŞEKİLLER DİZİNİ……....xi
ÇİZELGELER DİZİNİ…….……...xii
KISALTMALAR DİZİNİ…….…….... xiii
1. GİRİŞ VE AMAÇ 1
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI **5**
3. MİMARLIK EĞİTİMİNDE ENFORMEL YAPILAR **12**
3.1 Mimarlık ve Tasarım Workshopları 15
3.1.1 Uluslararası workshoplar 17
3.1.2 Ulusal workshoplar 23
3.2 Mimarlık ve Tasarım Yarışmaları 28
3.3 Mimarlık Yaz Okulları 29
3.4 Mimarlık ve Tasarım Festivalleri 33
3.5 Uluslararası Mimarlık Öğrenci Buluşması (EASA) 34
3.6 Ulusal Mimarlık Öğrenci Buluşması (UMÖB) 35
3.7 Mimarlık ve Tasarım Sergileri 36
3.8 Mimarlık ve Tasarım Bienalleri 38
3.9 Mimarlık ve Tasarım Seminerleri 40
3.10 Bölüm Sonucu 40
4. ALAN ÇALIŞMASININ KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ **42**
5. MATERYAL VE YÖNTEM **46**
5.1 Materyal 46
5.1.1 Bademlik Tasarım Festivalinin tarihçesi 47
5.1.2 2018 BTF Geçmiş şimdi, şimdi gelecek 50
5.2 Yöntem 54

İÇİNDEKİLER (devamı)

Sayfa

6. BULGULAR VE TARTIŞMA 56
6.1 2018 BTF Katılımcılarına Uygulanan Anket Değerlendirmeleri 56
6.1.1 Atölye yürütücülerine uygulanan anketlerin değerlendirilmesi 57
6.1.2 Festivale katılan öğrenci anketlerin değerlendirilmesi 62
6.1.3 Anket ve gözlem sonuçlarının değerlendirilmesi 71
6.2 Bölüm Sonucu 72
6.3 Mimarlık Eğitimi için Gelecek Öngörüsü Olarak BTF Tasarım Eylem Sistemi 72
7. SONUÇ VE ÖNERİLER 82
KAYNAKLAR DİZİNİ 85
EK AÇIKLAMALAR 90
Ek Açıklama-A: Etik Kurul Onay Raporu……..91
Ek Açıklama-B: Atölye Yürütücüleri Anket Formu……...95
Ek Açıklama-C: Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrenci Anket Formu……...100
Ek Açıklama-D: Anket Açık Uçlu Sorusuna Verilen Yanıtlar……..……105
Ek Açıklama-E: Anket Açık Uçlu Sorusuna Verilen Yanıtlar…….……109

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil **Sayfa**

3. 1. "2018 Uluslararası DOCOMOMO Öğrenci Atölyesi" Posteri 18
3. 2. MEDS (Meeting of Design Students) Tara, Sırbistan 2015 Uluslararası Workshop Etkinliği 20
3.3. "Minos Mimarlık ve şehircilik Üzerine Yeni Perspektifler" Uluslararası Workshop Posteri 21
3. 4. "Dünya Mimarlık Atölyesi: Gana'da Çamur Kulübe Tasarımı" Uluslararası Workshop Posteri 22
3.5. "ICD (Institute for Computational Design and Construction) Workshop: Kompozit Morfoloji ve Tektoniği" Uluslararası Workshop Posteri 23
3.6. "Psidia Antiokheia'dan Geçerken Mimari Denemeler, Değmeler, Değinmeler" temalı ulusal workshop etkinliği posteri 24
3.7. "Barselona'nın Çevre Mahallesinde Sosyo-Mekansal Bir Atölye Çalışması" temalı etkinlik posteri 26
3.8. "Superuse Tasarım Atölyeleri" temalı ulusal workshop etkinliği posteri 27
3.9. "Eskiz Atölyesi Çalıştayı-Sydney" temalı ulusal workshop etkinliği çalışmaları 27
3.10. "Eskiz Atölyesi Çalıştayı-Sydney" temalı ulusal workshop etkinliği çalışmaları ... 28
3.11. Yahşibey Yaz Okulu 33
3.12. Hello Wood Festival-Argentina 2017 34
3.13. Archiprix Uluslararası Mimarlık Yarışma ve Sergisi 2017 37
3.14. 2018/XVI. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri 38
3.15. Freespace başlıklı 16. uluslararası mimarlık sergisinin mekânsal olarak gruplandırılması 39
5.1. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü Bademlik Yerleşkesi 48

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge **Sayfa**

3.1. 2014 Betonart Yaz Okulu teması…… 31
4.1. Enformel Yapı Biçimleri- Festival Bilgi Strüktürü - Bademlik Tasarım Festivali Özelinde Kavramsal Altyapı etkileşimi konu alanı, kavramla…… 42
4.2. Tasarım Modeli…… 44
4.3. Bademlik Tasarım Festivali için tanımlanmış uygulama aşamaları…… 46
5.1. 2013 yılından 2017 yılına kadar Bademlik Tasarım Festivali Temaları ve Atölyeleri……48
5.2. Bademlik Tasarım Festivali 2018 atölyeleri……49
5.3. Bademlik Tasarım Festivali 2018 Atölye Afişleri……52
6.1. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Atölye Yürütücülerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi……57
6.2. BTF katılan atölye yürütücülerin katıldığı bazı etkinlikler……62
6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi……62
6.4. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin Anket Sorularına Verdiği Yanıtların Değerlendirilmesi……68
6.5. Enformel Yapılara Katılımın Mezuniyet Değerlendirilmesine Alınma Analizi…. 70
6.6. Bademlik Tasarım Festivali Etkinliği Kazanımları……73
6.7. BTF Etkinliğinin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler……77

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
ESOGÜ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
BTF	Bademlik Tasarım Festivali
EASA	Uluslararası Mimarlık Öğrenci Buluşması
UMÖB	Ulusal Mimarlık Öğrenci Buluşması

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Mimarlık mesleğinin kalitesi, mimarlık eğitiminin kalitesine ve mimarlık uygulamasıyla uyum içerisinde işleyebilmesine bağlıdır (Uluoğlu, 1990). Rowe'a (1994) göre mimarlık eğitiminin planı, entelektüel gelişimlerinin yanı sıra öğrencilerin fiziksel, sosyal ve zihinsel iyi oluşlarıyla ilgilenen bir insan çabası olduğunu göz önünde bulundurarak hem öğrenmenin hem de öğrenmeye giden yolun özgür bir seçim olduğunu dikkate almaktır. Eğitimin amacı tüm alanları dâhil eden bir uzman gözetiminde inşa etme eyleminin bütün incelikleriyle öğretilmesidir. Mimarlık eğitimi, formel eğitim sistemi (örgün eğitim- belirli bir müfredata bağlı) ile verilen eğitimler neticesinde mimar olma yolunda ilerleyen bireylerin hazırlanma sürecidir.

Mimarlık eğitiminin içinde yer alan en önemli bölümlerden biri mimari tasarım eğitimidir (Canbay Türkyılmaz ve Türkyılmaz, 2003). Mimarlık, endüstri ürünleri tasarımı vd. gibi birçok farklı alanı içine alan mimari tasarım eğitiminde; stüdyo ortamları önemli bir yere sahiptir. Yapma ile öğrenme ilkesini içeren eğitim psikolojisini temel alan mimari tasarım eğitiminde stüdyolar; tasarım eğitimi için ortak bir alan olarak üretilmiştir (Ketizmen Önal, 2010). Schön'e (1985) göre bu stüdyolar, uzman yürütücülerin rehberliği ve eleştirisi altında bireysel ve kolektif olarak öğrenmenin modelidir.

Mimari tasarım stüdyoları ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında tartışmaların merkezini tasarım eğitimi ve öğrenme stratejileri oluşturduğu görülmektedir. Bu anlamda Levy (1980), mimari tasarım stüdyoları içerisinde teknik/uygulama kısımlarının yeterince öğretilmediğini tartışmıştır. Salama (1995) ise mimari tasarım stüdyosu öğretim yöntemleri ve mesleki uygulama arasındaki boşluğun giderilmesinden bahsetmektedir. Mimari tasarım stüdyolarında bu boşlukların giderilebilmesi için zorunlu eğitim olmayan enformel yapılar ile desteklenebilir. Akbulut vd. (2011) göre, enformel yapılar, öğrencinin tasarım becerilerinin gelişmesine ve müfredat içine doğrudan girmeyen konuların ele alınarak, hem mimarlık eğitim performansına hem de öğrencilere farklı bakış açıları kazandırılmasına katkı sağlayan ortamlardır (Akbulut vd, 2011). Ciravoğlu'na (2001) göre ise enformel yapıların mimarlık eğitimindeki güncel anlamı, formel mimarlık eğitimi dışındaki, ders ve müfredat dışı etkinlikler olarak ifade edilmektedir. Enformel yapılar, zorunlu olmayan,

kişisel isteğe bağlı olarak öğrencilerin katılabileceği, bilgiye ulaşma yolunu, yeni öğrenme biçimlerini ve farklı düşünebilme yollarının keşfedileceği bir yapıya sahiptir. Bu yapılar; workshoplar, yarışmalar, mimarlık yaz okulları, festivaller, ulusal ve uluslararası mimarlık öğrenci buluşmaları, sergiler, bienaller, seminerler gibi çalışma alanlarını barındırır. Ayrıca enformel eğitim yapıların, mimarlık öğrencilerinin ve farklı uzmanlık alanından gelen bireylerin kendi bağlı olduğu üniversite dışında, sahip olduğu bilgi birikimini kıyaslayarak ve paylaşarak yeni fikirlerin gelişmesine yardımcı olabileceği bir sistemle tariflenebilmektedir. Bu nedenle günümüzde bu yapıların çeşitliliği ve katılım oranları gün geçtikçe de artmaktadır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından enformel bir yapı olarak gelişen Bademlik Tasarım Festivali, özgür ve özgün tasarım yapma becerisi, grup çalışması kazanımı, disiplinler arası işbirliği ve not ölçeği dışında kişisel değerlendirmeyi içeren bir kurguya sahiptir. Her yıl farklı bir tema belirlenen festival sürecinde, farklı tasarım alanında uzman davetli atölye yürütücülerinin görsel, işitsel, dokunsal materyallerle hazırladığı tasarım stüdyolarına öğrenci katılımı isteğe bağlı olarak gerçekleşmektedir. Türkiye'de farklı üniversitelerden tasarım eğitimi alan öğrenciler aday olarak başvurmakta ve değerlendirme sonucu sürece katılımları kabul edilmektedir. Tüm süreçlerin kontrolü öğrenciler tarafından zaman içerisinde geliştirilmekte, Tasarım Kulübü ve Bademlik Tasarım Festival ekibi tarafından düzenlenmektedir. Kesintisiz olarak farklı öğrenci grupları tarafından 5 yıldır düzenlenen bu etkinlik, aynı zamanda öğrencilerin sorumluluk alması, büyük bir organizasyonu yürüterek güven kazanması ve üniversiteye aidiyet duygusu geliştirmesi açısından önemli bir kazanım olarak görülebilir.

ESOGÜ Tasarım kulübü öğrencileri tarafından düzenlenen Bademlik Tasarım Festivali farklı disiplinlerinden öğrencilerin tasarım yeteneğine ve yaratıcılığına katkı sağlama amacındadır. Etkinlik farklı disiplinden katılımcıları içinde barındırabilen ve farklı mimari konuların ele alınmasını sağlayan ortamlar sunar. Enformel yapıların formel eğitim sistemine katkısı olduğu düşünülen, Bademlik Tasarım Festivali (BTF) bu tezin inceleme konusunu oluşturmuştur.

Bu çalışmanın amacı, mimarlık eğitiminde formel eğitim (örgün eğitim- belirli bir müfredata bağlı) dışında son yıllarda artan katılımlı enformel yapıların (müfredat dışı eğitim) Bademlik Tasarım Festivali üzerinden yapılan bir okuma ile öğrencilere katkısını ve kazanımlarını araştırmaktır. Konunun araştırılmasının nedeni, mimarlık öğrencisinin eğitim hayatında olan yeni bilgiler öğrenme, yaratıcı düşünme, özgür ve özgün tasarım yapma, grup çalışması alışkanlığı, disiplinler arası işbirliği kazanımlarının olabileceği yönündedir. Bu kavramların tartışılması ile bu tez çalışması, BTF gibi tamamen öğrenci merkezli tasarım eylem sisteminin bir eğitim yaklaşımı olarak ileriye yönelik kurgulanabilecek bir modele altyapı oluşturabileceğini tartışmaya açmaktadır. Enformel eğitim alanında önemli bir örnek olarak nitelendirilebilecek, tamamen öğrenci merkezli yönetim, denetim ve uygulama sistemine sahip olan BTF'nin, mimarlık eğitimine olan katkısını sorgulamak ve gelecek için yeni bir mimarlık eğitimi yaklaşımı geliştirilebilmesi için kullanılabilecek içerik, kapsam ve yaklaşımlar ile ilgili değerlendirme ve önerilerin tartışıldığı bu çalışma, mimarlık eğitimi konu alanındaki bilimsel çalışmalara önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu tür bir değerlendirme yapılabilmesi için tez çalışması özellikle stüdyo eğitimi üzerine odaklanmıştır.

Mimarlık eğitimi üzerine yapılan araştırmalarda tasarım stüdyoları ilgi odağı olmuştur. Tasarım stüdyolarına farklı yaklaşımlar getirilmiştir. Yapılan literatür araştırmasında Bademlik Tasarım Festivali, enformel yapılar üzerinden incelenmiştir. Bu yapılar, mimari tasarım stüdyolarına ne tür katkı ve kazanımların olabileceğini, nasıl fayda sağlanabileceğini, nasıl uygulanacağı üzerinde durulmuştur (Yürekli, 2004; Ciravoğlu 2001; Ciravoğlu, 2003; Adıgüzel, 2012; Turgut ve Cantürk, 2015; Beycan vd., 2014; Erktin ve Soygeniş, 2014; Coombs ve Ahmed, 1974; İnce ve Yarkataş, 2017; Polatoglu ve Vural, 2012). Tez kapsamında, birden fazla atölyeyi barındıran Bademlik Tasarım Festivali sürecinin incelenmiş olması enformel yapılara yeni bir katkı sağlayabilir.

Tez çalışmasının ilk adımı araştırma alanlarının tanımlanmasıdır. İkinci adımında enformel yapılara giren workshoplar, festivaller, yarışmalar, bienaller, sergiler, yarışmalar, mimarlık yaz okulları, uluslararası mimarlık öğrenci buluşması, ulusal mimarlık öğrenci buluşması ve seminerler ele alınmıştır. Üçüncü adımında bu yapılara ilişkin tanımlamalar ve tespitler yapılmıştır. Tez çalışmanın son adımında ise Bademlik Tasarım Festivali üzerinden yapılan bir okuma ile festivalin içeriğinin analizi, katılımcıların ve atölye

yürütücülerin katılım sonrası değerlendirme anket çalışmaları ile Bademlik Tasarım Festivali katkılarının tespit edilmesi, festival sonrası öğrencilerin kazanımlarının ortaya konulması ve Bademlik Tasarım Festivali gibi tamamen öğrenci merkezli tasarım eylem sisteminin bir eğitim yaklaşımı olarak ileriye yönelik kurgulanabilecek bir modele altyapı oluşturabileceğini tartışmaya açmaktadır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Mimarlık eğitimi, mimarlık okullarında öğrencilerin yetiştirilmesi için belirli bir örgün eğitim veya örgün eğitim sistemi dışında yapılan (formel veya enformel yapılar) eğitim faaliyetlerini almasıyla başlangıç düzeyindeki bireyi, uzman düzeyde mimar olma durumuna ulaştırma sürecidir (Ketizmen Önal, 2010). Formel mimarlık eğitimi, belirli bir müfredata bağlı olarak gerçekleştirilen eğitim sistemidir. Ciravoğlu'na (2003) göre Formel Mimarlık eğitimi, bir mimar adayının tamamlaması gereken kuramsal ve uygulamalı derslerin tümünü kapsamaktadır. Enformel eğitim ise bireylerin kendi isteklerine göre katılabildiği müfredat dışı eğitim programlarıdır.

Formel mimarlık eğitimi, tasarım stüdyosu ve stüdyo dışı dersler oluşmaktadır. Levy' e göre mimarlık eğitimi, stüdyo ve stüdyo dışı bileşenlere ayrılması, tek bir amaca yöneliktir. Stüdyo dışı dersler, öğrencilerin tasarım stüdyolarında kullanabilecekleri verileri, teknik kavramları ve teorileri sağlamaktadır (Levy, 1980). Bu tez çalışmasında, formel eğitim, mimari tasarım stüdyosunda verilen eğitimi temel alarak araştırılmıştır. Formel mimari tasarım eğitiminin temel omurgasını mimari tasarım stüdyoları oluşturmaktadır. Ledewitz (1985)'e göre mimari tasarım stüdyoları öğrencilerin yeni bir dil öğrenme, görselleştirme ve temsil gibi yeni becerilerin öğrenildiği ve uygulandığı yerdir. Mimari tasarım stüdyoları, bireye gerekli bilgi ve beceriyi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bilgi ve becerilerin kazandırılması tasarımcıyı belirli bir kalıba sokmak değil belirli bir altyapıda özgünlüğünü ve sezgilerine dayanarak problemlere yönelik çözüm üretmesi beklenir. Milliner (2003)'e göre mimarlık eğitimi bireyin tasarım yapmayı, araştırmayı, tasarım bilgisini yansıtmayı ve bütünleşmeyi içeren yinelemeli bir süreçtir. Bu yinelemeli süreç mimarlık eğitiminin hedeflerini varolan problemleri çözmek ve geleceğe yönelik olarak tasarlamayı gerçekleştirebilecek mimarlar yetiştirmeyi amaçlar.

Uluoğlu (1990), mimari tasarım eğitimi ile ilgili şunu vurgulamıştır:

> "Tasarım düşüncesinin bir dili olduğunu savunan Uluoğlu (1990) tasarım dilinin konuşma dilinde olduğu gibi, dili meydana getiren sözcüklerin ve bu sözcükleri bir araya getirmenin kuralları olduğunu ve bu dilin öğrenilebileceği ve farklı bağlamlarda kullanılabileceğini öne sürmektedir. Ayrıca aynı sözcük ve aynı kurallarla yola çıkıp yine de farklı

> tarzlarda konuşmanın mümkün olabileceğine de değinmiştir. Bu bağlamda da mimari tasarım eğitiminin amacı, tasarım dilinin öğretilmesidir" (Uluoğlu (1990). akt. Ketizmen Önal, 2010).

Mimari tasarım eğitimini tanımlamak onun amaçlarını, bileşenlerini, öğretilebilirliğini ve öğrenilebilirliğini tanımlamakla anlamlaşır. Tasarımın öğretilmesi ve ulaşılmak istenilen noktalar geçmişten günümüze kadar tartışılan ve hatta ortak noktalara taşınamayan bir problemdir (Ketizmen Önal, 2010). Bu problemleri Salama (1995), "New Trendsin Architectural Education" adlı çalışmasında mimari tasarım stüdyolarında mevcut durumun eksikliklerini şu şekilde sunmuştur:

- Yaratıcılığın kişisel olarak algılanıp manipüle edilmesi
- Öğrencilerin öğrendikleri bilgi ile bilginin nasıl uygulanacağı arasındaki boşluk
- Mimari tasarım eğitiminde öğretilen şey ile toplumun ihtiyaç duyduğu şeyler arasındaki boşluk
- Mimari tasarım stüdyosu öğretim yöntemleri ve mesleki uygulama arasındaki boşluk
- Mimari tasarım stüdyolarında eğitmenlerin nasıl tanıtacağına dair fikirlerinin olmaması
- Mimari tasarım eğitmenlerinin kendi inanç, ideoloji ve tavrına göre hareket etmesi
- Kullanıcı ihtiyaçlarına cevap vermeyen tasarım kriterlerini uygulama

Salama (1995), müfredatın genel felsefesinin, mimari tasarım eğitimi ve toplum içerisinde mimarın rolü arasındaki uyumu elde etmesi gerektiğini vurgular.

Koch vd. (2006), mimari tasarım stüdyolarında, bireysel öğrenme ile kişisel gelişimin ve ustalığın hayati öneme sahip koşullar olduğundan bahseder. Bu bireysel yetenekleri işbirlikçi becerilerle geliştirmek, stüdyonun zor bir sorunudur.

Diğer yandan Aydınlı (2007)' a göre mimari tasarım stüdyolarında verilen mimarlık eğitiminde şu diyaloglar üzerinde durulduğundan bahseder:

- Kavramsal ve Deneysel bilgi
- Soyut ve Somut Tasarım konusu
- Sınırlama ve Özgürlük
- Mantıksal ve Sezgisel akıl yürütme
- Öğrenme ve Öğretme stratejisi
- Sübjektif ve Objektif yansıma

Bu diyaloglar, tasarımı bütün boyutlarıyla ele alan bir paradigma değişimine uzanır. Mevcut bilginin yerine sezgisel yaklaşımla yeni bilgiler edinme içerisine girer. Esnek olarak yeni fikirleri ve ortaya çıkan muhtemellikleri farklı yaklaşımlarla keşfetmeye açarak farkındalık sağlayacaktır. Farkındalığı geliştirmede "bilgiyi dönüştürmek yerine bilgiyi keşfetmesi" vurgulanır (Aydınlı, 2007). Bilgi keşfi metaforik olarak düşünmenin yolunu açar.

Bütün bunlara ek olarak Schön (1985), mimari tasarım stüdyo eğitiminde "deneyimsel öğrenme" ve ya "yaparak öğrenme" ye bağlılığın önemine dikkat çeker. Tasarım stüdyosu öğretimini bir pratiği öğrenme görevi için tasarlanmış bir uygulama olarak tanımlar (Schön, 1983). Başarıyı elde edene kadar uygulama eylemi devam eder. Schön, mesleki okulların formel müfredatlarına değil, formel mesleki normlarından ayıran geleneklere bakar (Schön, 1985).

Mimari tasarım eğitimi hakkında birçok görüşün ortaya konulması, bu ortamda ortaya çıkan fikirlerin çokluğu ve yeni normların ortaya çıkması eğitimin çeşitliliğini beraberinde getirir. Bu karmaşık ortamda mimari tasarım eğitimi bireyin kabul ettiği değerler üzerinden ilerlemektedir.

Bu doğrultuda literatürde araştırılan kaynaklar ise şöyledir:

Yürekli (2004) çalışmasında, mimari tasarım eğitiminde enformellikten nasıl yararlanılabileceğini, nasıl fayda sağlanabileceğini, nasıl uygulanacağını incelemiştir. Ayrıca enformel yapılardan olan workshop çalışmalarının üzerinde durmuştur. Workshop çalışmaları farklı etnik kültürlerin etkileşim halinde oldukları kısa süreli zaman içerisinde uygulamalı olarak tasarım çalışması halinde bulunması üzerine yapılan çalışmaları

beraberinde detaylandırmıştır. Bir vurgu noktası olarak enformellik konusu esnek, kendiliğinden ve sezgisel davranışların kaynağı olan okuyucu tavrı serbest bırakan bir durum olarak ele alınmıştır.

Ciravoğlu (2001) çalışmasında, mimari stüdyoların içeriğinin tartışılır bir duruma geldiğinden ve stüdyo yapılarının günümüz koşullarına göre yeniden organize edilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Çağdaş gelişmeler neticesinde mimarlık eğitiminde ne tür değişikliklerin yapılabileceği öngörülerinde bulunmaktadır. Bu amaçla formel eğitim içerisinde yer alan mimari tasarım stüdyoların yapısını irdelemekle birlikte kısa süreli, yoğun ve müfredat dışı workshopların mimarlık eğitimine katkısını incelemiştir. Bunun sonucunda formel ve enformeli birleştiren stüdyo gerekliliğini ortaya atmıştır.

Ciravoğlu (2003) çalışmasında mimarlık tasarım eğitiminde formel eğitiminin içeriğine enformel eğitimin de eklendiğine dikkat çeker. Ayrıca enformel eğitim içeriğindeki çalıştayların, grup çalışma alışkanlığını kazandırdığını, düşünsel alışveriş ortamı sağladığını, bilgi alışverişine olanak tanıdığını, sınırlarının olmamasının daha çok paylaşım fırsatı getirdiğini, yaratıcılığın kışkırtılması için gereken özgür düşünce ortamını oluşturduğunu vurgulamaktadır. Ciravoğlu'na göre enformel eğitim ortamlarının kısıtlayıcılardan arınmış duygu ve düşünceleri daha bağımsızca dile getirebilir ve öğrenenler, kişisel inisiyatifleriyle mimari tasarım deneyimini yaşamaktadırlar.

Şahbaz (2018) çalışmasında mimarlık eğitiminde tarihi yapıların atölye ortamında daha etkin öğretilmesi için hiper ortam destekli algısal bir yöntem geliştirmektedir. Çalışma öğretim yöntemleri ve mimarlık eğitimi tabanında yaparak-yaşayarak öğrenmenin önemi, simülasyon temelli öğrenmeye, oyunun eğitim amaçlı kullanımı, kullanılacak hiper ortam araçları ve sanal gerçeklik destekli öğrenme konuları üzerine vurgu yapmaktadır. Yöntemin uygulanması bakımından örnek bir tarihi yapı seçilmiş ve bu yapının bilgisayar desteğiyle anlatılmasına yönelik hiper ortam aracı geliştirilmiştir.

Oral (2015) çalışmasında mimari tasarım eğitimi ve mimarlık mesleği eğitimi kavramlarının günümüz koşullarında ortaya çıkardığı melez eğitim biçimlerini ele almıştır. Bu biçimlerin okunulabilir kılınması adına Almanya, Çek Cumhuriyeti, Hollanda, Danimarka ve Türkiye'nin belirli okulların mimarlık bölümlerinde saha çalışmaları

yapmıştır. Çeşitli eğitim modellerinde ve yaklaşımlarında varolan birbirinden farklı yapıların ne tür ilişkiler içerdiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Günümüz mimari tasarım eğitimine etki eden olguların, koşulların niteliklerin araştırarak tasarım ve meslek kültürünün oluşturduğu yapıları sorgulamaktadır. Aynı zamanda farklı görüşleri, yaklaşımları taşıyan mimarlık eğitiminin rollerini, yöntemlerini ve oluşumlarını ele almaktadır.

İnce ve Yarkataş (2017) çalışmasında çalıştayların tasarım eğitimini zenginleştirdiğini, formel eğitimde verilmesi zor pek çok becerinin kazandırılması açısından çok önemli olduğunun üzerinde durmuştur. Bilgi çağında eğitim sisteminin esnek, deneyim temelli, problem çözme becerisi kazandıran, bilgiye ulaşmayı hedefleyen öğretilerin olması gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca tasarım ve sanat alanlarına yeni açılardan bakma, bilgiyi keşfetme sürecini demokratik ve eleştirel bir ortamda öğrencilerle paylaşma, tasarım sürecinde bir araya gelmek ve sonucunda işbirlikli bir ürün (ya da proje) ortaya koyarak eğitimcilerin yaşadığı "yabancılaşma" duygusunun azalmasında etkili olacağı savunulmaktadır.

Adıgüzel (2012) çalışmasında, öğrenci ilgilendiği konuya ilişkin deneysel ortamlarda tasarım, fikir, ürünler geliştirme, farklı tartışmalarla mesleki gelişimini tamamlama konuları üzerinde durmaktadır. Aynı zamanda, mimarlığın enformel eğitim alanı içinde bulunan seminerler, workshoplar, sergiler, yarışmalar, öğrencilerin mesleki gelişimini arttırdığı savunulmaktadır. Adıgüzel (2012)'e göre enformel eğitimin aracı olan mimari yarışmaları yeni fikirler ve ürünler elde etme aracı olarak görmektedir.

Turgut ve Cantürk (2015) çalışmasında enformel eğitimin aracı olan atölyeler, tasarım problemlerini tanımlama ve keşfetme, yeni fikirler üretme ve bunları kısa sürede çözmeye yönelik kararlar verme konusunda farklı stratejilerin anlaşılmasını kolaylaştırmak için geliştirilen eğitim önemine dikkat çekmektedir. Ayrıca farklı ortamlarda tasarlanan tasarım atölyesinin amaçlarına değinmiştir. Küresel kültürün etkilerini anlamayı, farklı ortamlar/bağlamlar için yeni fikirler ve çözümler üretmeyi, sosyo-kültürel faktörler arasındaki ilişkileri ve öğrencilerin kültürel anlayışını geliştirmek gibi konuların önemi belirtilmiştir.

Beycan vd. (2014), enformel mimarlık eğitimini bireyin özgürce kendi sezgilerine göre hareket edebildiği ve içindeki çocuğu çıkarabildiği özgür ortamlar olarak adlandırır. Bilginin elde edilme sürecinin sınırlılıklar olmayan doğal ortamlardave kişsel insiyatiflere bağlı olarak kazanılabileceğinin üzerinde durmuştur. En önemli konulardan birinin öğrencilerin bakış açılarını genişletmek olduğu düşüncesinden hareketle, bu kapsamda yalnızca örgün eğitimin yetersiz olduğunu dile getirmiştir.

Erktin ve Soygeniş (2014) çalışmasında enformel eğitim; evde, işyerinde veya çeşitli sosyal alanda öğrenebilecek hobi, turist, aile, öğretmen adayı, çevrimiçi topluluklar ve öğrenci grupları da dâhil olmak üzere tüm kültürel ve sosyo-ekonomik kökenden gelen her yaştan ve yetenekten öğrenenleri kapsadığını dile getirmiştir. Öğrencilerin algı becerilerini geliştirmek için düşünme biçimini, tasarım fikirlerini ve kararlarını ifade etme gibi yeteneklerini güçlü bir yöntem aracılığıyla ortaya koymaktadır.

Coombs ve Ahmed (1974) çalışmasında enformel eğitim, insanın günlük deneyimlerinden ve maruz kaldığı çevresel koşullarından bilgiyi, beceriyi ve tutumu kazanmaktır. Genellikle, Enformel eğitim örgütsüz ve genellikle sistematik değildir; ancak herhangi bir kişinin (eğitimli ya da eğitimsiz) yaşam boyu öğrenmesinin büyük bir bölümünü oluşturur.

Polatoglu ve Vural (2012) çalışmasında, mimari tasarım eğitiminde enformel çalışmaların farklı kültürleri içinde barındırmasını ve atölyelerin önemine dikkat çekmiştir. Ayrıca atölyelerin kapsamını ve hedeflerini şu şekilde özetlemiştir: Kısa bir süre içinde tasarım problemini çözme, grup çalışmalarını teşvik etme, farklı kültürel ve mimari çevreleri bir araya getirme, daha geniş bakış açısı verme, sözlü ve yazılı iletişim araçlarını geliştirme, tasarımda farklı yaklaşımları vurgulama gibi ölçütlerdir. Ayrıca enformel çalışmaların kısa süreli bir zamanda öğrencinin tasarımını nasıl zenginleştirdiğini ve eğitim sonrası bakış açılarının nasıl genişlediğinin üzerinde vurgu yapmaktadır.

Literatür araştırması sonucunda enformel yapıların örgün eğitim kapsamı dışında olduğu anlaşılmaktadır. Bu yapıların, mimarlık eğitiminin temel ağırlığını oluşturan mimari tasarım eğitimine katkı sağlayabileceği tespit edilmiştir. Litertür incelendiğinde enformel yapılardan en çok workshop çalışmaları üzerinde durulmuştur. Bu yapıların

öneminin daha iyi anlaşılabilmesi için doğrudan mimarlık eğitimi içerisine girmeyen ve belirli bir not kaygısı olmayan çalışma alanları detaylı olarak araştırılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda bu alanlar belirlenmiştir. Enformel yapı içerisinde olup üzerinde fazla durulmayan alanlara yönelik tanımlamalar yapılmıştır. Gerekli tanımlamaların sonrası da ESOGÜ Tasarım Kulübü tarafından yürütülen Bademlik Tasarım Festivali özelinde detaylı araştırmalar yapılmıştır. Bir sonraki bölümde, mimarlık eğitiminde enformel yapılar ayrıntılı bir biçimde ele alınacaktır.

3. MİMARLIK EĞİTİMİNDE ENFORMEL YAPILAR

Eğitim, bireyin öğrenme psikolojisini ve düşünme biçimi geliştirmesinde sosyal ilerlemelerin ve reformların kapsamlı hale getirilmesinde önemli rol oynar. Eğitim, çağı yakalamak hatta ileriye taşımak için sonraki nesillere aktarılan bir mirastır. Hayatın her devresinde karşılaşılan birçok engel ve tıkanmalar, yeni öğrenme ihtiyaçlarını gerektirmektedir. Eğitim, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak ve içinde bulunduğumuz yüzyılın niteliklerine göre yeni arayışlar içindedir.

Dewey eğitim ile ilgili şunu vurgulamıştır (Dewey, 2014);

> "Dewey'e göre eğitim hayata bir hazırlık değildir. Hayatın ya da gelişimin ta kendisidir. "Eğitim bir yaşama sürecidir, gelecek hayata hazırlanma değildir" demektedir. Hayatın her devresinin kendine özgü ihtiyaçları, nitelikleri ve güçleri bulunmaktadır. Çalışmaların organizasyonu ve öğretim yöntemleri her dönem için öyle olmalıdır ki öğrenme süreci ihtiyaçları tatmin etmeli, nitelikleri zenginleştirmeli bireyin yeteneklerini geliştirmelidir. "Eğitim, onlar uğrunda yaşamaya değecek olan şekillerde devam etmelidir." İyi bir hayatı, öğrenciye eğitimin zorluklarını çekme ve tahammül etmesi için uzak bir ödül olarak sunmak hayal değildir. İyi bir hayatın nitelikleri, eğitim sürecinin tabiatında bulunmalıdır."

Öğrenme, her yerde ve her zaman farklı yaşlarda gerçekleşen doğal ve alışılmış bir psikolojik süreçtir (Knapper ve Croply, 2000). Öğrenmeye giden bir yolun temelini "bilgi" oluşturur. Sir Lesli Martin'e göre, "Bilgi tasarımın hammaddesidir... Mimari imgelemin yerine geçebilecek bir şey değildir; fakat imgelemin ve becerinin verimli çalıştırılması için gereklidir. Bilgi yokluğu, mimara engel olur, onu tuzağa düşürür, en yeteneklilerin bile başarılarını sınırlar ve genel seviyeyi aşağı çeker. Bu yolla mesleğin yeterliliği, bir bütün olarak geliştirilebilir" (Broadbent (1995). akt. Kalaycı, 2016). Mimarlık eğitiminde bilgi, deneyim yoluyla, denemelerle ve yaparak öğrenilir. Bilgi çağında eğitim sistemi, öğrenciyi "yeni" bilgiye ulaşacak, başka bir deyişle " yeni bilgi üretebilecek" yaratıcılığa eriştirmektir. (Ciravoğlu, 2003).

Mimarlık eğitim ve öğretimi, mimar adayının içinde bulunduğu eğitim sistemlerinin öğrettikleri üzerinden değil; tüm mimarlık ortamı ile ilişkilendirerek bilgiyi dönüştürebilme yetisi kazanmasını sağlar. Bilgiyi keşfetme süreci, demokratik ve eleştirel

bir ortamda tasarım süreci içerisinde olmak bireye ortak bir ürün üretimini sağlamaktadır. Mimarlık eğitim siteminin en yoğun parçası olan tasarım stüdyolarının yanında diğer farklı içeriğe sahip dersler ve müfredata girmeyen enformel yapılar gerekli olan bilgi ve becerileri öğrenciye kazandırır. Tezin bu bölümünde mimarlık eğitim müfredatına doğrudan girmeyen enformel yapılar üzerinde odaklanmaktadır.

Enformel eğitim, okul ve üniversite örgün eğitim sistemi dışında yapılan tüm eğitim faaliyetlerini, merkezi amaçlarla ve herkesin yaşamı boyunca farklı şekillerde bireysel ihtiyaçlara ve ilgilere dayalı olarak ifade eder (Farahani, Mirzamohamadi ve Noroozi, 2014). Enformel eğitim ortamı bireyin eğitimini tamamlamasına yardımcı olan, insanların sezgilerine göre hareket ettikleri, özgür ortamlardan oluşan kişiye deneyim kazandırmak amaçlı çalışmalardır. Mimarlık vd. disiplinlerden seçilen konuların incelendiği ve mimari tasarım deneyiminin yaşandığı enformel çalışmalar mimarlık ve tasarım eğitimine önemli bir katkı sağlamaktadır. Normalin, olağan olanın, sıradan olanın dışına çıkmayı amaçlayan enformellik, varolan düzenin ve kuralların dışında, kabul edilmiş hiyerarşinin yıkıldığı yeni bir ortam, yeni bir ‘gerçek’lik sunar (Yürekli ve Yürekli, 2004). Enformel öğrenme sürecinde tasarımcılar pasif öğrenmeden etkileşimli ve tartışmacı merkezli öğrenmeye, bireysel öğrenmeden işbirlikli öğrenmeye doğru bir yolda ilerler. Kısıtlayıcılardan arınmış bir ortamda bireyler duygu ve düşüncelerini daha bağımsız bir şekilde dile getirebiliyor (Ciravoğlu, 2003). Enformel eğitimler sayesinde müfredatın içine doğrudan girmeyen konular ele alınarak, hem mimarlık eğitiminin performansının arttırılmasına hem de öğrencilere farklı konularda yeni bakış açıları ve perspektifler kazandırılmasına çalışılmaktır (Akbulut, Acer ve Çiftçi, 2011). Farklı disiplinden katılımcıların yer aldığı ortamda farklı fikir ve bakış açılarının sonuç ürününe yansıması sürece katılan herkesin dâhil olmasını sağlamaktadır. Amaç, bilgi alışverişi ortamında ortak çözümler üretebilmektir (Ciravoğlu, 2001). Enformel ortamların farklı disiplinleri içinde barındırabilen her konuda düzenlenebilmesi nedeniyle tasarım eğitiminin zenginleştirilmesi bakımından önemli etkinliklerdir. Enformel ortamlarda yürütülen atölyelerde sezgiler, sağduyu, duygusal zekâ, sorumluluk duygusu, adalet duygusu, esneklik, yaratıcılık gibi soyut kavramlar öne çıkmaktadır.[1]

[1] Yürekli, İ., & Yürekli, H. (2004, Mart). Mimari tasarım eğitiminde enformellik. *itüdergisi/a, 3*(1), 53-62.

İnce ve Yarkataş (2017), enformel ortamların çalışma süreci ile ilgili şunu vurgulamıştır;

> "…küçük gruplarla çalışılması, katılımcıların çalıştayı ilgi alanlarına göre seçmeleri, katılımda gönüllüğün esas olması, kısa ve yoğun çalışma sürecinin yaşanması, tasarım problemlerine farklı yaklaşımlar geliştirilmesi, disiplinlerarası çalışmalar yapılabilmesi, kültürel etkileşime açık olması, yürütücü-katılımcı arasında formel sınırların erimesi, grup çalışmasını ve iş birliğini desteklemesi, notlandırılma yapılmaması şeklinde sıralanabilir"

Enformel ortamlar rasyonel düzenden sıyrılarak tasarım problemine sezgileriyle yaklaşmanın yanında multidisipliner bir alanda eleştirel bir bakış açısıyla eğitim ve öğretimin yeni ve esnek tarzlarını destekleyebilecek öğrenme ortamlarını sunabilir. Enformel eğitime katılan öğrencilerin kendi kararlarını bağımsız olarak vermesi tasarım problemini içselleştirmesini ve daha fazla sorumluluk almasını sağlar. Enformel eğitimi destekleme ve geliştirme öğrenci aktivitelerini daha aktif hale getirebilir.

Polatoğlu ve Vural (2012)'a göre enformel yapıların kazandırdıkları şöyledir:

- Tasarım fikri yeteneğini geliştirme
- Yaparak öğrenme
- Motivasyon oluşturma, sezgisel bilgi, kendine güven ve hayat boyu öğrenme programları için uygun bir araçtır.
- Kısa zamanda bir tasarım problemini çözmek
- Grup çalışmasını teşvik etmek
- Farklı kültürel ve mimari çevreyi bir araya getirmek
- Daha geniş bakış açıları vermek/kazandırmak
- Sözlü ve yazılı iletişim tekniklerini geliştirmek
- Tasarım üzerinde farklı yaklaşımları vurgulamak (Polatoglu ve Vural, 2012).

Enformel yapılar; workshoplar, yarışmalar, seminerler, festivaller, yaz okulları vb. gibi serbest çalışma alanlarından oluşmaktadır. Bu esnek yapılar içerisinde öğrenciler not kaygısı olmadan, sürece dâhil olmakta ve özgürce düşünerek üretim yapabilmektedir.

Mimarlığın enformel (kurum dışı) eğitim alanı içinde bulunan seminerler, workshoplar, sergiler, yarışmalar, öğrencilerin mesleki gelişimini artırmaktadır. (Adıgüzel, 2012).

Kısaca enformel yapılar bireyin yeni bilgileri öğrenmesini sağlar. Birey bu bilgiler doğrultusunda yaparak öğrenmeyi, grup çalışma alışkanlığını ve tasarım ufkunu genişletir. Enformel yapılar gönüllülük esasına dayandığından, bireyler sezgilerine dayanarak özgür tasarım iradesini ortaya koyabilmektedir. Tezin bir sonraki bölümünde enformel yapılara giren workshoplar, festivaller, yarışmalar, bienaller, sergiler, yarışmalar, mimarlık yaz okulları, uluslararası mimarlık öğrenci buluşması, ulusal mimarlık öğrenci buluşması ve seminerler ele alınmıştır.

3.1 Mimarlık ve Tasarım Workshopları

Workshop, aktif, deneyimsel öğrenmeyi teşvik eden ve çeşitli öğrenenlerin ihtiyaçlarını karşılamak için farklı öğrenme etkinliklerini kullanan kısa süreli bir öğrenmedir (Brooks-Harris ve Stock-Ward, 1999). Ciravoğlu'a göre ise workshop, mevcut eğitimdeki stüdyo çalışmalarından farklı olarak, kısa süreli, yoğun, kişinin isteğine bağlı olarak katıldığı, çoğu zaman diğer disiplinlerin de katkısıyla yürütülen çalışmalardır (Ciravoğlu, 2001). Workshoplar, çok sayıda konuyla kullanılabilecek pratik, yoğun, kısa süreli bir eğitim yöntemi sunan en önemli enformel öğrenme organizasyonlarından biridir (Brooks-Harris ve Stock-Ward, 1999). Enformel mimari eğitim içerisinde yer alan workshoplar, tasarımcının isteğine bağlı olarak katıldığı ortamlardır. Farklı mesleklerden insanların bir araya gelip düşüncelerini paylaştıkları workshop ortamlarında katılımcılar; etkileşim, eleştirel düşünebilme ve öğrenilen yeni bilgileri uygulama fırsatları sunmaktadır. Bu tür ortamlarda katılımcılar tasarım becerilerini kısa sürede geliştirmeyi, yeni bilgilerin kazandırılmasını ve problem çözümüne dair yeni yaklaşımların oluşturulmasını sağlamaktadır. Workshopların temel amacı problem çözme, becerileri geliştirme, bilgiyi arttırma, sistemik değişim, kişisel farkındalık ve kişisel gelişiminin arttırılmasına katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

Bellman ve Kelly (2000)'e göre etkili bir workshop ortamının sağlanmasının en önemli sürecini planlama aşaması kapsar. Çünkü workshop'un bütün aşamalarında yürütücü ve katılımcıların değişiklik yapmaya hazırlıklı olmaları, esnek davranabilmeleri

gerekir (Bellman ve Kelly, 2000). Esneklik, enformel eğitimin en önemli özelliğidir. Atölye yürütücülerinin çalışma konusuna hâkim olması ve çalışma öncesi hazırlıklar yapmasını gerektirir. Workshop çalışmaları kısa sürelidir fakat atölye yürütücüleri çalışma atmosferini planlı olarak birkaç ay öncesinden belirler. Ciravoğlu (2001)'a göre workshoplar; atölyelerin konusuna, yöntemine, süresine, katılımcılara, yürütücülere ve atölye sayısına göre farklılıklar göstermektedir (Ciravoğlu, 2001). Genellikle workshop atölyelerinin içeriğini şunlar oluşturmaktadır:

- **Workshopların Konusu:** Workshop çalışmalarının konusunu atölye çalışmalarını düzenleyen organizasyon tarafından belirlenir. Seçilen konu genellikle farklı alanlardan katılımcıları içinde barındırabilecek kapsamda olmaktadır.
- **Workshopların Süresi:** Workshopların süresi 1gün-3 hafta arasında değişmektedir. Kısa süreli ve uygulamaya yönelik programlardır.
- **Workshopların Katılımcıları:** Katılımcıların büyük bir kısmını farklı alanlardan öğrenci (Mimar, Şehir Bölge Planlama, Endüstriyel Tasarım, Moda Tasarım vb.) grupları oluşturur. Eğitim düzeyine ve çalışma alanına bakılmaksızın workshop konusuna duyduğu ilgiye göre katılım sağlamaktadır.
- **Workshop Yürütücüleri:** Atölye çalışmasında belirlenen konu üzerinde uzman kişilerdir. Yürütücüler belirlenen konu üzerinden katılımcı grupların yönlendirilmesinde ve konu hakkında bilgilendirmeler yapmasında önemli rol oynar.
- **Workshop Sayısı:** Organizasyon ekibi tarafından belirlenen konun sayısına göre gerekli atölye sayılarının düzenlenir.
- **Katılımcı Sayısı:** Workshop çalışmalarına duyulan aşırı ilgi ve workshop çalışmanın yapılacağı yerin kısıtlılığı nedeniyle bu tür çalışmalar organizasyon yapanlar tarafından belirli bir kontenjan ile sınırlandırılmaktadır.

Yapılan literatür çalışması sonucunda workshoplar serbest atmosferi, tasarımcının özgün ve özgür düşünebilmesini sağladığı görülmektedir. Kısa süre içerisinde yoğun çalışmayı gerektirmektedir. Bu yoğun ancak zaman sınırlı grup toplantıları, katılımcı öğrencilerin yüksek oranda katılımı ve etkileşimi ile öğrenmeyi, tartışmayı ve geri bildirimi teşvik etmek için tasarlanan aktiviteler için bir kolaylaştırıcı olarak çalışır.

Workshoplar uluslararası ve ulusal olmak üzere ikiye ayrılır. Bundan sonraki bölümde uluslararası ve ulusal workshoplardan bahsedilecektir.

3.1.1 Uluslararası workshoplar

Farklı kültürel etkinliğe sahip ülkelerden ve farklı disiplinlerden katılan öğrencileri bir araya getiren, ortaklaşa düzenlenen veya bireysel olarak düzlenen atölyelerdir. Farklı kültürden katılımcıların bir arada bulunmasına olanak sağlayan atölyeler kültürel etkileşimi, öğrenciler arası fikir alışverişinin sağlanmasını ve belirlenen problem konusuna farklı bakış açılarının kazandırılması açısından önemlidir. Aynı zamanda uluslararası workshop çalışmaları farklı kültür ve alanlardan insanların birlikte problem konusu hakkında ortak fikirsel bir alanda bulunarak kısa süre ve yoğun çalışma içerinde ürün üretmeye odaklanılmaktadır. Tasarım çevresinin çeşitliliği bakımından tasarımcıya farklı düşünebilme yeteneğinden yaratıcılık sürecine kadar olan aşamada birçok katkısı olmaktadır. Bu tür çok yönlü çalışmalar ile katılımcılar birbirlerinden de bir şeyler öğrenebildiği, çoklu bakış açılarını sentezleyebildiği, problemlere yanıt bulunabildiği, çok yönlü öğrenmeyi destekleyen bir ortamdır. Bu ortamların analizleri yapılan örnek araştırması ile desteklenmiş ve örnekler sırası ile sonraki bölümlerde aktarılmıştır.

Uluslararası workshoplardan örnekler

- **2018 Uluslararası DOCOMOMO öğrenci atölyesi**

Uluslararası DOCOMOMO Öğrenci Atölyesi 2018 yılında “Ljubljana'daki Herkesin/Yapıların Eğitimi” teması altında Slovenya’nın başkenti Ljubljana'da düzenlenmiştir. Projeye farklı ülke ve alanlardan öğrenciler katılmıştır. Bu workshop çalışmasında Sloven Modern Çağdaş mimar Emil Navinšek tarafından tasarlanan 1936-1964 standardize koridorsuz okul binalarını analiz ederek ve detaylandırarak bir tasarım aracı olarak genel yapıların kullanımına odaklanılmıştır.[2] Bu uluslararası workshop çalışmasının amaçları;[2]

[2] http://docomomo2018.si/index.php/student-workshop

i. “Tasarımla ilgili olarak mimarlık tarihi ve teorisini yansıtmak
ii. Sitenin ve nesnenin temel tarihi katmanlarını analiz etmek ve yorumlamak
iii. Toplum ve yapılı çevre arasındaki ilişkiyi analiz etmek ve yorumlamak
iv. Tarihi bir yapıda mimari bir müdahale tasarlamak, tarihsel, mekânsal, estetik, yapısal, teknik, işlevsel ve sürdürülebilir gereksinimlere cevap vermek
v. Araştırma ve analiz ile tasarım önerilerini, hayallerini ve yeni medyayı özlerini göstermek için sunmak
vi. Sınırlı bir zaman diliminde çalışmak.”[2]

Modern mimarlık dönemini yansıtan okul yapılarına katılımcılar mekânsal özelliklerini gözden geçirerek yeni çözümler üretilmesi beklenmektedir. Bu çözümler modern mimarlık yaklaşımları çerçevesinde tasarlanan okul binaları için bir model oluşturmaktır (Şekil 3.1).

Şekil 3. 1. “2018 Uluslararası DOCOMOMO Öğrenci Atölyesi” Posteri (http://docomomo2018.si/index.php/student-workshop)

- **Sıfır noktası (Ground zero) atölyesi**

Sıfır noktası teması altında uluslararası workshop etkinliği 2015 yılında Sırbistan da yapılmıştır. Projeye farklı ülkelerden katılımcıları ve yürütücüler davet edilmiştir.

Sırbistan'daki Tara milli parkında iki haftalık bir program ile yapılmıştır. Sıfır noktası ana teması altında Dönüş yolu, Ormanın Sırları, Vidasız ve belirsiz workshop atölyeleri oluşturulmuştur.

Dönüş yolu (Swing across): Dönüş yolu teması 2015 yılında Sırbistan'daki Tara milli parkında yapılmıştır. Projenin amacı, I. Dünya savaşı sırasında Predov Cross dağından Drina nehri arasında kereste taşımacılığını sağlayan teleferik tahrip edilmiştir. Workshop etkinliği tahrip edilen bu teleferik yapısını anmaktadır. Proje teleferik ve tarihi ile ilgili saha araştırması, müdahale için uygun bir alanın seçimi, yapı ve uygulama tasarımı olmak üzere üç aşamada tasarlanmıştır. Bu aşamalar neticesinde teleferiğin anısal değerlerlerinin açığa çıkarılmasını ve katılımcılara farklı mekânsal deneyimin kazandırılmasını sağlamaktadır (Şekil 3.2a).

Ormanın sırları (Secrets of the forest): Ormanın sırları teması altında 2015 yılında Sırbistan'daki Tara milli parkında yapılmıştır. Projenin amacı, Tara milli parkı ziyaretçilerine botanik bahçesi, ses yolu, doku tüneli ve gözlem odası olmak üzere dört durak özellikli deneysel bir yolculuğu deneyimletmektir. Etkinliğe katılan katılımcılar, çevrenin özelliklerini belirli bir konsepte ve tasarım anlayışına göre şekillendirmiştir (Şekil 3.2b).

Vidasız ve belirsiz (Screwless & clueless): Vidasız ve belirsiz teması altında 2015 yılında Sırbistan'daki Tara milli parkında yapılmıştır. Projenin amacı, Tara milli parkı yolculuğu sonrası deneyimlerini mekânlaştırmaktır (Şekil 3.2c).

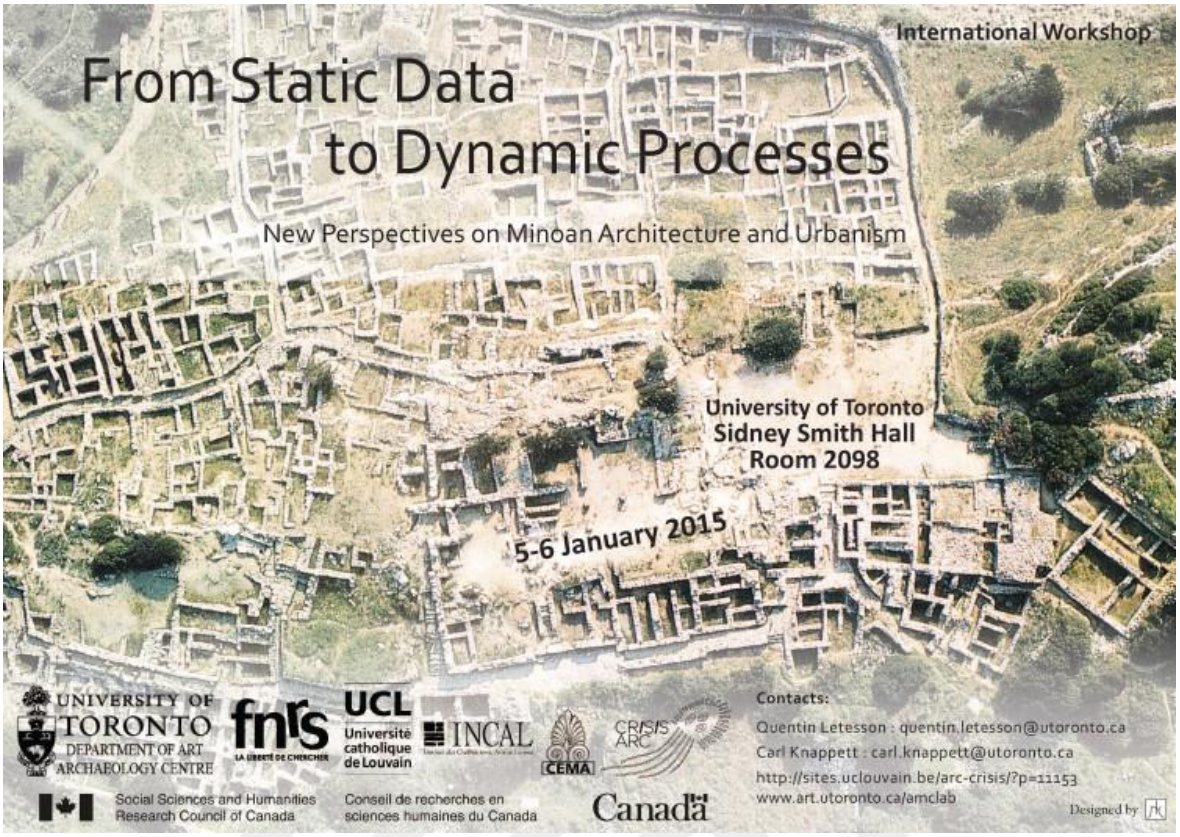
a **b**

c

Şekil 3. 2. MEDS (Meeting of Design Students) Tara, Sırbistan 2015 Uluslararası Workshop Etkinliği **(a.** Dönüş yolu, **b.** Ormanın sırları, **c.** Vidasız ve belirsiz**)** (http://medsworkshop.com/meds-past-workshops/)

- **Minos mimarlık ve şehircilik üzerine yeni perspektifler (New perspectives on minoan architecture and urbanism)**

Minos Mimarlık ve şehircilik Üzerine Yeni Perspektifler uluslararası workshop etkinliği 2015 yılında Toronto Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Girit adasında yapılmıştır. Projeye farklı ülkelerden katılımcıları ve yürütücüler davet edilmiştir. Projenin amacı, Minos Tunç çağının Minoan mimarlık ve şehircilik alanındaki kazılarda elde edilen bilgilerin disiplinler arası mimari ve kentsel çalışmalar ile bağlantılar kurarak yenilikçi ve sağlam bir araştırma çerçevesini teşvik etmektir. Bu amaçla Girit adasının morfolojisi incelenmiştir. Morfolojik çıkarımlar disiplinler arası tartışma ile antik ve dinamik bir bakış açısını destekleyerek Minoan yapılı çevrenin dünya çapında bir bakış açısını zenginleştirmektedir (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. "Minos Mimarlık ve şehircilik Üzerine Yeni Perspektifler" Uluslar arası Workshop Posteri (http://www.quentinletesson.com/uncategorized/workshop-new-perspectives-on-minoan-architecture-and-urbanism/)

- **Dünya mimarlık atölyesi: Gana'da çamur kulübe tasarımı (Earth architecture workshop: mud hut design in Ghana)**

Dünya Mimarlık Atölyesi: Gana'da Çamur Kulübe Tasarımı uluslararası workshop etkinliği 2015 yılında Nka Vakfı tarafından Gana'da yapılmıştır. Projeye farklı ülkelerden katılımcıları ve yürütücüler davet edilmiştir. Projenin amacı, yerel Ashanti mimarisinin hakkında bilgi ve farkındalık kazandırmaktadır. Yöre ait doğal malzemelerin kullanımıyla katılımcıların uygulamaya yönelik deneyimlerini geliştirmektedir. Bu amaç doğrultusunda çağdaş bir çamur ev tipi keşfeder ve üretir (Şekil 3.4).

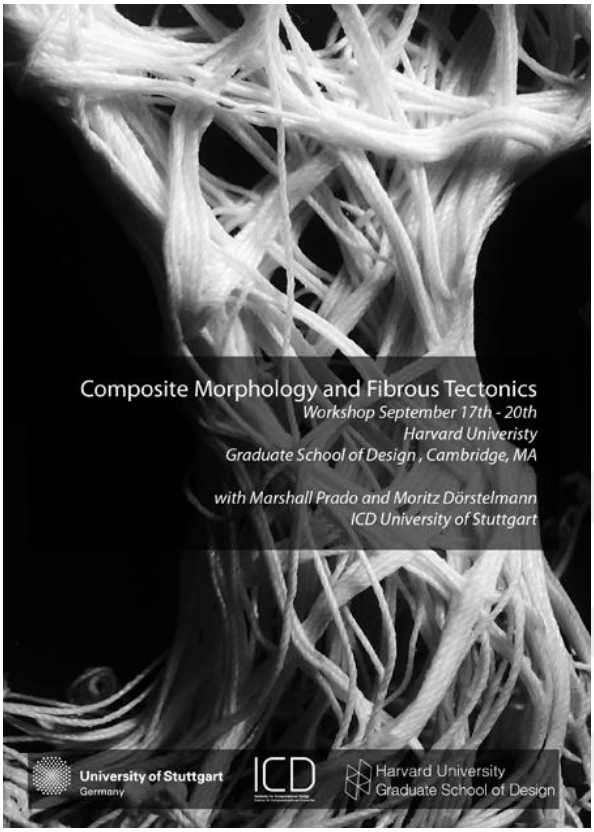

Şekil 3. 4. "Dünya Mimarlık Atölyesi: Gana'da Çamur Kulübe Tasarımı" Uluslar arası Workshop Posteri (http://arch-student.com/pin/2015-2016-earth-architecture-workshops-call-for-participants/)

- **ICD (Institute for computational design and construction) workshop: kompozit morfoloji ve tektoniği (Composite morphology and fibrous tectonics)**

Kompozit Morfoloji ve Tektoniği atölyesi teması altında yürütülen uluslararası workshop etkinliği 2015 yılında Boston kentinde yapılmıştır. Proje, mimaride yeni malzeme anlayışının kazandırılmasını amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılar malzeme performansını ve teknoloji ile derinlemesine ilişkilerini, mimari bir

soruşturmanın merkezine almaktadır. Mimari olanakların ortaya çıkarılmasını ve uygulanabilir bir mimari performansların arttırılmasını sağlar (Şekil 3.5).

Şekil 3.5. "ICD (Institute for Computational Design and Construction) Workshop: Kompozit Morfoloji ve Tektoniği" Uluslararası Workshop Posteri (http://icd.uni-stuttgart.de/?p=14620)

3.1.2 Ulusal workshoplar

Ülkelerin kendi sınırları içerisinde, farklı disiplinleri bir araya getiren, üniversiteler arası ortaklaşa düzenlenen veya bireysel olarak düzlenen 'ulusal' düzeyde gerçekleştirilen atölyelerdir. Ulusal düzeyde yapılan workshoplar, organizasyon ekibi tarafından belirlenen atölye temasına göre gönüllülük esasına dayanılarak katılımcıların katıldığı ortamlardır. Bu tür ortamlarda katılımcı, mevcut probleme dair çözümleri farklı disiplinden gelen katılımcı gruplar içinde ortak bir ürün üretimi ile sonuçlanır. Ürün üretim süreci boyunca katılımcılar arası fikirsel etkileşim, multidisipliner yaklaşım, iş birliğiyle çalışma, görev dağılımı, yeni bilgileri öğrenme, sezgisel yaklaşabilme vb. gibi birçok faktör ile deneyim kazanmaktadır. Probleme dair çözümlemeler, tek bir kavrama dayandırılmaktan ziyade

öğrencilerin sezgileriyle yanlış yapmaktan korkmadan yaklaşım sergilemesi bakımından, öğrencinin özgüven ve motivasyonunu arttırıcı bir etkiye sahip olmaktadır. Aynı zamanda zihnin derinliklerinde yatan bilginin hayal gücü ile birleşmesine olanak sağlamaktadır.

Ulusal workshoplardan örnekler

- **Bir mimari çalıştay deneyimi: Psidia Antiokheia'dan geçerken mimari denemeler, değmeler, değinmeler**

"Psidia Antiokheia'dan Geçerken Mimari Denemeler, Değmeler, Değinmeler" temalı ulusal workshop etkinliği Beykent Üniversitesi Mimarlık Bölümü ve Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümleri ile birlikte 2016 yılında Isparta ili Yalvaç ilçesi'nde gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.6). Çalıştay bir "anı toplama mekanı" kurmanın düşünceleri, önermeleri ve denemeleri üzerine temellenmiştir (Güney vd., 2017). Çalışma, Psidia Antiokheia alanı okunarak bir gezinti promenadı ve promenad boyunca bilgilenme noktaları ve kent izleme noktaları tasarlamaları istenmiştir. Bu okumalardan öğrenci grupları farklı kavramsal tasarım zeminleri çıkarmıştır.

Şekil 3.6. "Psidia Antiokheia'dan Geçerken Mimari Denemeler, Değmeler, Değinmeler" temalı ulusal workshop etkinliği posteri (http://www.arkitera.com/etkinlik/3693/psidia-antiocheia-dan-gecerken--mimari-denemeler-degmeler-deginmeler-calistayi)

- **Barselona'nın çevre mahallesinde sosyo-mekansal bir atölye çalışması (A socio-spatial workshop in a peripheral neighborhood of Barcelona)**

"Barselona'nın Çevre Mahallesinde Sosyo-Mekansal Bir Atölye Çalışması" temalı ulusal workshop etkinliği 2015 yılında Barselona'da yapılmıştır (Şekil 3.7). Carmen Mendoza tarafından yürütülen iki haftalık bir atölye çalışmasıdır. Atölyenin amacı, sosyal ve mekânsal değerlerini inceleyerek, bağlantılı, hareketli ve sivil mekânlar gibi unsurları iyileştirmek amacıyla Barselona'da yerel bir mahalle ile Belediyenin eylem planını bir araya getirerek analiz etmektir.[3] Katılımcı öğrenci grupları şu sosyo-mekansal analizleri gerçekleştirecektir:[3]

i. Mevcut kamusal alanların dönüşümü ve Fondo'nun boşlukları
ii. Fondo mahallesi ile civardaki mahalleler arasındaki bağlantıyı nasıl geliştirebiliriz?
iii. Çocukların özerkliğini güçlendirmek için eğitim tesislerinin çevresini nasıl geliştirecekleri
iv. Güncel toplumsal cinsiyet ilişkileri ve teklifler üzerindeki potansiyel etkileri[3]

Katılımcı öğrenciler sosyo-mekânsal analizlerin tanımlanmasıyla yer sağlamaya metodolojik bir yaklaşım sunmaktadırlar.

[3] http://masteremergencyarchitecture.com/2015/12/01/urban-proximity-a-socio-spatial-workshop-in-a-peripheral-neighborhood-of-barcelona/

Şekil 3.7. "Barselona'nın Çevre Mahallesinde Sosyo-Mekansal Bir Atölye Çalışması" temalı etkinlik posteri (http://masteremergencyarchitecture.com/2015/12/01/urban-proximity-a-socio-spatial-workshop-in-a-peripheral-neighborhood-of-barcelona/)

- **Superuse tasarım atölyeleri (Superuse design workshop)**

"Superuse Tasarım Atölyeleri" temalı ulusal workshop etkinliği 2017 yılında İrlanda'da yapılmıştır. Atölyenin amacı, yenilikçi, güzel ve işlevsel tasarım çözümlerini yerel olarak mevcut "atık" malzemelerin potansiyelini ortaya çıkarmaktır (Şekil 3.8). Atölye kapsam olarak şunları ele almaktadır:[4]

i. Mavi / dairesel ekonomi ve malzeme akışlarını (diğerleri arasında) mimarlık, tasarım, peyzaj mimarlığı ve şehircilik için bir araç olarak anlamak
ii. Superuse Stüdyoları hakkında bilgi edinmek, araç odaklı tasarım metodolojisi
iii. Dört ana malzeme kaynağını, artılarını ve eksilerini ve mimarlık, peyzaj ve kentsel tasarımda 'aşırı' duruma nasıl getirilebileceklerini anlamak.
iv. Sistemler ve platformlar hakkında bilgi sahibi olma Superuse Studios kendi düşünce tarzlarını destekleyecek şekilde tasarlanmıştır ve kişisel ve işinize daha fazla çevre bilinci kazandırmak için küresel olarak kullanılabilir.[4]

[4] http://designenterprise.ie/event/superuse-design-workshop/

Şekil 3.8. "Superuse Tasarım Atölyeleri" temalı ulusal workshop etkinliği posteri (http://designenterprise.ie/event/superuse-design-workshop/)

- **Eskiz atölyesi çalıştayı-Sydney**

"Eskiz Atölyesi Çalıştayı-Sydney" temalı ulusal workshop etkinliği 2015 yılında Avusturalya'nın Sydney kentinde yapılmıştır. Yapıları hacim olarak anlamak ve bunları çizmeyi kolaylaştırmak için çizgilerin ve şekillerin nasıl çizileceğini açıklamaktadır.[5] Işık ve gölgenin eskiz çalışmaları üzerinden tanımlanması, perspektif kuralların dikkat edilmesi, mimari yapıtların soyutlanarak çizilmesi üzerinde durulmuştur (Şekil 3.9).

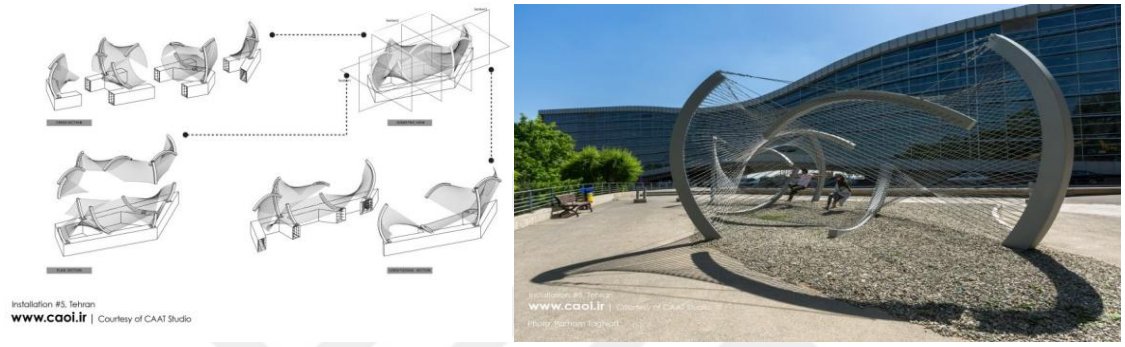

Şekil 3.9. "Eskiz Atölyesi Çalıştayı-Sydney" temalı ulusal workshop etkinliği çalışmaları (https://www.lizsteel.com/workshops/)

[5] https://www.lizsteel.com/workshops/

- **Kurulum (Installation) atölyesi-İran**

"Kurulum Atölyesi" temalı ulusal workshop etkinliği 2017 yılında İran'da yapılmıştır. Atölye Mahdi Kamboozia ve Çağdaş Mimarlar Derneği tarafından yürütülmüştür. Atölye yürütücüleri yapısal kabloların (structural cables) davranışlarını kentsel bir mobilya yaptırarak katılımcılara deneyim kazandırma amacındadır. Atölye süresince üretilecek olan mobilya Tahran'ın Mellat Parkında sergilenecektir (Şekil 3.10).

Şekil 3.10. "Eskiz Atölyesi Çalıştayı-Sydney" temalı ulusal workshop etkinliği çalışmaları (http://caoi.ir/en/workshops/985-installation-no-5.html#!)

Workshoplar, uluslararası veya ulusal düzeyde düzenlenebilen atölyelerdir. Bu atölyelerde workshop'ın konusu, süresi, katılım tarihi, organizasyon yapanlar birkaç ay öncesinden belirlenir. Atölyede verilen probleme dair çözümleri farklı disiplinden gelen katılımcı gruplar içinde ortak bir ürün üretimi ile sonuçlanır. Enformel bir yapı olan workshoplar, belirlenen temalar altında farklı uzmanlık alanlardan gelen bireyleri barındıran, formel eğitimin getirdiği kısıtlamalardan uzak esnek bir etkinliktir. Bu tür etkinlikler kültürel etkileşime olanak sağlama, yeni bilgiler öğrenme, yaparak öğrenme, özgür-özgün tasarım yapma gibi birçok açıdan bireye katkı sağlamaktadır.

3.2 Mimarlık ve Tasarım Yarışmaları

Gerek kamu kurumlarının gerekse de özel kurumların projelerini elde ederken seçtikleri yöntemlerden biri olan yarışmalar, katılan projeler arasından bir jüri eliyle nitelik açısından en iyisini seçme prensibine dayanır (Erdoğan, 2009). Mimarlık yarışmaları yeni fikirler, özgün ürünler elde etmeyi ve rekabet ortamını çıkarmayı amaçlayan bir platformdur. Mimari yarışmalara katılım, katılımcıya tasarım ufkunu genişletmesine,

bireysel ya da grup çalışma alışkanlığının kazanılmasına ve hem teorik hem de uygulama boyutundan bakabilmesinde önemli rol oynar. Aynı zamanda mimari yarışmalar, mevcut zaman diliminde proje yapmanın bir aracı olmakla birlikte, toplumsal değerlerin düşünülmesini ve teknolojik gelişmelerin izlenmesi açısından öncü rol oynar. Mimari yarışmalar; sosyal, siyasi ve mimari akımlar vb. gibi birçok faktör tarafından etkilenmektedir.

Yarışmaya katılım, yarışma konusunun getirdiği kısıtlamaların (şartname, katılım koşulları, istenenler vb.) kabul edilerek katılımcıların özgür iradesine bağlı katılmalarıdır. Katılım sonrasında katılımcı tarafından üretilen ürünün juriye beğendirmeleri gerekmektedir. Bu yönleriyle yarışmalar, öğrencilere deneyimsel öğrenme ortamı, mesleki alanla ilişki kurma, araştırma ve grup halinde üretim yapma gibi beceriler kazandırmaktadır (Adıgüzel, 2012). Gönüllülük esasına dayalı olarak katılımın olması ve belirli bir not kaygısının olmadan (müfredat içerisine girmeyen) öğrencilerin katılımını sağlayan yarışmalar enformel yapılar kategorisinde düşünülebilir. Öğrencilerin okul dışı tasarım deneyimlerinin geliştirilmesi açısından mimari yarışmalara katılım deneyim kazanmasına ve yaratıcılığının geliştirilmesinde aktif bir rol alır. Ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenen yarışma konusu üzerinde çalışıp, farklı bakış açılarını yansıtan projelerin sunulması ve farklı kültürel yapıya sahip öğrencilerin katılması çeşitliliğin arttıran önemli bir etkendir. Enformel yapı olan yarışmalar, öğrencilerin mesleki alanla ilişki kurmasını sağlaması bakımından, formel eğitim sistemi süresince öğrencilere teşvik edilmektedir.

3.3 Mimarlık Yaz Okulları

Mimarlık bölümlerinde okuyan öğrencilerin, müfredata dayalı not kaygısının olmadan, gönüllülük esasına dayalı olarak katıldığı, üretim sürecine kadar fikirsel tartışmaların yaşandığı, ekip ruhunun canlandırıldığı ve en önemlisi mimarlık deneyiminin yaşandığı yaz dönemlerinde yapılan atölye deneyimleridir. Katılımcıların mimari süreç boyunca belirlenen temaya göre tartışmalar neticesinde mimarlığın toplumla buluşmasının sağlanmasıdır. Eğitim ve öğretim odaklı olan mimarlık yaz okulları, mimarlık programı ile ilgili alanlarda hem teorik hem de pratik süreçlerin çeşitli disiplinlerden katılımcılarla birlikte ele alınılmasını hedeflemektedir. Çok yönlü öğrenme alanında, katılımcıların bilgi

ve becerilerini sergiledikleri kolektif projeler üzerinde yaratıcılıklarını açığa çıkarttıkları ortamlardır. Mimarlık yaz okullarında belirlenen atölye temaları planlı bir şekilde mevcut kültürel ve sosyal yaşamı planlı olarak yaşama kazandırılmasında inovatif bir harekettir.

Mimarlık yaz okullarında, farklı disiplinlerden katılımcılar ile birlikte çalışma fırsatı bulan mimarlık öğrencileri, mimarlık eğitiminin eksik bıraktığı alanlara yönelik interaktif bir öğrenme görevi görmektedir. Mimarlık yaz okullarında kazanılan deneyim ile mimarlık öğrencileri, mimarlık eğitiminin temelini oluşturan mimari tasarım stüdyolarında daha aktif ve özgüveni yüksek bir nitelikte çalışmaktadırlar.

Dinç (2009)'e göre mimarlık yaz okullarının kazanımlarını şöyle vurgulamıştır:

> "Farklı olanla yan yana gelmek, onu dinlemek, anlamak, kendini anlatmak; çizim ve maket dilini kullanmak ve bu dillerden her bir bireyin farklı çıkarımlar yapabildiği durumlara tanık olmak; farklı bir hoca ile çalışmak, ondan yeni şeyler öğrenmek, zaten biliyor olduklarının yeni bir dille ifadesine tanık olmak; diğerleri ile etkileşim neticesinde kendinin, kurumunun ve ülkenin nerede bulunduğunun farkındalığını yaşamak; farkındalığın bir uzantısı olarak gelecek için planlar yapmak, dostluklar, arkadaşlıklar, bağlantılar inşa etmek."(s.21)

Mimarlık yaz okulları örnekleri

- **2014 Betonart yaz okulu**

2014 Betonart Yaz Okulu ŞANALarch'ın küratörlüğünde Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde "Bağlantı" teması altında yürütülmüştür. Belirlenen temanın kapsamı Çizelge 3.1'de görülmektedir. Temanın amacı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yerleşkesindeki sosyal değeri arttırmak için, fiziksel düzeyde kentsel tasarım, mimari tasarım kavrayışın[6] geliştirilmesidir. Katılımcılar bu tema altında gruplara ayrılmıştır. Kısa bir süre içerisinde her grup temaya ait analizleri ve saha çalışmaları yapar. Analizler neticesinde belirlenen problemlere katılımcı gruplar çözüm yolları araştırılarak, tasarımsal yaklaşımlarına başlarlar. Üretilen çözüm olanakları sunulur ve bütün katılımcılar arası fikirsel tartışma ortamları oluşturulur. Bu tür bir ortam kentsel tasarım ve mimari tasarımın

[6] https://betonart.com.tr/summer-school/betonart-mimarl%C4%B1k-yaz-okulu/2014

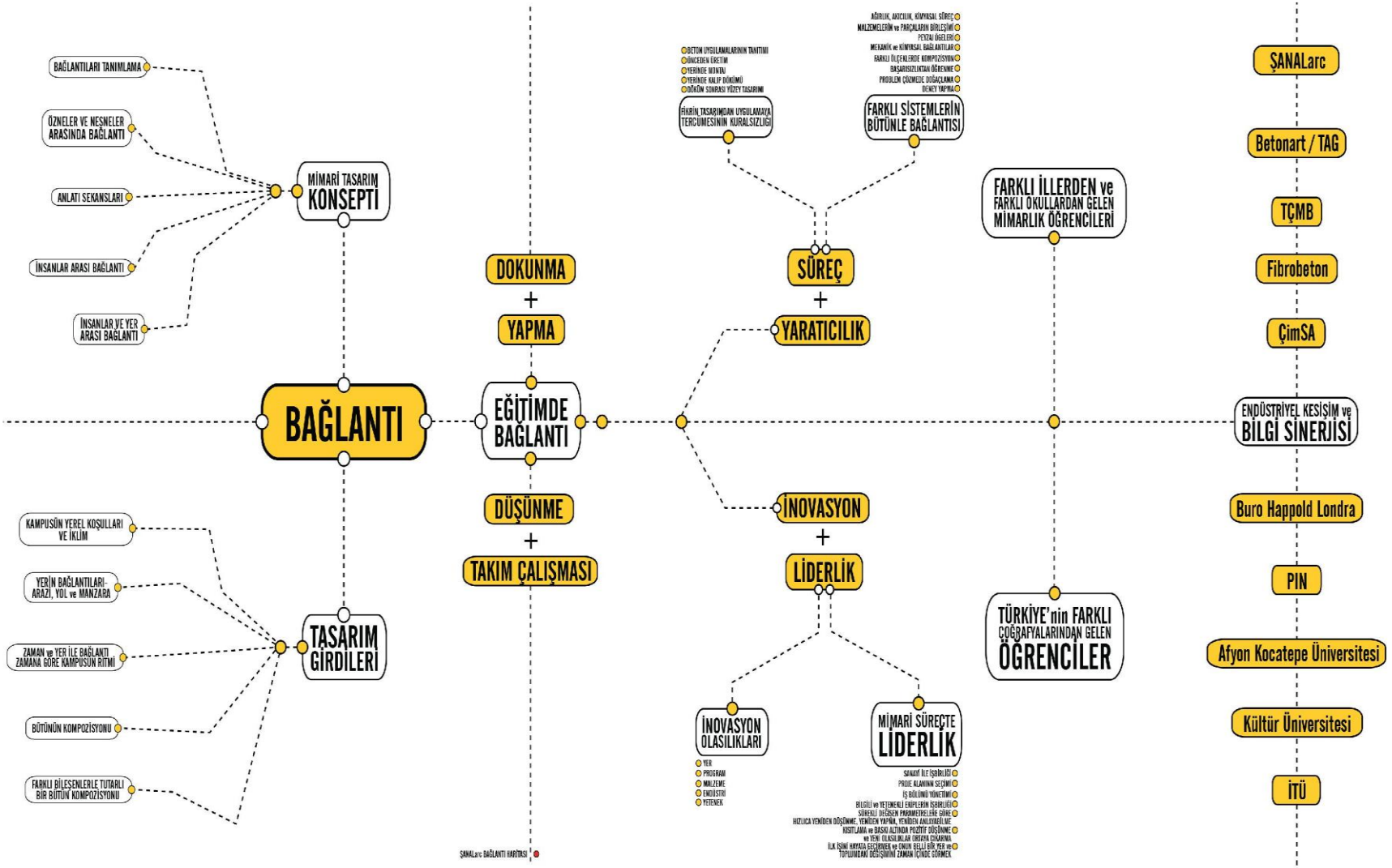
kavranması konusunda çeşitli bakış açıların konuyu nasıl ele aldığını göstermektedir. Bu bakış açıları katılımcılara yeni yaklaşım modeli sağlaması açısından verimlidir.

- **Yahşibey yaz okulu**

Yahşibey Yaz Okulu, Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri (NSMH) ve Emre Senan Tasarım Vakfı (ESTV) tarafından yürütülmektedir. Okul dışı zamanlarda mimarlık öğrencilerinin veya farklı alanlardan gelen katılımcıların Yahşibey Köyü'nde 15 günlük yaz okulu programıdır. Bu program her sene farklı bir tema altında yürütülmektedir. Öğrenim süresi içinde yapılan bu okul dışı çalışma gerektiği gibi değerlendirildiğinde, öğrenci için önemli bir deneyimdir.[7] Her yaz farklı uzmanlık alanlarından gelen öğrencilerin öğrendikleri ve ya öğreneceği bilgilerin üzerinde çalışılır. Bu nedenle mimarlık yaz okulları, yeni bilgilerin öğrenilmesini ve bu bilgilerin uygulamaya yönelik bütünleştirilmesi açısından önemlidir. Şekil 3.11'de Yahşibey Yaz Okulu kapsamında yapılan çalışmaların sunulması ve katılımcılar arası tartışma ortamı oluşturmaktadır. Konu üzerine yapılan tartışmalar neticesinde katılımcılar arası diyalogun sağlanması ve ortak fikir birliğine ulaşılması bakımından önemlidir.

[7] http://www.nsmh.com/proje_detay.asp?lang=tr&ID=63

Çizelge 3.1. 2014 Betonart Yaz Okulu Teması (https://betonartyazokulu2014.wordpress.com)

Şekil 3.11. Yahşibey Yaz Okulu (http://www.yapi.com.tr/haberler/yahsibey-tasarim-calismalarinin-ardindan-_82260.html)

3.4 Mimarlık ve Tasarım Festivalleri

Dönemi, yapıldığı çevre, konusu, katılanların sayısı gibi nitelikleri belli bir programla belirtilen ve özel önemi olan sanat, kültür, bilim, ekonomik faaliyet, ürün, dönem veya belli bir temaya yönelik olarak düzenlenen, tek seferlik veya belli aralıklarla tekrarlanan gösteri ve etkinlikler festival olarak nitelendirilmektedir (Yemenoğlu, Dalgın ve Çeken, 2013). İnsanlar arası kültürel ve sosyal etkileşimin olduğu festivaller, sosyal aktivitelerin oluşmasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu tür aktivitelere katılan bireylerin merak ve keşfetme dürtülerini ortaya çıkarır.

Mimarlık okullarının veya öğrencilerinin okul dışı zamanlarda düzenlediği festivaller, mimar adaylarının tasarım yeteneğini, teorik ve uygulama düşünme becerilerinin geliştirilmesini sağlar. Aynı zamanda festivaller, kişilerin eğlenmek ve gösteri izlemek gibi ihtiyaçlarını karşılayan, katılımın gönüllülük esasına dayandığı etkinliklerdir. Festivalin yapıldığı ortamda farklı bölgesel kültürlerin bir araya getirilmesi ve sergilenmesiyle, daha geniş kitlelere duyurulması, farklı bir imaja sahip olduğunu göstermektedir. Mimari festivaller sadece mimari alanda değil, birçok sanatsal alan ile geçirgen/saydam bir ortam sunar (Şekil 3.12).

Şekil 3.12. Hello Wood Festival-Argentina 2017
(http://www.demaquinasyherramientas.com/novedades/campamento-hello-wood-argentina-diseno-construccion)

3.5 Uluslararası Mimarlık Öğrenci Buluşması (EASA)

EASA (European Architecture Students Assembly-Avrupa Mimarlık Öğrencileri Buluması), tüm Avrupa ülkelerinden Mimar öğrenciler ve profesyoneller tarafından organize edilen, dünyanın dört bir yanından üniversitelere bağlanan, kültür ve eğitim alışverişi için düzenlenen bir organizasyondur. Avrupa ülkelerinden mimarlık öğrencilerinin ve mimarlıkla ilgili diğer disiplinden insanların oluşturduğu bir paylaşım ağı, birlikte çalışabilecekleri, deneyimlerini paylaşabilecekleri bir platformdur (Ciravoğlu, 2001). Organizasyonun Avrupa'nın çeşitli yerlerinde gerçekleşmektedir. Bu çeşitlilik yere ait çevresel, kültürel ve tarihsel deneyimin yaşanmasına olanak sağlamaktadır.

Mimarlık öğrencilerinin ve farklı alanlardan gelen katılımcıların, düşüncelerini tartışabildiği, birlikte çalışıp mimarlık ile ilgili fikir ve deneyimlerini paylaşabilecekleri bir noktada buluşturur. Farklı bakış açılarını bir araya getiren EASA organizasyonu birlikte üretim sürecini deneyimleyebilecekleri bir ortam sunar. EASA ilk olarak 1981 yılında Liverpool'lu mimarlık öğrencilerinin yaşadıkları şehirle ilgili çalışmalar yapmak üzere Avrupa'nın diğer ülkelerinden mimarlık öğrencilerini Liverpool'a davet etmeleriyle başlamıştır.[8]

[8] http://v3.arkitera.com/v1/sektoreletkinlikler/egitim/egitimi10002.htm

EASA programı okul dışı zamanlarda (yaz aylarında) iki haftalık süre boyunca yapılır. Enformel bir yapı olan EASA programı çalışmaların verimliliği açısından katılımcıya birçok eğitim alanında yararı olmaktadır. Gönüllülük ilkesine bağlı olarak katılımcının ilgi duyduğu atölyede çalışmalarını sürdürebilmektedir. Böyle bir tercihin olması katılımcının ileride uzmanlaşmak istediği alana yönlendirmesinde büyük bir etkiye sahiptir.

3.6 Ulusal Mimarlık Öğrenci Buluşması (UMÖB)

Ulusal Mimarlık Öğrencileri Buluşması, Türkiye'nin farklı bölgelerinden mimarlık öğrencilerini, mimarlık vd. sanat dallarının önde gelen isimlerini bir araya getiren, fikirsel birlikteliğinin sonucunda üretilen ürünün deneyimlenme fırsatı buldukları atölye tartışmaları, sergiler, söyleyişiler ve gezileri vb. gibi organizasyonlarla katılımcıların farkındalıklarını ve etkileşimlerini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen bir etkinliktir. Bu etkinlik alanında uzman kişilerin yürütücülüğünde katılımcılar tasarlanan atölyelerde çalışmalarını yapmaktadırlar. Atölyeler tasarım ağırlıklı olmakla beraber diğer sanat alanlarıyla da ilişki içerisindedir.

Ulusal düzeyde mimarlık öğrencilerini bir araya getiren UMÖB etkinliğinin ilki 1997 yılında Ankara Gazi Üniversitesi'nde düzenlenerek başlamıştır. UMÖB etkinliği belirli bir konsepte dayanan atölye çalışmaları, tartışmalar ve söyleyişiler ile katılımcılara yeni deneyimlerin kazandırılmasını hedeflemektedir. Etkinliğe katılım gönüllülük esaslı olmanın yanı sıra herkesin katılımına açık olarak düzenlenmektedir. Bu nedenle mimarlık uğraşı ile diğer sanat dallarıyla iç içe geçmesini ve alana dair eksik kalan yerlerin doldurulması adına büyük bir önem taşımaktadır. Ayrıca UMÖB etkinliği farklı kentlerde düzenlenebilmektedir. Böylelikle katılımcılara farklı kent kültürlerini, kente ait doğal güzellikleri ve kentin tarihine temas edebilmesine olanak sağlar.

Mimarlık vd. tasarım disiplininden gelen katılımcılar, UMÖB etkinliği teması altında, atölye yürütücüleri tarafından belirlenen tasarım problemine çözüm üretmektedirler. Bu süreç boyunca katılımcılar, problem çözümüne dair tartışmalar içerisindedir. Tartışma sonrası ortak bir üretim ortaya çıkar ve sergilenir. Bu türden bir

etkinlik tasarımcıya daha geniş bir perspektiften bakabilmeyi ve tasarım problemine dair çok yönlü düşünebilmeyi öğretir.

3.7 Mimarlık ve Tasarım Sergileri

Sergiler, ziyaretçilerine farklı bilişsel ve duyusal boyutlarda, farklı deneyimler yaşatarak bilgi ve veri aktarımı yapmayı sürdüren mekânlardır. Serginin resimlerden ziyade görüntülere çok daha fazla dayanması değil, aynı zamanda konuyu görsel olarak sunması ve argümanlarını mekânsal olarak anlatımdan ziyade bir araya getirmesi ve yakınlık, yan yana olma, devamlılık, yabancılaşma ilişkileri yoluyla kurgulamasıdır (Blau, 1998). Sergiler; mimarlığın vd. sanat dallarının kavramsal ilişkilerini, disiplin sınırlarını yeniden gözden geçirilmesine, araştırılmasına ve metodolojik yeniliklerin önemine dikkat çekmektedir.

Uluslararası sergiler

Uluslararası Sergiler, dünya uluslarının kültürlerini, sanatlarını ve ürünlerini sergilemek, ülkelerin kimliklerini ortaya koyarak kendilerini temsil etmesine ve evrensel boyutta sosyo-kültürel gelişimine olanak sağlamak amaçlı düzenlenmiş, ticari nitelik taşımayan uluslararası organizasyonlardır. Sergiler, güncel ürünlerin sunulmasını, çağdaş düşünce anlayışının gösterilmesini, estetik anlayışın geliştirilmesini, sergilenen eserlerin kültürel değerlerin yansıtılması ve fikir alışverişini serbestçe sağlamak açısından önemlidir.

Uluslararası sergilerin önemi üzerinde Gürel (1970), "Geleceği Amaçlayan Mimari ve Uluslararası Sergi Organizasyonları" başlıklı yazında şunu vurgulamıştır:

> "Geleceği amaçlayan mimari, çoğunlukla, Uluslararası Sergi düzenlemeleri yolu ile uygulanan mimari haline dönüşmekte ve böylece, o yıllarda elde edilen ürünler bir sonraki deneyler için yararlı bilgi birikimine yol açmaktadır" (Gürel, 1970).

Çağdaş düşünce anlayışına göre şekillenen sergiler, günümüz koşullarında yapılan "Archiprix Uluslararası yarışma ve sergisi" ile irdelenmektedir. Bu sergi, her iki yılda bir düzenlenen, dünya genelindeki mimarlık okullarından mezun olan öğrencilerin bitirme

projelerinin yarışmasına ve sergilenmesi üzerinden yapılmaktadır. Yarışma derecesine giren projelerin sergilenmesi ile katılımcılara ilham verir. Ayrıca farklı kültürel öğelere sahip katılımcılardan gelen projeler yeni nesillerin tasarım yaklaşımlarından uygulama alanına kadar birçok konu hakkında esinlenmesine olanak sağlar (Şekil 3.13).

Şekil 3.13. Archiprix Uluslararası Mimarlık Yarışma ve Sergisi 2017 (http://www.archiprix.org/2019/?id=216)

Ulusal sergiler

Ulusal sergiler, kendi kültürlerini, sanatlarını ve ürünlerini sergileme amaçlı sanat fuarlarında, kütüphanede, galeride veya müzelerde düzenlenen etkinliktir. Serginin içeriği, mimari eserlerden el sanatlarına kadar birçok şeyi içerir. Sergiyi ziyaret edenler, sergilenen ürünler, sanatçı vd. katılımcılar arasında iletişim halinde bulunurlar. Sergilenen sanat eseri görsel bir izlenim bırakma, duygusal deneyimi ve çağdaş bir düşüncenin kazanılmasını sağlar.

Türkiye'de ulusal anlamda düzenlenen mimarlık sergisi ve ödülleri 1988 yılından beri her iki yılda bir mimarlar odası tarafından düzenlenmektedir. Odaya kayıtlı her adayın katılmasına olanak sağlamaktadır. Gerçekleştirilen sergiler ile çağdaş mimari anlayışın, mimarlık üretimindeki eğilimlerin, değişimlerin ve dönüşümlerin takip edilme imkânı

sunmaktadır. Ulusal mimarlık sergisi ve ödülleri kapsamında Mimar Sinan büyük ödülü ve başarı ödülleri verilmektedir (Şekil 3.14).

Şekil 3.14. 2018/XVI. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri
(https://www.facebook.com/ulusalsergi/photos/a.1689706701291358/2002422383353120/?type=1&theater)

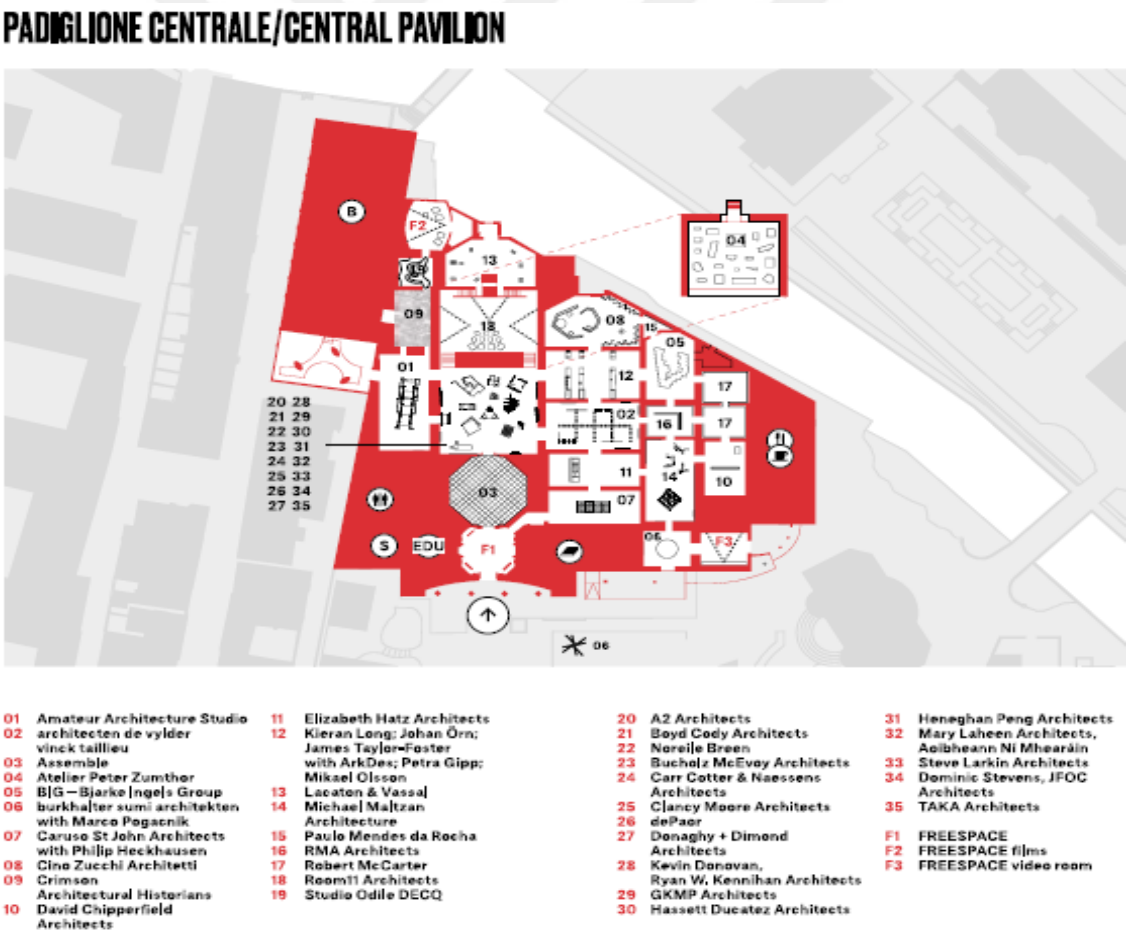
3.8 Mimarlık ve Tasarım Bienalleri

Bienal, kültürel ve sanatsal faaliyetleri uluslararası düzeyde ilerleten, çağdaş sanat anlayışını vurgulayan ve iki yılda bir gerçekleştirilen sanat sergisidir. Bienaller ile ulusların kendi kültürlerinin imajlarını dünya gözünde inşa etmesi ve sunmaları için önemli bir fırsat sunmaktadır. Günlük yaşamda üretim, iletişim, ulaştırma teknolojilerindeki büyük gelişmeler ve ülkeler arası rekabetin oluşmasında büyük bir öneme sahiptir. Bienaller, sergi faaliyetlerinin de temelini oluşturmuştur. Bu anlamda bienallerin uluslararası bir platformda gerçekleşmesi için her ülke kendi ulusal pavyonlarını inşa etmişlerdir. Ulusal pavyonlar, uluslararası sahnede yerel sanatsal üretime eleştirel bakabilmenin boyutunu sunar.

İlk olarak 1895 yılında ilk kez düzenlenen Venedik Bienali ile sanatçının ürünlerini sergilenmesi popüler hale gelmiştir. El işleri, hammadde kaynakları ve sanayi devrimini vurgulayan malzemelerin sergilenmesi yapılmıştır. 1970 yılı sonrası sergileme anlayışına sinema, tiyatro, dans ve mimariyi içine alan daha geniş bir festivale dönüştü. Kültürel bir

etkinlik olan Venedik Bienali, sonradan yapılacak olan bienaller için arketip olmuştur. İki yılda bir düzenlenen bienaller, tüm dünyadaki güncel sanat üzerinde yoğunlaşmıştır. Çağdaş sanat dünyasındaki son eğilimlerin etkisi ile kültürel etkinliklerin yapılmasını, sürekli değişim ve yenilikçiliğin bir aracı olmayı, yaratıcılık ve diyalog için bir bağlam sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda Venedik bienallerinin potansiyellerini daha iyi anlamak için 2018 yılında yapılan Freespace başlıklı Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın küratörlüğünü yaptığı 16. uluslararası mimarlık sergisi irdelemektedir. Freespace başlıklı bienal mekân, mekanın niteliği, açık ve boş alan üzerinde çalışmalar yapılarak sergilenmiştir. Şekil 3.15' de Freespace başlıklı bienal kapsamında sergilenecek olan çalışmalar mekânsal olarak gruplandırılmıştır.

Şekil 3.15. Freespace başlıklı 16. uluslararası mimarlık sergisinin mekânsal olarak gruplandırılması (https://www.labiennale.org/en/architecture/2018/16th-international-architecture-exhibition-0)

3.9 Mimarlık ve Tasarım Seminerleri

Seminer, herhangi bir konu hakkında bilgi vermek ve bu bilgiler üzerinde tartışmak amacıyla düzenlenen, bir veya birden fazla uzman konuşmacının katıldığı organizasyonlardır. Seminerler, katılımcının uzman kişilere konu hakkında soru sorabileceği ve yeni bilgilerin öğrenilebileceği ortamlardır. Seminer ortamlarında bilgi ayrıntılı, daha kapsamlı bir şekilde ele alışlarla derinlik ve zenginlik kazandırmaktadır. Seminerlerin amacı, katılımcıları bilgilendirmek, eğitimlerine katkı sağlamak, mesleki gelişimini arttırmak, merak ve ilgileri doğrultusunda kişisel gelişimini sağlamaktır. Bu nedenle katılımcıların, en son gelişmelerden haberdar olması ve kendini geliştirmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır.

3.10 Bölüm Sonucu

Enformel eğitim yöntemleri birçok yönden bireyin sosyalleşmesini ve yeni bilgilerin kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir. Diğer yandan bireyin kendini özgürce ifade etmesi, yaratıcı yönlerini açığa çıkarması, kültürel etkileşime olanak sağlaması, problem çözümüne dair farklı disiplinden gelen katılımcılar ile diyalog halinde ortak çözüm arayışları içerisinde olması ve hem teorik hem de uygulama boyutuna bir arada bakabilmektedir. Ayrıca kısa süre içerisinde öğrencinin özgüven, odaklanma ve motivasyonunu arttırıcı bir etkiye sahip olmaktadır. Tüm bu kazanımlar bireylerin özgüvenlerinin artmasını ve uzmanlık kariyerinde başarı elde etmelerini kolaylaştırdığı ifade edilebilir.

Mimarlık eğitiminin; çağımızın teknolojisine uygun, güncel sorunlara cevap verebilen, akışkan ve dinamik bir yapıda olması gereklidir. Mimarlık okullarında, günümüzde uygulanan öğrenme odaklı eğitim stratejileri, mesleki yeterlilik kazandırma amacıyla, süreç içerisinde yeterli esnekliği göstermediği iddia edilebilir. Bu esnekliğin sağlanması ise mimari tasarım eğitiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu anlamda enformel eğitimlerin çeşitlenmesi, hatta formel eğitimin bir parçası haline getirilmesi gerekliliği de tartışılması gereken diğer önemli bir husustur. Mimarlık eğitimi veren okulların eğitim sistemlerini güncellemeleri ve daha özgür, daha esnek, daha eleştirel, disiplinlerarası etkileşime olanak sağlayan, çok yönlü düşünebilmeyi ve yaratıcı

tasarımcılar geliştirmesi açısından enformel eğitimin desteklenmesinin gerekliliği de oldukça önemlidir.

Enformel yapılar multidisipliner katılımcılar ile alanında uzman atölye yürütücüleri arasındaki iletişimi arttırmak suretiyle katılımcı ve etkileşimli bir çalışma ortamı yaratarak çok boyutlu ve dinamik bir yapı sağlamaktadır. Bu yapılar katılımcıları belirli bir çerçeve içerisinde sınırlı tutmadan özgür davranabileceği ortamlar oluşturur. Rasyonel ve sezgisel düşünebilmeyi, nesnellik ve öznellik gibi unsurların benimsenerek mimari araştırmalar üzerinde dünya anlayışını zenginleştirmeye çalışır.

Bütün bu tanımlamalar ve öneriler ışığında bu çalışmada enformel bir yapı olan mimarlık ve tasarım festivallerinin içerikleri, dinamikleri ve yöntemlerinin gözlem, anket ve değerlendirmeler yolu ile Bademlik Tasarım Festivali üzerinden bir okuma yapılmıştır. Bu alan araştırması ile ilgili detaylı içerik bir sonraki bölümde tartışılmış, çıkan sonuçlar ile enformel bir yapı olan Bademlik Tasarım Festivali ile ilgili öneri ve tavsiye, tezin sonucu olarak sunulmuştur.

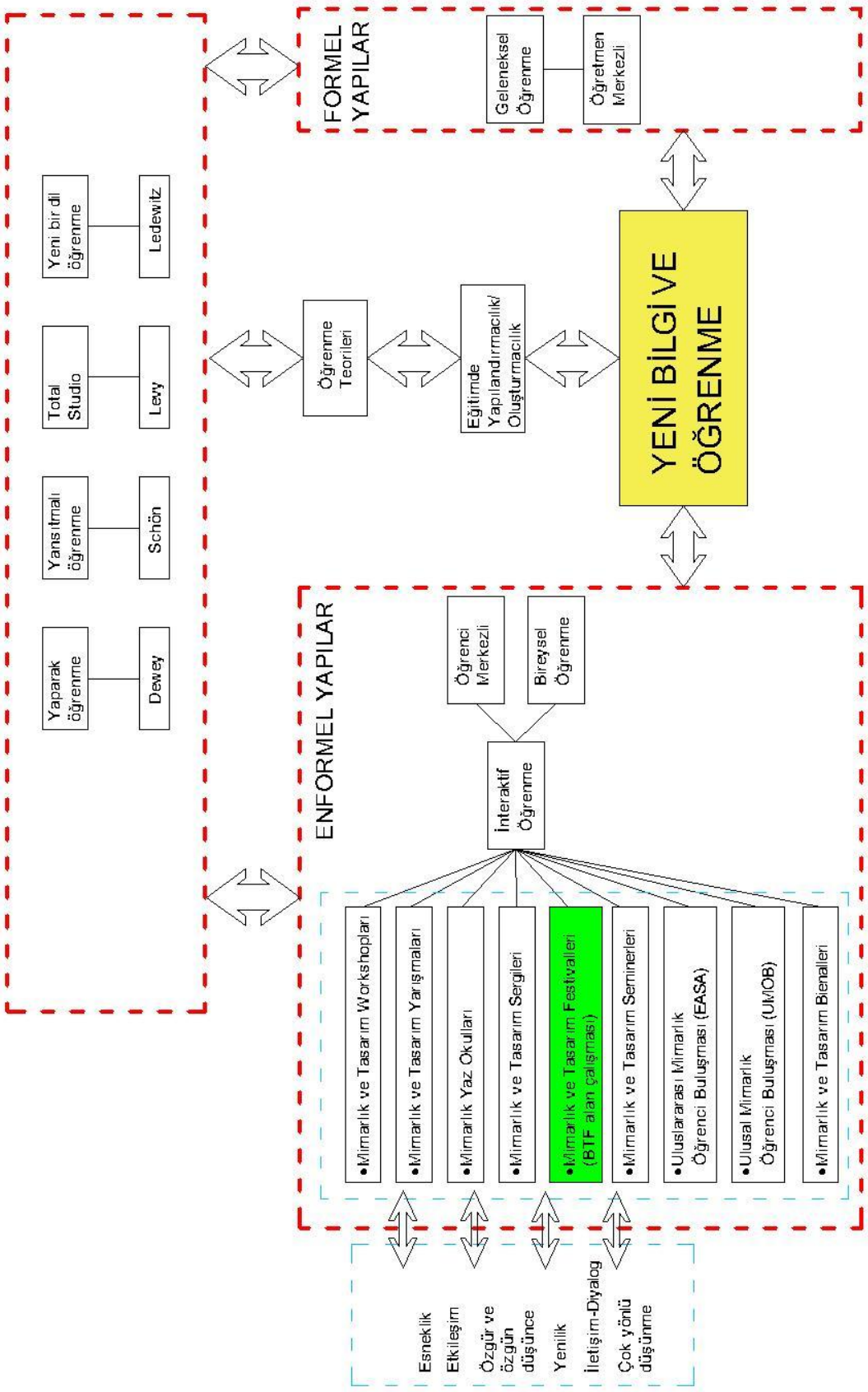
4. ALAN ÇALIŞMASININ KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölüm eğitim ile ilgili belirli bir teoriden gelen yaklaşımlar ile formel ve enformel ortamların arasındaki etkileşim sistemini oluşturan bileşenlerin kavramsal bir çerçeve dahilinde incelenmesini içermektedir.

Çizelge 4.1' de tez çalışmasının kavramsal çerçevesini oluşturan yaklaşımlar yer almaktadır. Kavramsal çerçevenin ilk bileşeni teori tabanından gelen kuramlardır. İkinci bileşen formel eğitim kısmıdır. Üçüncü bileşen ise enformel yapılardır. Bu kavramsal çerçeve içerisinde Bademlik Tasarım Festivalinin beslendiği kavramlar ile yeni bilgi ve öğrenme sürecinin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu kavramsal çerçeve, bireyin sahip olduğu tasarım anlayışını nasıl şekillendirdiğini ifade etmektedir. Bu tür bir anlatım sisteminin tercih edilmesinin nedeni etkileşimin daha yalın bir şekilde anlaşılabilmesidir.

Enformel veya formel eğitim literatürden gelen öğrenme biçimleriyle şekillenmiştir. Literatürden gelen öğrenme biçimleri yeni bilgilerin nasıl öğrenileceği üzerinde yol göstericidir. Çalışma alanı olan Bademlik Tasarım Festivali literatürden gelen yaparak öğrenme (Dewey), yansıtmalı öğrenme (Schön), total studio (Levy) ve tasarım modeli (Ledewitz) biçimleriyle ilişkilendirilmiştir.

Çizelge 4.1. Bademlik Tasarım Festivali Özelinde Kavramsal Altyapı Etkileşimi, Konu Alanı ve Kavramlar

Yaparak öğrenme:

Yaparak öğrenme modeli Dewey'in modern eğitime kazandırmış olduğu önemli ilkelerdendir. Dewey'e göre eğitim, sınırlı bir süreçten ziyade hayat boyu süren bir faaliyet olduğunu söylemektedir. Öğrenme, hayat boyu süren bir süreç içerisinde yaparak ve yaşayarak öğrenmenin önemine dikkat çekmektedir (Fishman ve Mccarthy, 1998). Yaparak öğrenme adını verdiği ilke problem çözümüne ve genel bir becerinin kazandırılmasını (yaratıcı düşünme, bilgiye ulaşma, eleştirel düşünme vb.) sağlamaktadır. Katılımcı öğrenciler, 2018 BTF etkinliğinde belirlenen atölyelerde belirli bir tema altında probleme dair açıklamalar yapılarak uygulamaya yönelik çözüm yolları aramaktadırlar. Bu çözüm diğer disiplinden gelen katılımcılarla birlikte yaparak öğrenme ilkesine göre öğrenme göstermektedirler. 2018 BTF etkinliği literatürden gelen "yaparak ve yaşayarak öğrenme" biçimi gözlenmektedir.

Yansıtmalı öğrenme:

Yansıtmalı öğrenme modeli Schön'ün eğitime kazandırmış olduğu önemli ilkelerdendir. Schön'e göre bilginin öğrenilmesi deneyimsel olarak (eylemlerle öğrenilen bilgi) gerçekleşmektedir (Schön, 1985). Tasarım stüdyosu öğretimini bir pratiği öğrenme görevi için tasarlanmış bir uygulama olarak tanımlar (Schön, 1983). Başarıyı elde edene kadar uygulama eylemi devam eder. 2018 BTF etkinliğine katılan katılımcılar probleme dair çözümleri, pratik bir durum haline gelinceye kadar çaba içerisinde olur. Eylemlerle bilginin uygulanmaya geçilmesi açısından literatürden gelen "yansıtmalı öğrenme" biçimi etkili olmuştur.

Total stüdyo:

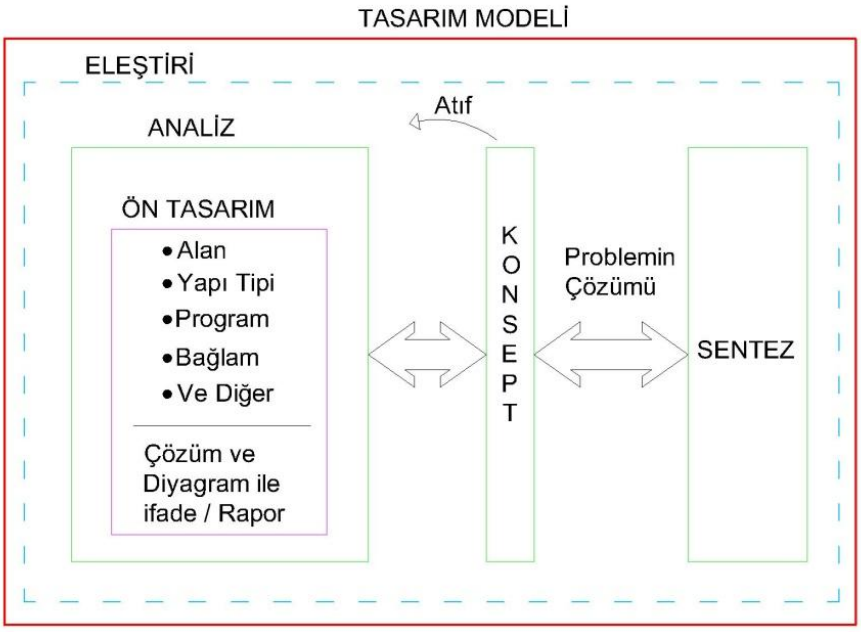
Total stüdyo kavramı Levy tarafından ortaya atılmış eğitim modelidir. Levy (1980), mimarlık eğitiminde stüdyo ve stüdyo dışı derslerden oluşan geleneksel yaklaşımı, bağımsız laboratuvar ve stüdyo merkezli verilen eğitim yaklaşımını eleştirmiştir. Bu eleştiriler doğrultusunda Levy (1980), teknik ve tasarım eğitimi arasındaki kopukluğa total stüdyo kavramı üzerinden bir öneri sunmaktadır. Tasarım bilgisinin üretilmesinde, teknik ve tasarım eğitimi arasındaki boşluğun bütüncül bir yaklaşım ile çözülebilir (Levy, 1980).

2018 BTF etkinliğinde teknik ve tasarım anlayışının birlikteliği bireyin tasarım bilgisinin genişletmesine olanak sağlayabilir. Mimari tasarım eğitiminin yanında enformel bir yapı olan BTF, teknik ve tasarım eğitimi arasında bütüncül yaklaşımı oluşturabilir.

Tasarım modeli:

Ledewitz (1985), stüdyo ortamında öğretenin örtük anlatımdan dolayı bireyin algılama çıkmazına düşme sorununa karşı "tasarım modeli" geliştirmiştir. Bu tasarım modeli; rasyonel, sistematize bir "analiz (problemi tanımlama)" aşamasına ve yaratıcı, sezgisel "sentez (problemi çözme)" aşamasından oluşmaktadır. Ledewitz (1985); analiz-sentez modelini öğrenciler analiz çalışmalarını, sentez aşamasına bağlayamadıklarından eleştirmektedir. Bu modelin yerine "anafikir-deneme (the concept-test model) modelini önermektedir. Bu model ile öğrenciler, varsayım ve test etme aktivitelerini birbirine bağlayarak geliştirir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Tasarım Modeli (Ledewitz, 1985)

Kavramsal çerçevenin (Literatür, formel ve enformel yapılar) Bademlik Tasarım Festivali katılımcıları ve atölye yürütücülerine uygulanan anket ve gözlem sonucunda çıkan ilişkileri ifade edilmiştir.

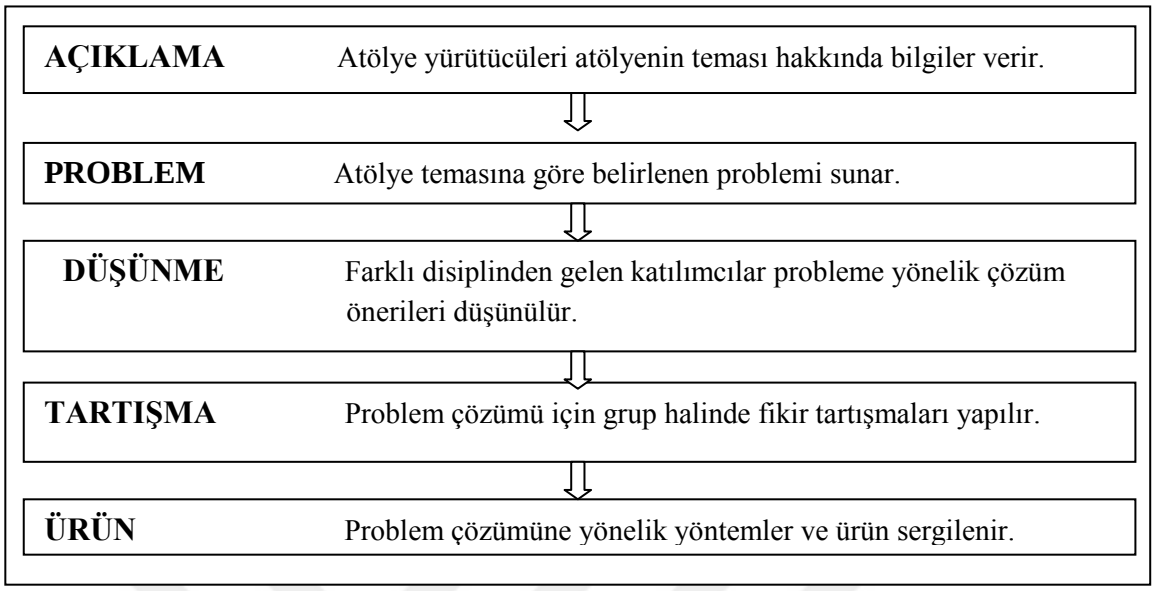
5. MATERYAL VE YÖNTEM

5.1 Materyal

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından organize edilen, Bademlik Tasarım Festivali (BTF) çalışmanın odağındaki ana materyaldir. Bademlik Tasarım Festivaline katılan öğrencilerin ve atölye yürütücülerin enformel eğitim deneyimlerini belirlenmesi amaçlı ***"Bir Enformel Yapı Olarak Bademlik Tasarım Festivali"*** değerlendirme anketi uygulanarak, festivalin kazanımları tespit edilmiştir. Yapılan anket çalışması; enformel eğitim deneyimi, enformel yapıların kazanımları ve Bademlik Tasarım Festivali yorumları parametrelerine göre değerlendirilmeye alınmıştır.

Bademlik Tasarım Festivali'nde yürütülen atölyeler, belirli sistem içerisinde aşama aşama yürütülmektedir. İlk aşamada katılımcılara atölye teması hakkında gerekli açıklamalar yapılır. Böylelikle atölye temasının teorik çerçevesi oluşturulur. Bu tema içerisinde daha önceden planlanmış tasarım problemi katılımcılara aktarılır. Kalıtımcılar tasarım problemi üzerinde probleme yönelik çözüm önerilerini multidisipliner alan içerisinde düşünürler. Ortaya atılan çözüm önerileri multidisiplinden gelen katılımcılar arasında tartışma ortamı oluşturulur. Tartışmalar neticesinde problem çözümüne yönelik yöntemler uygulanır. Uygulanan yöntemler sonucunda belirli bir ürüne dönüşerek sergilenir. Sergilenen ürün diğer atölyeler arası ortak sunum ile atölyeler arası şeffaflık gösterilerek paylaşılır. Bu süreç çizelge 4.3'de Bademlik Tasarım Festivali özelinde uygulama akış şeması şeklinde gösterilmektedir.

Çizelge 4.3. Bademlik Tasarım Festivali için tanımlanmış uygulama aşamaları

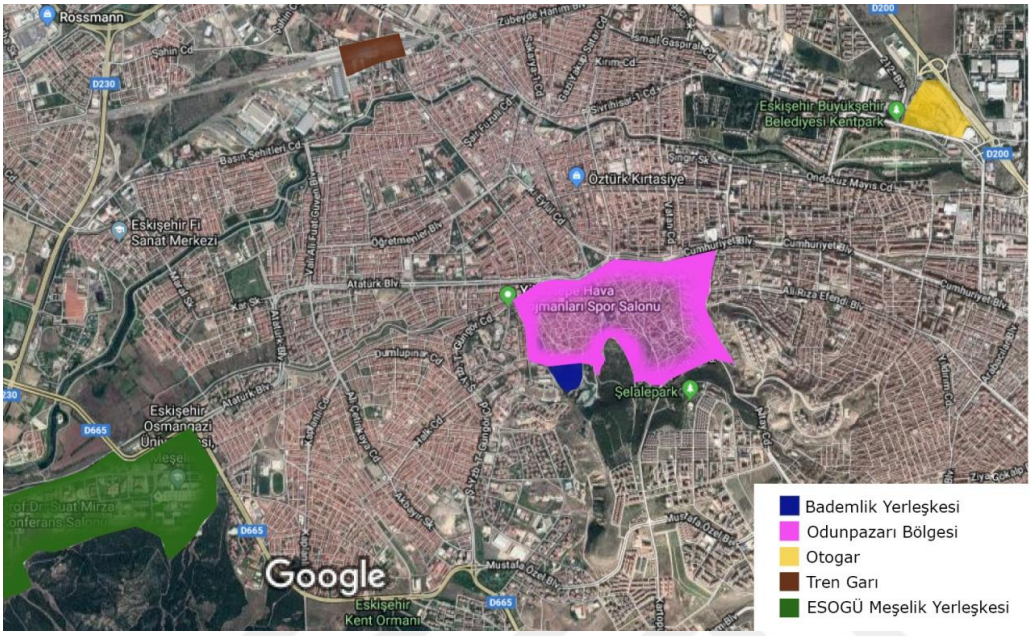

5.1.1 Bademlik Tasarım Festivali

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından 2013 Nisan ayından beri düzenlenen Bademlik Tasarım Festivali (BTF); profesyonel atölye yürütücüleri ve farklı tasarım disiplinlerinden gelen gönüllü öğrencilerle gerçekleştirilmektedir. İçeriğinde; workshop, söyleyişi, sergi, gösteri vd. sosyal aktivitelerin yapıldığı ulusal bir etkinliktir. Bu festival tamamen gönüllülük esasına dayanan öğrenci organizasyonu olarak Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Bademlik Yerleşkesi Mimarlık Bölümü'nde gerçekleşmektedir (Şekil 5.1). Bademlik Tasarım Festivali'nin amacı; farklı tasarım disiplinlerini aynı çatı altında toplamak, deneyimli yürütücülerle paylaşımı zenginleştirmek, zihinsel ve deneysel etkileşimleri mümkün kılmak, Eskişehir'in tarihi dokusunu oluşturan Odunpazarı bölgesindeki "Bademlik yerleşkesine" dikkat çekmektir.[9] İlk olarak 2013 yılında gerçekleştirilen Bademlik Tasarım Festivali (BTF), her yıl farklı bir tema ile farklı tasarım disiplinlerinden öğrenci ve atölye yürütücülerini bir araya getirmektedir. Süreç içerisinde yurtdışından gelen atölye yürütücülerinin katılımı ile etkinlik uluslararası bir boyuta taşınmıştır. Festival her yıl 1 defa olmak üzere Nisan veya Mayıs ayında 3-4 günlük bir süreçte gerçekleşmektedir. Festivalin tüm giderleri sponsorluklar aracılığıyla karşılanmakta,

[9] https://issuu.com/bademliktasarimfestivali/docs/btf_2013_portfolyo

ESOGÜ Mimarlık Bölümü mekân ve teknik donanım ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Atölyeler 3 gün sürmekte 3 günün sonunda sürece ait çıkan ürünler kamuya açık bir ortamda sergilenerek festivalin bilinirliği arttırılmaktadır.

Şekil 5.1. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü Bademlik Yerleşkesi (https://www.google.com/maps)

2013 yılında "Düşün Tasarla Çalış", 2014 yılında "İstila", 2015 yılında "Leke", 2016 yılında "Düzen Dağıldığında Tasarım Ne Yapar?", 2017 yılında "5 N 1 Müdahale" ve 2018 yılında "Geçmiş Şimdi-Şimdi Gelecek" teması altında düzenlenmiştir. Bu temalar altında birden fazla atölye yürütülmektedir (Çizelge 5.1). Örneğin; 2013 yılında gerçekleşen BTF etkinliği "Düşün Tasarla Çalış" teması altında; Karikatür Atölyesi, Tuvaldeki Kahramanlar Atölyesi, (N) On Place Atölyesi, Cut-at Atölyesi, Deneysel Form Atölyesi, Kent Bulmacası Atölyesi, Karakter Tasarım Atölyesi, Kısa Film Atölyesi ve Arch-lık Oyunları Atölyesi olmak üzere farklı konuların ele alındığı 10 atölyeden oluşmaktadır. Temalar altında yürütülen farklı içerikli atölyelere, katılımcılar ilgi alanlarına göre katılmaktadır.

Birbirinden farklı içerikteki bu atölyelerin ortak amacı, katılımcıların yaratıcı düşünme becerilerini, takım çalışması ve disiplinler arası deneyimler aracılığıyla arttırmaktır.

Çizelge 5.1. 2013 yılından 2017 yılına kadar Bademlik Tasarım Festivali Temaları ve Atölyeleri (https://issuu.com/bademliktasarimfestivali/docs/btf)

	Bademlik Tasarım Festivali Temaları	**Bademlik Tasarım Festivali Altında Düzenlenen Atölyeler**
 BTF 2013	Düşün Tasarla Çalış	Karikatür Atölyesi, Tuvaldeki Kahramanlar Atölyesi, (N) On Place Atölyesi, Cut-at Atölyesi, Deneysel Form atölyesi, Kent Bulmacası Atölyesi, Karakter Tasarım Atölyesi, Kısa Film Atölyesi ve Arch-lık Oyunları Atölyesi
BTF 2014	İstila	Doğaçlama Atölyesi, Beyaz Balon Atölyesi, Bedende Var Olmak Atölyesi, Bedenle Müzik Oyunları Atölyesi, Move Atölyesi, İşgalci Göz Atölyesi, Form İstila Atölyesi, Art+Ik+Art Atölyesi, Antik Moche Maskeleri Atölyesi, Onlardan Sonra Suyun Üzerinde Atölyesi
 BTF 2015	Leke	Lekesiz, Bla Bla, Lekeçe, Kendiliğindenlik, Eskişehir'i Giydim, Positive Stain, Present Times, Formless, İlkel-İz, İnvertthelight
 BTF 2016	Düzen Dağıldığında Tasarım Ne Yapar?	Arakesit, 122/1, Giga Mapping, Humanji, Geçici Göçmen, Sokak Sanatı, Giyilebilir Hayatlar, No End, 2 Ara 1 Ben, KoruGAN, Resim Atölyesi, FormDD, Tiles in Motion, Yüzleşme
 BTF 2017	5 N 1 Müdahale	Çoğaltan Bağlar, Doğaya Müdahale, Kayıt Altı Kayıt Dışı Eskişehir Atlası, Kentsel Müdahaleye Karşı Müdahale, Khora II: Neden Olmasın?, Mekan Metin İlişkisi, Metruk ve Gölge, Mümkünimkansız, Sözde Gizli Mekanlar, Yıkım

5.1.2 2018 BTF Geçmiş şimdi, şimdi gelecek

27-28-29 Nisan 2018 tarihinde ESOGÜ Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından düzenlenen, "Geçmiş Şimdi, Şimdi Gelecek" temalı bir etkinliktir. Bu etkinlik farklı tasarım disiplininden gelen katılımcıları bir araya getiren, farklı bakış açılarına sahip kişilerin tartışma ortamı oluşturduğu ve etkileşimin olduğu müfredat dışı ulusal bir ortama sahiptir. Bu ortam içerisinde workshoplar, sergiler ve sosyal etkinlikleri içinde barındırmıştır.

"Geçmiş Şimdi, Şimdi Gelecek" temalı BTF 2018 etkinliği; Frig Efsaneleri, Suyun Zamanı, Performative Bodies, Pinhole, Arşiv-Asamblaj, Beriki Öte, Hızlı ve Doğru Prototipleme, Onbetaalbaar, Hatırlamak-Unutmak-Kaydetmek-Yeniden Kurmak olmak üzere farklı konuların ele alındığı dokuz atölyeden oluşmaktadır (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.2. Bademlik Tasarım Festivali 2018 Atölyeleri

	Atölyelerin teması	**Atölye süreçleri**
Pinhole Atölyesi	Pinhole (iğne deliği) ile görüntü oluşturmak çok eskilere dayanan bir gerçek görüntü elde etme tekniğidir. Bu atölyede eski yöntemlere dayanan bir fotoğraf çekme deneyiminin atölye katılımcılarına kazandırılmasıdır.	
Hatırlamak-Unutmak-Kaydetmek-Yeniden Kurmak Atölyesi	Zaman ve bellek arasındaki ilişkiye kendi geçmişimizi ve şimdiyi koyarak bakmayı ele alan bir atölyedir. Katılımcının kendi bireysel öyküsünü atölye çalışmasına taşıdığı fotoğraf ve nesneler ile hatırladıkları ölçüsünde kaydedip sunduğu bir kurgu içerisinde deneyim kazandırmaktadır.	

Çizelge 5.2. Bademlik Tasarım Festivali 2018 Atölyeleri (devam)

Suyun Zamanı Atölyesi	Suyun zamansal niteliğinden yararlanarak bir kurgu üretmektir. Katılımcıların deneyimi üzerinden öznel bir algıya bağlı bir ifade biçimi geliştirmeyi hedefleyen bir atölyedir.	
Arşiv-Asamblaj Atölyesi	Mimarlık mesleğinin hakim dilini okumanın bir yöntemi olarak, mimarlık dergisi arşivlerine bakarak dile getirilebilen veya getirilemeyen söylemlere ve kavramlara yakınlaşmaya çalışmaktır. Kavramlar ve sözcükler üzerinden bir dünya kurar ve bir asamblaj inşa eder.	
Hızlı ve Doğru Prototipleme Atölyesi	Teknolojik ilerlemelerle birlikte birçok alanda köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Tasarım anlamında 3 boyutlu baskı teknolojisinin önemine ve tasarımı nasıl şekillendireceği üzerinde durulmuştur.	
Frig Efsaneleri Atölyesi	Kybele'den kral Midas'a, Marsyas'dan Pan'a Frig Efsanelerinin günümüze aktarılırken yeniden yorumlanmasında, tasarım nesnelerinin (kostüm, dekor, müzik aleti vb.) "Senaryo tabanlı betimleme" ve "3 boyutlu üretimi" ile görünürlüğünün arttırılması, atölyenin ana amacıdır.	

Çizelge 5.2. Bademlik Tasarım Festivali 2018 Atölyeleri (devam)

Performative Bodies Atölyesi	Performans sanatında sanatçının barındığı yer bedenidir. Beden; tüm ıstırapların, üstesinden gelinmemiş travmaların, acıların, dramların, şokların, sırların, tekinsizliklerin, tutulmamış yasların, söylenmesi güç olanların dikiş yeridir. Bedenin dış dünya ile temasının şiddeti, sıkışmışlığı ve kırılganlığını yarattığı kaosta şekillenen, katılımcılar bir araç olarak bedenini kullanarak bir performans inşa etme, geliştirme ve gerçekleştirme sürecini deneyimler.	
Onbetaalbaar Atölyesi	Onbetaalbaar atölyesi, nesnenin yüklediği duygu, ekolojik ve ekonomik anlam felsefesinden yola çıkarak tasarımcıların materyaller ile bu anlamları ortaya çıkarması deneyiminin kazandırılmasıdır.	
Beriki Öte Atölyesi	Diasporik topluluklar arasındaki farklılıklar ya da ortak noktalar süreç ile gözlemlenebilir. Bu süreç "çoklu kimlik" yapısının sergilendiği kültürel kimlikleri, "yer imgelemi" bağlamda nasıl söylemsel edimsel olarak nasıl formüle edilebilir anlayışını kazandırma deneyimi üzerinde odaklanmaktadır.	

2018 Bademlik Tasarım Festivali Geçmiş Şimdi-Şimdi Gelecek teması altında düzenlenen atölyeler, etkinlik öncesi içeriği katılımcılara duyurulur. Katılımcı, kendisine yakın olan atölyede çalışma fırsatı bulur (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.3. Bademlik Tasarım Festivali 2018 Atölye Afişleri

(https://www.facebook.com/bademliktasarimfestivali/)

		
Pinhole Atölyesi	Hatırlamak-Unutmak-Kaydetmek-Yeniden Kurmak Atölyesi	Suyun Zamanı Atölyesi
		
Hızlı ve Doğru Prototipleme Atölyesi	Arşiv-Asamblaj Atölyesi	Performative Bodies Atölyesi
		
Beriki Öte Atölyesi	Frig Efsaneleri Atölyesi	Onbetaalbaar Atölyesi

Belirlenen tema altında yürütülen atölyeler farklı tasarım problemine cevap aramaktadır. Atölyelerde belirlenen problemin çözümünde, farklı disiplinden gelen katılımcılar fikirlerini tartışabileceği, önceden olan deneyimlerini paylaşarak ve karşılıklı sürekli etkileşim halinde bulunarak ortak bir platformda buluşarak uygulamaya yönelik ürünleri ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Ortaya çıkan ürün ile birlikte bu ürünün üretim süreci boyunca kazanılan deneyim katılımcıları eğitim anlamında belirli bir düzeye ulaştırmaktadır.

5.2 Yöntem

Bu çalışmada, enformel yapıların sağladığı katkılar ve kazanımlar; literatür taramasından sonra geliştirilen kavramsal çerçeveye göre hazırlanan, kapalı ve açık uçlu anket soruları ve gözlem ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada **"Nitel Araştırma Yöntemi"** temelde kullanılan yöntemdir. Bu yöntem dâhilinde betimsel analiz yöntemi seçilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Özdemir, 2010). Elde edilen veriler önceden belirlenen kavramsal çerçeveye göre yorumlanmaktadır (Corbin ve Strauss, 1990). Bu amaçla kavramsal çerçevenin oluşturulmasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bademlik Tasarım Festivali sürecinde anket çalışması ile birlikte atölye çalışmaları sırasında bireysel gözlem yapılmıştır. Gözlem "belli bir kimse, yer, olay, nesne, durum ve şarta ait bilgi toplamak için" belirli hedeflere yöneltilmiş bir bakış ve dinleyiştir. Her hangi bir ortamda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Eğer bir araştırmacı, her hangi bir ortamda oluşan bir davranışa ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resim elde etmek istiyorsa, gözlem yöntemini kullanabilmektedir (Bailey (1982).akt.Şimşek ve Yıldırım, 2004).

Bu çalışmanın amacı, mimarlık eğitiminde formel eğitim dışında son yıllarda artan katılımlı enformel yapıların öğrencilere katkısını ve kazanımlarını, Bademlik Tasarım Festivali üzerinden yapılan bir okuma ile araştırmaktır. Enformel yapıların eğitim hayatına sağladığı katkı ve kazanımların ölçülmesinde likert ölçeği kullanılmıştır. Likert ölçeği; "Evet-Hayır", "Evet-Kısmen-Hayır", "Evet-Kısmen-Hayır-Fikrim yok", "Yeterli-

Gereğinden fazla-Arttırılabilir-Bir fikrim oluşmadı" şeklinde, sorunun içeriğine göre hazırlanmıştır.

Nitel araştırmalarda, açık uçlu sorular ile anket katılımcılarının soruyla ilgili sahip olduğu yorum öğrenilmeye odaklanılır. Bu yüzden açık uçlu sorular konuyla ilgili farklı görüşlere, daha çok bakış açısı getirir (Creswell, 2013). Bu nedenle hazırlanan anket sorularında hazırlanan açık uçlu sorular ile, katılımcının enformel yapılar hakkında düşünceleri detaylı bir biçimde alınmak istenmiştir.

Tez kapsamında ***Bademlik Tasarım Festivali*** sürecinde açılan tasarım atölyelerine katılan öğrenci ve atölye yürütücüsü olmak üzere, 2 farklı gruba anket uygulanmıştır. Anket soruları; Demografik yapı, Enformel Eğitim Deneyimi ve Bademlik Tasarım Festivali Deneyimleri olmak üzere 3 başlık altında toplanmıştır.

Demografik yapıda*;* katılımcı profili ile ilgili genel bilgi edinme amacıyla yaş, cinsiyet, ekonomik durum**,** kayıtlı olduğu üniversite ve okuduğu dönem sorulmuştur.

Enformel Eğitim Deneyimi; enformel yapıların genel özelliklerinin tespit edilmesine yönelik soru grubundan oluşmaktadır. Soru parametreleri, enformel yapıların eğitim hayatına sağladığı katkılar, kazanımlardır. Bu bölümde açık uçlu ve kapalı uçlu olmak üzere 14 adet soru bulunmaktadır.

Bademlik Tasarım Festivali Deneyimleri başlığı altında hazırlanan soru parametreleri festival hakkında genel bilgi ve BTF'nin niteliklerini ve katkılarını ortaya çıkarmak üzere hazırlanmıştır. Anketin bu bölümünde festivalin teması, süresi, ne tür katkılar ve kazanımlar sağladığı üzerinde durulmuştur. Ayrıca BTF'nin geliştirilmesine yönelik öneriler alınmaya çalışılmıştır. BTF sürecinde uygulanan atölye çalışmaları yakından gözlenerek içerikler hakkında fikir elde edilmiştir.

6. BULGULAR VE TARTIŞMA

6.1 2018 BTF Katılımcılarına Uygulanan Anket Değerlendirmeleri

ESOGÜ Tasarım kulübü öğrencileri tarafından 2018 yılı Nisan ayında yapılacak olan Bademlik Tasarım Festivali **özgür ve özgün tasarım yapma becerisi, grup çalışması kazanımı, disiplinler arası işbirliği ve not ölçeği dışında kişisel değerlendirmeyi** içermektedir. Her yıl farklı bir tema belirlenen festival sürecinde, farklı tasarım alanında uzman davetli atölye yürütücülerinin görsel, işitsel, dokunsal materyallerle hazırladığı tasarım stüdyolarına öğrenci katılımı isteğe bağlı gerçekleşmektedir. Türkiye'de farklı üniversitelerden tasarım eğitimi alan öğrenciler aday olarak başvurmakta ve değerlendirme sonucu sürece katılımları kabul edilmektedir. Tüm süreçlerin kontrolü öğrenciler tarafından zaman içerisinde geliştirilen bir sistem içerisinde, Tasarım kulübü ve Bademlik Tasarım festival ekibi tarafından yapılmaktadır. Kesintisiz olarak farklı öğrenci grupları tarafından 5 yıldır düzenlenen bu etkinlik, aynı zamanda öğrencilerin sorumluluk alması, büyük bir organizasyonu yürüterek güven kazanması ve üniversiteye aidiyet duygusu geliştirmesi açısından önemli bir kazanım olarak görülmektedir.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından düzenlenen 2018 Bademlik Tasarım Festivaline katılan kişilere yapılan ankete toplam 100 katılımcı öğrenci ve 16 atölye yürütücüsü katılmıştır. Ankette; Enformel eğitim deneyimi başlığı altında 14 soru ve Bademlik Tasarım Festivali başlığı altında 29 soru olmak üzere toplamda 43 soru bulunmaktadır. Anket 3 bölümden oluşmaktadır:

- **Birinci bölüm: Demografik yapı**

Katılımcı profilin belirlemesi durumuna ait sorular ile katılımcının uzmanlık alanlarını ve dönemsel olarak katılım yoğunluğu hakkındaki bilgileri toplamak

- **İkinci bölüm: Enformel Eğitim Deneyimi**

Enformel yapılara katılımın ana unsurlarını oluşturulan;

i. Enformel eğitime katılım
ii. Enformel eğitimin katkıları
iii. Enformel eğitimin kazanımları

Ölçütlerin kazanımlarını ayrıntılı, kapsamlı olarak tespit etmek

- **Üçüncü bölüm: Bademlik Tasarım Festivali Deneyimi**

Bademlik Tasarım Festivalinin ana unsurlarını oluşturulan;

i. Festivalin teması/Katılımcı sayıları
ii. Farklı disiplinlerin katılımı
iii. Tasarım ve yaratıcılığa katkı
iv. Festivalin süresi
v. Festivalin organizasyon ve yürütücülerinin performans değerlendirmesi
vi. Festivalin mimarlık eğitimine katkısı
vii. Katılımcı kontenjanları
viii. Festivalin tasarımcı özgürlüğüne etkisi

Ölçütlerin kazanımlarını ayrıntılı, kapsamlı olarak tespit etmek

2018 yılı Nisan ayında yapılan Bademlik Tasarım Festivaline katılan atölye yürütücüleri ve katılımcı öğrenciler olmak üzere iki ayrı anket uygulanmıştır. Atölye yürütücülerine uygulanan anketlerin değerlendirilmesi bir sonraki bölümde değerlendirilmiştir.

6.1.1 Atölye yürütücülerine uygulanan anketlerin değerlendirilmesi

2018 yılında ESOGÜ Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından düzenlenen, “Geçmiş Şimdi, Şimdi Gelecek” temalı Bademlik Tasarımı Festivaline (BTF) toplam 16 atölye yürütücüsü katılmıştır. Çizelge 6.1’ de üç bölümden oluşan ankete katılan atölye yürütücülerin verdiği cevaplar üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Çizelge 6.1. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Atölye Yürütücülerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (toplam 16 yürütücünün vermiş olduğu cevaplar)

	SORULAR	CEVAPLAR		DEGERLENDIRME
Birinci bölüm: Demografik yapı Katılımcı profilin belirlemesi durumuna ait sorular ile katılımcının uzmanlık alanları hakkındaki bilgileri toplamak	**Cinsiyetiniz**	Kadın: 10 Kişi Erkek: 6 Kişi		BTF etkinliğine toplam 16 atölye yürütücüsü katılmıştır. Katılan atölye yürütücülerin %62,5'i Kadın, %37,5'i Erkek tir.
İkinci bölüm: Enformel Eğitim Deneyimi Enformel yapılara katılımın ana unsurlarını oluşturulan; i.Enformel eğitime katılım ii. Enformel eğitimin katkıları iii. Enformel eğitimin kazanımları	**Uzmanlık alanınız**	10 kişi Mimarlık 2 kişi Sinema 1 kişi Performans sanatları 1 kişi Fotoğraf 1 kişi Görsel sanatlar 1 kişi Endüstriyel tasarım		BTF etkinliği kapsamında düzenlenen atölyeler alanında uzman kişiler tarafından yürütülmektedir. Farklı alandan yürütücülerin öğrenciler tarafından davet edilmesi alanlar arası diyalog ve çeşitliliğine katkı sağlamaktadır.
	Daha önce aşağıdaki enformel yapılardan hangilerine katıldığınız?	Workshoplar Yarışmalar Seminerler Festivaller Yaz Okulu Sergiler Diğer	Workshoplar: 14 Kişi Yarışmalar: 7 Kişi Seminerler: 13 Kişi Festivaller: 10 Kişi Yaz Okulu: 5 Kişi Sergiler: 15 Kişi Diğer: 0 Kişi	Atölye yürütücülerinin, enformel yapılara katılım ilgisi yüksek bir düzeydedir. Yaz okullarına katılım oranın düşük olması bu tür enformel yapının çalışma alanının azlığıdır.
	Daha önce katıldığınız enformel yapıların en ilginç kısmı neydi?	• **Çeşitli alanlardan ve okullardan kişiler**i tanıma fırsatı bulmak, onların fikirlerini duymak • **Disiplinler arası çalışma** kültürümüze edinimi esnasında **ilginç kazanımlar** olabiliyor. • **Etkileşim**. Her bir bireyin **farklı duygularla katılım** göstermesi • **Farklı bakış açısı** ile bakabilme **deneyimi ve yeni bir tekniği uygulayabilme** yetisi kazanımı • **Farklı disiplinler**den insanların bir araya gelmesi • **Farklı görüşler**in bir araya gelmesi • **Fikirlerin etkileşimi** • Hepsi **interaktif**ti neredeyse • **Şehir keşfi** • **Yaratıcılığa olan açıklılıkları** nedeniyle ilginçtirler. • **İletişimin güçlüğü/ ortak çalışma başarısı** • **Ortak çalışma, farklı atölyelerin birlikteliği**		Genellikle atölye yürütücüleri daha önce katıldığı enformel yapıların sağladığı katkıları ilgi çekici bulmuşlardır.

Çizelge 6.1. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Atölye Yürütücülerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

<table>
<tr><td rowspan="9">İkinci bölüm: Enformel Eğitim Deneyimi

Enformel yapılara katılımın ana unsurlarını oluşturulan;

i.Enformel eğitime katılım

ii. Enformel eğitimin katkıları

iii. Enformel eğitimin kazanımları</td><td rowspan="6">Enformel yapılara katılımınızın akademik hayatınıza katkısını değerlendiriniz.</td><td>Yaratıcılık</td><td>Evet: 16 Kişi
Kısmen: 0 Kişi
Hayır: 0 Kişi</td><td rowspan="6">Enformel yapılara katılım yaratıcılık, özgür ve özgün tasarım yapma, mesleki değerlendirme-derecelendirme, grup çalışma alışkanlığı, disiplinler arası işbirliği sağlamasına katkı sağladığı düşüncesindedir. Ancak bu yapıların rekabet ortamını oluşturup oluşturmadığı konusunda net bir söylem ortaya çıkmamıştır.</td></tr>
<tr><td>Özgür ve özgün tasarım yapmaya olanak sağlıyor</td><td>Evet: 10 Kişi
Kısmen: 3 Kişi
Hayır: 0 Kişi</td></tr>
<tr><td>Rekabet</td><td>Evet: 3 Kişi
Kısmen: 9 Kişi
Hayır: 4 Kişi</td></tr>
<tr><td>Mesleki değerlendirme-derecelendirme</td><td>Evet: 7 Kişi
Kısmen: 8 Kişi
Hayır: 1 Kişi</td></tr>
<tr><td>Grup çalışma alışkanlığı</td><td>Evet: 15 Kişi
Kısmen: 1 Kişi
Hayır: 0 Kişi</td></tr>
<tr><td>Disiplinler arası işbirliği</td><td>Evet: 12 Kişi
Kısmen: 4 Kişi
Hayır: 0 Kişi</td></tr>
<tr><td>Daha önce katıldığınız enformel yapıların gelecekte size katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?</td><td colspan="2">Fikrim Yok: 0 Kişi
Hayır: 0 Kişi
Kısmen: 3 Kişi
Evet: 13 Kişi</td><td>Ankete katılan atölye yürütücülerin çoğunluğu enformel yapıların katkı sağladığını düşünmektedir.</td></tr>
<tr><td>Enformel yapıların mimarlık/tasarım eğitimine katkısı bulunduğunu düşünüyor musunuz?</td><td colspan="2">Evet: 16 Kişi
Kısmen: 0 Kişi
Hayır: 0 Kişi</td><td>2018 etkinliğine katılan atölye yürütücülerin tamamı mimarlık/tasarım eğitimine katkısının olduğunu düşünmektedir.</td></tr>
<tr><td>Daha önce katıldığınız enformel yapılardan edindiğiniz kazanımların neler olduğunu düşünüyorsunuz?</td><td colspan="2">• Aktif grup çalışması fikir geliştirici, sosyal iletişimi arttırıyor.
• Yeni teknolojiler, farklı düşünebilme, ekipli çalışmalarda grup içi psikolojik uyum ve uzlaşma süreci
• Farklı kültürlerin bakış açılarıyla ve insanlarıyla birlikte üretmeyi deneyimlemek
• Farklı zihinlere, düşünme biçimlerine teması
• Kendini ifade etme, atılganlık, sosyal çevre
• Multi disipliner düşünme, farklı tartışma ortamlarına alışkanlık
• Öğrenimden çok farklı disiplinlerden gelen insanların aynı mantık içerisinde anlaşabilmesi
• Şehri anlamada yardımcı olduğunu düşünüyorum.
• Deneyim
• Farklı disiplin birlikteliği
• Planlama, süreci takip etme, bakış açıları açısından kazanımlar, düşey hiyerarşinin yok edilmesi, iç yönelimler doğrultusunun belirlenmesi, kendimi ve çevremi keşfetme süreci vb. kazanımlar</td><td>Ankete verilen cevaplar neticesinde enformel yapılardan birçok kazanım sağlandığı görülmektedir. Bu tür kazanımların olması enformel yapıların önemini ortaya çıkarmıştır.</td></tr>
</table>

Çizelge 6.1. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Atölye Yürütücülerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

Üçüncü bölüm: Bademlik Tasarım Festivali Deneyimi Bademlik Tasarım Festivalinin ana unsurlarını oluşturulan; İ.Festivalin teması/Katılımcı sayıları ii. Farklı disiplinlerin katılımı iii. Tasarım ve yaratıcılığa katkı iv. Festivalin süresi v. Festivalin organizasyon ve yürütücülerinin performans değerlendirmesi vi. Festivalin mimarlık eğitimine katkısı vii. Katılımcı kontenjanları viii. Festivalin tasarımcı özgürlüğüne etkisi	**Bademlik tasarım festivalinin bu yılki temasının güncel bir tasarım tartışması olduğunu düşünüyor musunuz?**	**Evet: 16 Kişi** Hayır: 0 Kişi	Bademlik Tasarım Festivali (2018) etkinliği temasının güncel olması, daha çok katılımcıyı teşvik ettirmektedir. Atölye problemine günümüz koşullarına göre çözüm olanakları getirilir.
	Atölyelerde farklı disiplinlerden katılımcı yer aldı mı?	**Evet: 11 Kişi** Hayır: 5 Kişi	BTF etkinliğine farklı alanlardan katılımın olması, disiplinler arası etkileşime olanak sağlamaktadır.
	Farklı disiplinlerden katılımcılarla bir arada, atölye sürecinin yaşanmasının katkılarını değerlendiriniz.	• Aynı konuya farklı birikimler içinden bakmak. Katılımcıların bakış açısını zenginleştiriyor. • Bir araya gelmekte güçlük yaşamadılar. • Bu etkinlikte öyle bir sürecim olmadı. Fakat daha önceki çalışmalarım farklı görme ve düşünme biçimler, yöntemleri kazandığımı söyleyebilirim. • Bütünlüğün sağlanmasında ve farklı disiplinlerin birlikteliğinin olması • Etkileşim • Farklı bakış açıları çalışmaları zenginleştirdi. Fikir alışverişi bakış açılarının birbiriyle kurduğu ortak noktaların belirlenmesine katkı sundu. • Farklı bakış açıları ürünlerin ortaya çıkmasına olanak sağladı. • Hedefi gerçekleştirmek için, yeni tanışmış olsalar da iş birliği ve karşılıklı uyumlu diyalog sağladı. • Malzeme kullanımı ve düşünme biçimi özgürlüğü, farklılığı	Farklı disiplinlerden gelen katılımcıların bir arada bulunması, farklı bakış açılarıyla ortak bir fikir geliştirmektedir. Ayrıca tasarımın çeşitliliğini arttırmaktadır.
	Etkinliğin en iyi, en yararlı veya en ilginç bulduğunuz kısmı ne idi ve neden?	• 18 ile 23 arasında değişen ve farklı ilkelerden, farklı okullardan gelen katılımcıların ortak bir zeminde buluşması ve arşivlerini açması/paylaşımı • Atölye çalışmalarının genelde transparan oluşu (farklı atölyelerde de olsa öğrenci diğer atölyeleri gözlemleyebiliyor. Her çalışma ortak tema ile birbirine bağlanıyor. • Ekibin kusursuzluğu. Bilgilendirme ya da yardım konusunda bir ihtiyacımız olduğunun farkına varmadan her şeyin çözülmesi • Grup halinde hareket etmesi, birlikteliğin vurgulanması • Herkesin ve her atölyenin birbiriyle etkileşim içinde olması • Oldukça iyi bir öğrenci seçimi yapılmış. Bu atölye çalışmalarında büyük avantaj sağlamış. • Kolektif ve gönüllü yapılan bir etkinlik olması en iyi özelliği olabilir.Mezun olmasına rağmen festivale dahil olan arkadaşların katılması da ne kadar yararlı olduğunun göstergesi • Tanımadığımız öğrencilerle çalışma imkanı bulmak. • Yeni fikirlerin oluşmasını sağladı. Önceden bilmediğim konular üzerinde fikrim oluştu. (Frig müziğinin uyuşturucu etkisi gibi)	Genellikle atölye yürütücüleri en iyi, en yararlı veya en ilginç buldukları kısım enformel bir yapı olan BTF etkinliğinin sağladığı katkı ve kazanımları ilgi çekici bulmuşlardır. Müfredat dışı zamanlarda yapılan bu tür çalışmalar bireyin düşünme biçiminden tasarıma yaklaşımına kadar birçok alanda faydalı bir etkiye sahiptir.

Çizelge 6.1. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Atölye Yürütücülerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

Üçüncü bölüm: Bademlik Tasarım Festivali Deneyimi Bademlik Tasarım Festivalinin ana unsurlarını oluşturulan; İ.Festivalin teması/Katılımcı sayıları ii. Farklı disiplinlerin katılımı iii. Tasarım ve yaratıcılığa katkı iv. Festivalin süresi v. Festivalin organizasyon ve yürütücülerinin performans değerlendirmesi vi. Festivalin mimarlık eğitimine katkısı vii. Katılımcı kontenjanları viii. Festivalin tasarımcı özgürlüğüne etkisi	**Bademlik tasarım festivalinin üç günlük süresi yeterli midir?**	**Evet: 11 Kişi** Hayır: 5 Kişi	BTF etkinliği kapsamında yürütülen atölyelerde probleme dair çözümlerin kısa bir süre içerisinde istenilmesi yoğun bir çalışmayı gerektirmektedir. Sürenin kısa olmasına rağmen yürütücülerin çoğunluğu bu sürenin yeterli olduğu görüşündedir.
	Atölye "katılımcı kontenjanları" hakkında görüşünüzü belirtiniz.	**Yeterli: 15 Kişi** Gereğinden fazla: 1 Kişi Arttırılabilir: 0 Kişi Bir fikrim oluşmadı: 0 Kişi	BTF etkinliği kapsamında yapılan atölyeler, etkinlikte kontrolün sağlanması için belirli bir kontenjanda sınırlı tutulmuştur. Bu kontenjan yürütücüler tarafından yeterli bulunmuştur.
	Atölye sürecinde tartışılan problem kendi tasarım disiplininiz kapsamında mıydı?	**Evet: 14 Kişi** Hayır: 1 Kişi	BTF etkinliği atölyelerine farklı disiplinlerden katılımcılar katılmasına rağmen atölye sürecinde tartışılan problemin tasarım disiplini kapsamında olması, farklı alanları ortak bir noktada buluşturmaktadır.
	Formel bir yapı olan ESOGÜ Mimarlık Bölümü içeriğinde (BTF gibi) bir enformel yapının olması, festivalin özgürlüğünü kısıtlar mı?	Evet: 0 Kişi **Hayır: 16 Kişi**	Öğrenciler tarafından organize edilen BTF etkinliğinin formel bir yapı olan ESOGÜ Mimarlık Bölümünde yapılması festivalin özgürlüğünü kısıtlamadığını düşünmüşlerdir. Herhangi bir kısıtlayıcı ve zorlayıcı faktörlerin olmadığı için etkinliğin yapıldığı yer ve konum önem arz etmemektedir.

Çizelge 6.2’ de ESOGÜ Mimarlık Bölümünde yapılan BTF 2018 etkinliğine katılan atölye yürütücüleri, enformel eğitim içerisinde birçok etkinliğe katılmıştır. Formel eğitim içerisine girmeyen etkinliklere katılımın olması yeniliğe açık bir düşünce içerisinde farklı çalışma ortamlarına katılım gösterilmektedir.

Çizelge 6.2. BTF katılan atölye yürütücülerin katıldığı bazı etkinlikler

BTF katılan atölye yürütücülerin katıldığı bazı etkinlikler			
Çarşamba seminerleri (MSÜ)	İTÜ Bigbang çeşitli fuarlar	BTF	Sempozyum
Geçmiş şimdi Şimdi gelecek Urfa çalıştayı	Endeavaur mentör buluşmaları	Söyleşiler	Festivaller
Ulusal mimarlık ödülleri juri üyeliği	Mies Vander Rohe ödülleri	Yarışmalar	Paneller
BOATSPHORUS (İTÜ)	Sonar festivali	Seminerler	400 saniye
Harman ekolojik köy çalışması	Kurultaylar	Sergiler	Gazi kış okulu

BTF etkinliğine katılan atölye yürütücülerin daha önce etkinliklere katılması bu tür etkinliğin işleyiş sürecinin yönetilmesini ve katılımcı öğrencinin daha verimli yönlendirilmesinde etkin bir rol oynamaktadır. Yürütücülerin, farklı türden etkinliklere katılması yeni bir deneyim kazandırır. Deneyimli atölye yürütücüleri, öğrencileri ilgi duyduğu alana yönlendirmesi açısından faydalı olabilir.

6.1.2 Festivale katılan öğrenci anketlerin değerlendirilmesi

2018 yılında ESOGÜ Mimarlık Bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından düzenlenen, “Geçmiş Şimdi, Şimdi Gelecek” temalı Bademlik Tasarımı Festivaline (BTF) toplam 100 öğrenci katılmıştır. Çizelge 6.3’de üç bölümden oluşan ankete katılan öğrencilerin verdiği cevaplar üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Çizelge 6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi

	SORULAR	CEVAPLAR	DEGERLENDIRME
Birinci bölüm: Demografik yapı Katılımcı profilin belirlemesi durumuna ait sorular ile katılımcının uzmanlık alanlarını ve dönemsel olarak katılım yoğunluğu hakkındaki bilgileri toplamak	**Cinsiyetiniz**	Kadın: 61 Kişi Erkek: 39 Kişi	BTF etkinliğine toplam 100 öğrenci katılmıştır. Katılan öğrencilerin %61 Kadın, %39'unu Erkek oluşturmaktadır.
	Uzmanlık alanınız	90 kişi Mimarlık 3kişi İç Mimarlık 1 kişi Endüstriyel Tasarım 2 kişi Şehir Bölge Planlama 1 kişi Görsel Sanatlar 3 kişi Moda Tasarım	Her ne kadar mimarlık alanından katılım fazla olsa da BTF farklı disiplinlerin bir araya getirilmesine olanak sağlamaktadır. Farklı uzmanlık alanlarını bir araya getirmesi çoklu disipliner bir çalışma ortamı oluşturmuştur.
	Hangi üniversitede okuyorsunuz?	1 kişi Abant İzzet Baysal Üniversitesi 1kişi Abdullah Gül Üniversitesi 2 kişi Akdeniz Üniversitesi **15 kişi Anadolu Üniversitesi** 1kişi Bilgi Üniversitesi 1kişi Bilkent Üniversitesi 4 kişi Çukurova Üniversitesi 3 kişi Dokuz Eylül Üniversitesi 1 kişi Erciyes Üniversitesi **23 kişi Eskişehir Osmangazi Üni.** 2 kişi Gazi Üniversitesi **11 kişi Gebze Teknik Üniversitesi** 3 kişi İstanbul Bilgi Üniversitesi 2 kişi İstanbul Kültür Üniversitesi 1 kişi İstanbul Sabahattin Zaim Üni. 8 kişi İstanbul Teknik Üniversitesi 1kişi Kadir Has Üniversitesi 1 kişi Karadeniz Teknik Üniversitesi 3 kişi Kocaeli Üniversitesi 2 kişi Namık Kemal Üniversitesi 1 kişi Ondokuz Mayıs Üniversitesi 1 kişi Pamukkale Üniversitesi 4 kişi Sakarya Üniversitesi 1kişi TED Üniversitesi 1 kişi TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üni. 1 kişi Trakya Üniversitesi 2 kişi Yaşar Üniversitesi 3 kişi Yıldız Teknik Üniversitesi	BTF etkinliğine 28 farklı üniversiteden öğrenci katılımı olmuştur. Üniversiteler arası diyalogun oluşturulması açısından önemlidir. Katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunu Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (23), Anadolu Üniversitesi (15) ve Gebze Teknik Üniversitesi (11) oluşturmuştur.
	Bölümünüzün kaçıncı dönemindesiniz	1 Dönem: 6 kişi 2 Dönem: 11 kişi 3 Dönem: 2 kişi 4 Dönem: 29 kişi 5 Dönem: 1 kişi 6 Dönem: 24 kişi 7 Dönem: 4 kişi 8 Dönem: 21 kişi 9 Dönem: 1 kişi 10 Dönem: 1 kişi	Enformel yapı olan BTF etkinliğe katılan öğrencilerin dönemlerine göre dağılımı görülmektedir. Öğrencinin yeni öğrenme yollarına yönelik tutumu 4 dönem (2 sınıf) başlarından bitirmeye kadar olan süreç içerisinde yoğunlaşmaktadır.

Çizelge 6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

İkinci bölüm: Enformel Eğitim Deneyimi Enformel yapılara katılımın ana unsurlarını oluşturulan; i.Enformel eğitime katılım ii. Enformel eğitimin katkıları iii. Enformel eğitimin kazanımları	**Daha önce aşağıdaki enformel yapılardan hangilerine katıldığınız?**	Workshoplar: 82 Kişi Yarışmalar: 43 Kişi Seminerler: 89 Kişi Festivaller: 80 Kişi Yaz Okulu: 20 Kişi Sergiler: 92 Kişi	Öğrencilerin, enformel yapılara katılım ilgisi yüksek bir düzeydedir.
	Daha önce katıldığınız enformel yapıların en ilginç kısmı neydi?	• Alanında uzmanlarla çalışma kısmı • Atölyelerde kısıtlayıcı unsurun olmaması • Bilginin aktarımı, algılanması, çeşitlilikler • Ekip çalışması olması, yaratıcılığa ve özgürlüğe yer vermesi • Eleştireye açıklık • Farklı bakış açılarıyla bir araya gelerek yeni ürünler üretmek • Herhangi bir değerlendirme kısmının olmaması nedeniyle özgür tasarımla ortaya çıkan ürünlerin niteliği • Karşılıklı etkileşim • Kollektif çalışmak • Not veya maddi kaygı olmadan üretim ve paylaşım yapmanın verdiği haz • Öğrenmeye dayalı isteğin yoğun olması • Özgün düşünebilme • Pratik kısmı en ilginciydi. • Samimiyet • Sosyal birliktelik • Tasarım esnekliği • Yaratıcı ve etkileyici olmaları • Yeni bilgiler öğrenmek • Tasarım süreci boyunca fikirsel tartışma	Enformel yapılara katılımın sağladığı katkı ve kazanımları ilginç olarak bulmuşlardır. Bu tür yapının ilgi çekici olmasında gönüllülük esasına dayalı olarak özgür ve özgün düşünmenin yolunu açmasıdır.
	Daha önce katıldığınız enformel yapıların gelecekte size katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?	Fikrim Yok: 3 Kişi Hayır: 4 Kişi Kısmen: 18 Kişi Evet: 73 Kişi	Ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu enformel yapıların katkı sağladığını düşünmektedir.

Çizelge 6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

İkinci bölüm: Enformel Eğitim Deneyimi Enformel yapılara katılımın ana unsurlarını oluşturulan; i.Enformel eğitime katılım ii. Enformel eğitimin katkıları iii. Enformel eğitimin kazanımları	**Daha önce katıldığınız enformel yapılardan edindiğiniz kazanımların neler olduğunu düşünüyorsunuz?**	• Analiz ve sentez yeteneği • Bakış açımı genişletir. • Bilgi, tecrübe • Çevre, yaratıcılık, rahatlama • Daha iyi iletişim kurmak, kendimi daha iyi ifade etmek, daha üretken olmak, iş bölümü yapabilmek. • Eğitim hayatı dışında meslek hayatının nasıl olduğunu kavradım. • Eğitim sürecini destekliyor • Eksikliklerimi ve benim haricimdeki insanların tasarım anlayışı kişilik ve beğenilerini öğrenebiliyorum. • En önemlisi öz güven, kişisel gelişim, dayanışma, iletişim yeteneği • Farklı bakış açıları, tasarım disiplinlerini deneyimlemek • Farklı bakış açısı, hata yapmaktan çekinmemek • Farklı düşünme ve çalışma teknikleri, zaman yönetimi, uygulama pratiği • Farklı katılımcılar arası rekabet ortamına açık olması • Farklı öğrenim pratikleriyle karşılaşma, paylaşma • Görsel Tasarım, iletişim, sosyal beceriler • Grup çalışması, farklı disiplinler arası bilgi akışı • İletişim • İnsan tanıma, maddi kaygılar olmadan yapılan üretimde kendi tasarım duygularımı kullanma özgürlüğü • İnterdisipliner çalışma • Kolektif çalışmak, ufkumun genişlemesi ve yeni arkadaşlıklar • Küçük çaplı inşa etme bilgisi ve yeteneği, tasarımı çok yönlü düşünebilme • Malzemeyi daha farklı görme, farklı düşünceleri izleyiş sürecine tanık olmak. • Ortak çalışma ve üretim kültürü, yatay etkileşim ve aktarım içeriğine göre özelleşen kazanımlarım oldu.(uygulama, teori vb.) • Sosyal çevre oluşumu, farklı ele alma, bakış açıları tanımlama • Sektördeki bakış açımı çeşitlendirdiğinde ve iletişim konusunda beni geliştirdiğine inanıyorum. • Tasarıma farklı alanların vurgulaması gereken noktaları ele almak • Teori ve uygulama arası bütünlüğün sağlanması • Toplulukla çalışma sorumluluğu, yaratıcılığı geliştirme • Yorumlama, gözlem yöntemlerini geliştirdiğine inanıyorum.	Ankete verilen cevaplar neticesinde enformel yapılardan birçok kazanım sağlandığı görülmektedir. Bu tür kazanımların olması enformel yapıların önemini ortaya çıkarmıştır.

Çizelge 6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

İkinci bölüm: Enformel Eğitim Deneyimi Enformel yapılara katılımın ana unsurlarını oluşturulan; i.Enformel eğitime katılım ii. Enformel eğitimin katkıları iii. Enformel eğitimin kazanımları	**Enformel yapılara katılımınızın eğitim hayatınıza katkısını değerlendiriniz.**	Yaratıcılık	**Evet: 84 Kişi** Kısmen: 15 Kişi Hayır: 1 Kişi	Enformel yapılara katılım öğrencilerin yaratıcılığına, özgür ve özgün tasarım yapmasına, mesleki değerlendirme-derecelendirme, grup çalışma alışkanlığı, disiplinler arası işbirliği sağlamasına katkı sağladığı düşüncesindedir. Ancak bu yapıların rekabet ortamını oluşturup oluşturmadığı konusunda net bir söylem ortaya çıkmamıştır.
		Özgür ve özgün tasarım yapmaya olanak sağlıyor	**Evet: 69 Kişi** Kısmen: 24 Kişi Hayır: 3 Kişi	
		Rekabet	Evet: 37 Kişi Kısmen: 37 Kişi Hayır: 26 Kişi	
		Mesleki değerlendirme-derecelendirme	**Evet: 60 Kişi** Kısmen: 31 Kişi Hayır: 9 Kişi	
		Grup çalışma alışkanlığı	**Evet: 87 Kişi** Kısmen: 12 Kişi Hayır: 1 Kişi	
		Disiplinler arası işbirliği	**Evet: 82 Kişi** Kısmen: 15 Kişi Hayır: 3 Kişi	
Üçüncü bölüm: **Bademlik Tasarım Festivali Deneyimi** Bademlik Tasarım Festivalinin ana unsurlarını oluşturulan; İ.Festivalin teması/Katılımcı sayıları ii. Farklı disiplinlerin katılımı iii. Tasarım ve yaratıcılığa katkı iv. Festivalin süresi v. Festivalin organizasyon ve yürütücülerinin performans değerlendirmesi vi. Festivalin mimarlık eğitimine katkısı vii. Katılımcı kontenjanları viii. Festivalin tasarımcı özgürlüğüne etkisi	**Bademlik Tasarım Festivali(BTF 2018) içeriğinde açılan hangi atölyeye katıldınız (başlığı) ve katılımcı sayısı ne kadardı?**		Frig Efsaneleri atölyesi: 25 Kişi Arşiv-Asamblaj atölyesi: 12 Kişi Hatırlamak, unutmak, kaydetmek, yeniden kurmak atölyesi: 11 Kişi Suyun zamanı atölyesi:10 Kişi Onbetalbaar atölyesi: 10 Kişi Pinhole atölyesi: 10 Kişi Hızlı ve doğru prototipleme atölyesi:9 Kişi Performative bodies atölyesi: 7 Kişi Beriki öte atölyesi: 6 Kişi	BTF etkinliği 9 atölyeden oluşmaktadır. Her bir atölyenin farklı konusu vardır. Bu atölyelere katılım sayılarındaki çeşitliliğin nedeni bireylerin isteğine göre olmasıdır.
	Bademlik tasarım festivalinin bu yılki temasının güncel bir tasarım tartışması olduğunu düşünüyor musunuz?		**Evet: 87 Kişi** Hayır: 12 Kişi	Bademlik Tasarım Festivali (2018) etkinliği temasının güncel olması, öğrencileri daha çok katılıma teşvik ettirmektedir.
	BTF 2018 içeriğinde katıldığınız atölye ne kadar "İlgi çekici" idi?		**Çok: 64 Kişi** Kısmen: 33 Kişi Bir fikrim oluşmadı: 3 Kişi	BTF etkinliğine katılan öğrencilerin, katıldıkları atölyelerin çok ilgi çekici olması, kişisel olarak katılmak istediği atölyeler olmasıdır.

Çizelge 6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

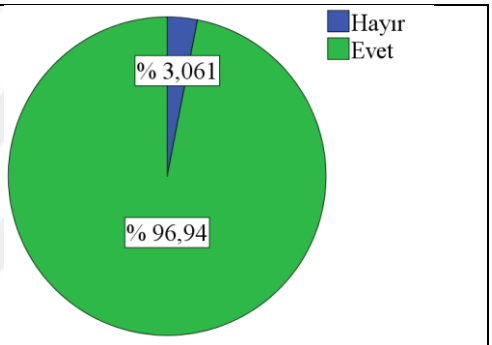
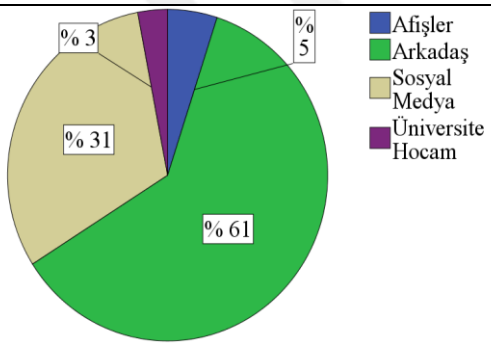
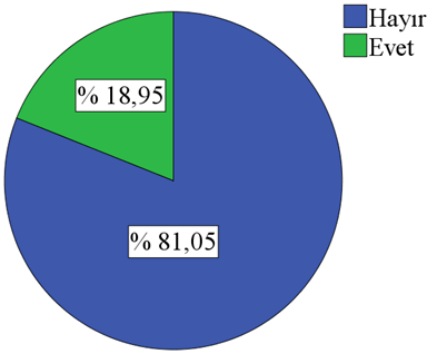
Üçüncü bölüm: Bademlik Tasarım Festivali Deneyimi Bademlik Tasarım Festivalinin ana unsurlarını oluşturulan; İ.Festivalin teması/Katılımcı sayıları ii. Farklı disiplinlerin katılımı iii. Tasarım ve yaratıcılığa katkı iv. Festivalin süresi v. Festivalin organizasyon ve yürütücülerinin performans değerlendirmesi vi. Festivalin mimarlık eğitimine katkısı vii. Katılımcı kontenjanları viii. Festivalin tasarımcı özgürlüğüne etkisi	**Atölyelerde farklı disiplinlerden katılımcı yer aldı mı?**	**Evet: 71 Kişi** Hayır: 29 Kişi	BTF etkinliğine farklı alanlardan katılımın olması, disiplinler arası etkileşime olanak sağlamaktadır.
	Farklı disiplinlerden katılımcılarla bir arada, atölye sürecinin yaşanmasının katkılarını değerlendiriniz.	• Alanlara dair ortak bir kesişim noktasının olması • Bilgi alışverişi • Daha farklı bakış açıları, konuyu ele alış detaylarının farklı olmaları • Farklı sorunlara farklı çözümler ortaya atılıyor. • Farklı tekniklerin öğrenilmesi • Farklı uzmanlık alanları adına bilgi sahibi oluyoruz. • Görev dağılımının sağlanması, farklı fikirlerin ortak paydada buluşması • Kollektif çalışma ve iletişim • Öğrenim süreçlerimiz ve eğitimlerimiz farklı olduğu için yeni ve farklı bir zihnin yaratıcılık, pratiklik üzerine katkıları oldu. • Tasarım çeşitliliği görmek • Vizyonu genişletiyor	Farklı disiplinlerden gelen katılımcıların bir arada bulunması, farklı bakış açılarıyla ortak bir fikir geliştirmektedir. Ayrıca tasarımın çeşitliliğini arttırmaktadır.
	Farklı tasarım disiplinlerinden seçilen konularda tartışılan problemlerin yaratıcılığınıza katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?	**Evet: 97 Kişi** Hayır: 0 Kişi	Atölye temaları kapsamında belirlenen problemler, katılımcının uzmanlık alanı içerisine girmese bile yaratıcılığına katkı sağlayabileceğini düşünmektedir.
	Bademlik tasarım festivalinin üç günlük süresi yeterli midir?	**Evet: 68 Kişi** Hayır: 32 Kişi	BTF etkinliği kapsamında yürütülen atölyelerde probleme dair çözümlerin kısa bir süre içerisinde istenilmesi yoğun bir çalışmayı gerektirmektedir. Sürenin kısa olmasına rağmen katılımcılar çoğunluğu bu sürenin yeterli olduğu görüşündedir.
	Atölye "katılımcı kontenjanları" hakkında görüşünüzü belirtiniz.	**Yeterli: 78 Kişi** Gereğinden fazla: 3 Kişi Arttırılabilir: 12 Kişi Bir fikrim oluşmadı:7 Kişi	BTF etkinliği kapsamında yapılan atölyeler, etkinlikte kontrolün sağlanması için belirli bir kontenjanda sınırlı tutulmuştur.

Çizelge 6.3. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin verdiği Cevaplar ve Cevapların Değerlendirilmesi (devam)

Üçüncü bölüm:	**Formel bir yapı olan ESOGÜ Mimarlık Bölümü içeriğinde (BTF gibi) bir enformel yapının olması, festivalin özgürlüğünü kısıtlar mı?**	Evet: 18 Kişi **Hayır: 77 Kişi**	Öğrenciler tarafından organize edilen BTF etkinliğinin formel bir yapı olan ESOGÜ Mimarlık Bölümünde yapılması festivalin özgürlüğünü kısıtlamadığını düşünmüşlerdir. Herhangi bir kısıtlayıcı ve zorlayıcı faktörlerin olmadığı için etkinliğin yapıldığı yer ve konum önem arz etmemektedir.
	Atölye sürecinde tartışılan problem kendi tasarım disiplininiz kapsamında mıydı?	**Evet: 79 Kişi** Hayır: 20 Kişi	BTF etkinliği atölyelerine farklı disiplinlerden katılımcılar katılmasına rağmen atölye sürecinde tartışılan problemin tasarım disiplini kapsamında olması, farklı alanları ortak bir noktada buluşturmaktadır.
	Etkinliğin en iyi, en yararlı veya en ilginç bulduğunuz kısmı ne idi ve neden?	• Ara atölyelerin olması, iyi, yararlı ve ilginç buluyorum. • Atölye içerikleri ve çalışma ortamı iyiydi. • Atölye seçeneğinin fazla olması ve yeterli donanımın karşılanması • Atölye yürütücümüzle verimli bir atölye gerçekleşti. • Atölyede ürettiğimiz ürünlerin deneyim süreci • Atölyeler arası etkileşim/ şeffaflık • Atölyeler farklı disiplinlerin karışımında oluşan eğlenceli, eğitici ders dışı serbest mekân diyebilirim. • Atölyelerdeki ilginç etkinlikler • Atölyelerin yaklaşımı soyut olması ve tartışmayla yürümesi • Atölyemde el işleri konusunda kendimi geliştirdim. • Atölyemde en ilginç kısım fotoğraf makinesi yapmaktı. Bu aletin nasıl çalıştığını anlamak için çok faydalı ve eğlenceli bir atölyeydi. • Aynı temada çok farklı ele alınışlarını görmek. • Bir konunun farklı disiplinleri de kapsaması, üretimde özgünlüğü sağlamalı • Bir mimarlık öğrencisi olarak ilk defa "mobilya" tasarladım. • Birden çok atölyenin yarı açık olarak yürütülüp aynı konuda (geçmiş-şimdi-gelecek) birçok farklı iş yapılması • Çoğu atölyede hiyerarşik durumların oluşmuyor oluşu • Dönemsel farklılıklara rağmen iletişim dilini geliştirmesi • En başında herkesin toplanıp tema üzerinde konuşması ve o şekilde atölyelere geçilmesi güzeldi. • En ilginç kısmı birbirini hiç tanımayan insanların bir araya gelmesi • En sevdiğim ve en yararlı kısmı öğrenci odaklı bir etkinlik olması • Etkinliğe sadece mimarların katılmaması bu disiplinler arasında bir köprü oluşturuyor. • Etkinliğin en verimli kısmı mimarlık bölümü öğrencilerinin düzenlediği bir etkinlik olmasına rağmen tüm atölyelerin salt mimarlık olmaması • Farklı fikirler edindim bu sebeple ilginç buluyorum. • Fikir tartışmaları en iyi yanı • Karşılıklı etkileşimin sağlanabileceği ortamların olması • Katılımcılar arası yeterli iş bölümünün sağlanabilmesi bakımından atölye kontenjanları çalışma ortamına göre belirlenmelidir. • Tartışmalardan doğan sonuçlar • Kolektif ve gönüllü yapılan bir etkinlik olması en iyi özelliğidir. • Tartışma toplantısı aynı temaya farklı bakış açılarıyla bakıp, değerlendirebilmek heyecan verici • Tema tartışmaları çeşitli fikirlerin özgürce tartışıldığı bir alan sağladığı için • Yaratıcılığı arttırıcı, çeşitliliği bol olan atölyeler • Yürütücülerin ilgi alanları, farklı şeyler tanıyıp görebildik	Genellikle öğrenciler etkinliğin en iyi, en yararlı veya en ilginç bulduğu kısımlar, enformel yapıların sağladığı katkıları üzerinde durmuşlardır.

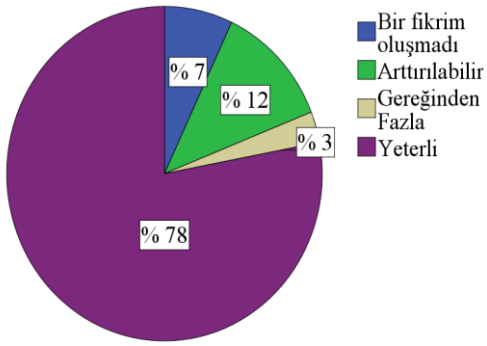
Farklı disiplinden öğrencileri bir araya getiren BTF etkinliğine katılanların % 61'ı Arkadaş çevresinden, % 31'i Sosyal medyadan, % 5'i Afişlerden ve % 3'ü Üniversite hocasından haberdar olmuştur. Gönüllülük esasına dayalı olarak katılım sağlanan BTF etkinliği sonrası öğrencilerin % 96.93'ü tekrar katılmayı, % 81.05'i ESOGÜ Mimarlık bölümünde yürütülmesinin özgürlüğünü kısıtlamadığını ve % 78'i atölyelerin kontenjanlarının yeterli olduğunu belirtmektedir (Çizelge 6.4).

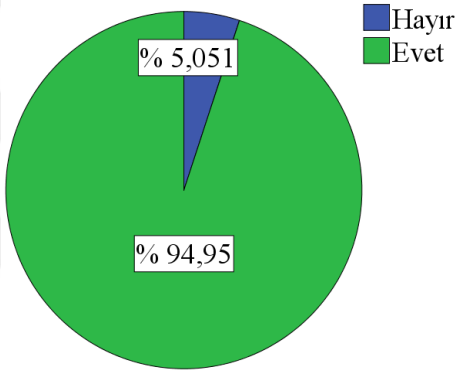
Çizelge 6.4. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin Anket Sorularına Verdiği Yanıtların Değerlendirilmesi

Bademlik Tasarım Festivaline tekrar katılmayı düşünür müsünüz?	Hayır	%3.061	
	Evet	**%96.93**	
Bademlik Tasarım Festivali Etkinliğinden Nasıl Haberdar Oldunuz?	Afişler	%5	
	Arkadaş	**%61**	
	Sosyal Medya	%31	
	Üniversite Hocam	%3	
Etkinliğin Formel Bir Yapı Olan ESOGÜ Mimarlık Bölümü İçeriğinde (BTF gibi) Bir Enformel Yapının Olması, Festivalin Özgürlüğünü Kısıtlar mı?	Hayır	**%81.05**	
	Evet	%18.95	

Çizelge 6.4. Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrencilerin Anket Sorularına Verdiği Yanıtların Değerlendirilmesi (devam)

Atölye "katılımcı kontenjanları" hakkında görüşünüzü belirtiniz.	Yeterli	**%78**
	Gereğinden Fazla	%3
	Arttırılabilir	%12
	Bir Fikrim Oluşmadı	%7
Bademlik Tasarım Festivalinin ESOGÜ Mimarlık Bölümü öğrencilerine ait bir organizasyon olmasının, Mimarlık bölümüne katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	%5.05
	Evet	**%94.95**

Enformel yapıların mezuniyet değerlendirilmesine (AKTS, Kredi, Staj vb.) alınması üniversitelerin aldığı kararlar bakımından farklılık göstermektedir. BTF 2018 etkinliğine katılan öğrencilerin %14'ünde enformel yapılar; staj, ders kredisi, akademik olmayan transkript, seçmeli ders kredisi ve zorunlu staj kapsamında mezuniyet değerlendirilmesine alınmaktadır. Katılımcı öğrencilerin %68'i mezuniyet değerlendirilmesine alınmasını, %32'si alınmaması gerektiğini düşünmüştür. Mezuniyet değerlendirilmesine alınmamasını düşünenlerin gerekçesi bu tür etkinliklerin gönüllülük esasında yapılmasının faydalı olacağı görüşündedir (Çizelge 6.5).

Çizelge 6.5. Enformel Yapılara Katılımın Mezuniyet Değerlendirilmesine Alınma Analizi

		Yüzdelik Değer	Mezuniyet Değerlendirmesine Alınma Biçimi
Enformel yapılara katılım mezuniyet değerlendirmesine (AKTS, Kredi, staj vb.) alınmalı mı?	Hayır	%32	-
	Evet	**%68**	-
Okulunuzda, enformel yapılara katılım, mezuniyet değerlendirilmesine (AKTS, Kredi, Staj vb.) alınıyor mu?	Hayır	%86	-
	Evet	%14	Staj, Ders kredisi, Akademik olmayan transkript, Seçmeli ders kredisi, Zorunlu staj

6.1.3 Anket ve gözlem sonuçlarının değerlendirilmesi

BTF katılan atölye yürütücülerine ve öğrencilere yapılan anket ve gözlem sonuçlarına göre enformel yapılara katılım, birçok açıdan faydalı olmaktadır. Bu tür bir etkinliğin farklı disiplinlerden gelen katılımcıyı, alanında uzman yürütücüleri bir arada bulundurması açısından değerli kılmaktadır. Anket ve gözlem sonuçlarına göre şunlar elde edilmiştir:

- Katılımcı ve yürütücülerin, BTF'ne tekrar katılmayı düşünmeleri, etkinliğin beklentilerini karşılamış olmasıdır.

- BTF etkinliğinin arkadaş ve sosyal medya aracılığıyla tanınması, organizasyon ekibinin geniş bir çevreye ulaşma gayreti içerisindedir. Yaygınlık kazanarak bu tür etkinliklerin desteklenilmesi için gereken çabanın gösterilmesidir.

- 2018 BTF etkinliği kapsamında açılan atölyelere katılımcı kontenjanı sınırlandırılmıştır. Katılımcı kontenjanlarının sınırlandırılması atölyelerin yürütülmesi ve takip edilmesini kolaylaştırdığı düşünülmüştür.

- Farklı üniversitelerin çeşitli uzmanlık alanlarından gelen katılımcıların, eleştirel ve tartışma ortamları oluşturarak, alanlar arası etkileşime olanak sağlamaktadır.

- BTF etkinliği süresinin 3 gün olmasını kısa bir süre olarak değerlendirmemişlerdir. 3 günlük bir çalışmanın sonuç ürününün üretilmesine kadar olan sürecin yeterli olduğu düşünülmüştür.

- BTF etkinliğine katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu 4 ve sonrası dönemlerde olmuştur. Bu durum öğrencilerin 4 dönemden mezuniyete kadar olan süre içerisinde daha çok yeni bilgilerin öğrenme ilgisinin arttığını gösterebilir.

- Farklı uzmanlık alanlarından atölye yürütücülerin öğrenciler tarafından davet edilmesi alanlar arası diyalog ve çeşitliliğine katkı sağlamaktadır.

Ankete katılan yürütücü ve öğrenciler, enformel bir yapı olan BTF etkinliğinin kısa süreli olması, farklı alanlar ile etkileşim içerisinde olması, eleştirel ve tartışma ortamlarını oluşturması, organize edilebilir düzeyde kontenjanların belirlenmesi, yaygınlık kazanarak desteklenmesi vb. gibi birçok yönden tasarım yaklaşımına katkı sağlayabileceğini düşünmektedirler. 2018 Nisan ayında yapılan BTF etkinliği kapsamında yürütülen atölyeler, birbiri arasında şeffaf, geçirgen bir yapıdadır. Bu durum katılımcılar arası etkileşimi, eleştirel ve tartışma ortamını oluşturmaktadır.

6.2 Bölüm Sonucu

Bu bölüm Bademlik Tasarım Festivali (2018) etkinliğine katılan 16 tane atölye yürütücüsü ve 100 tane öğrenci üzerinde yapılmış uygulama çalışmasına analiz çalışmaları, sonuçları ve sonuçlarla ilgili değerlendirmeleri kapsamaktadır.

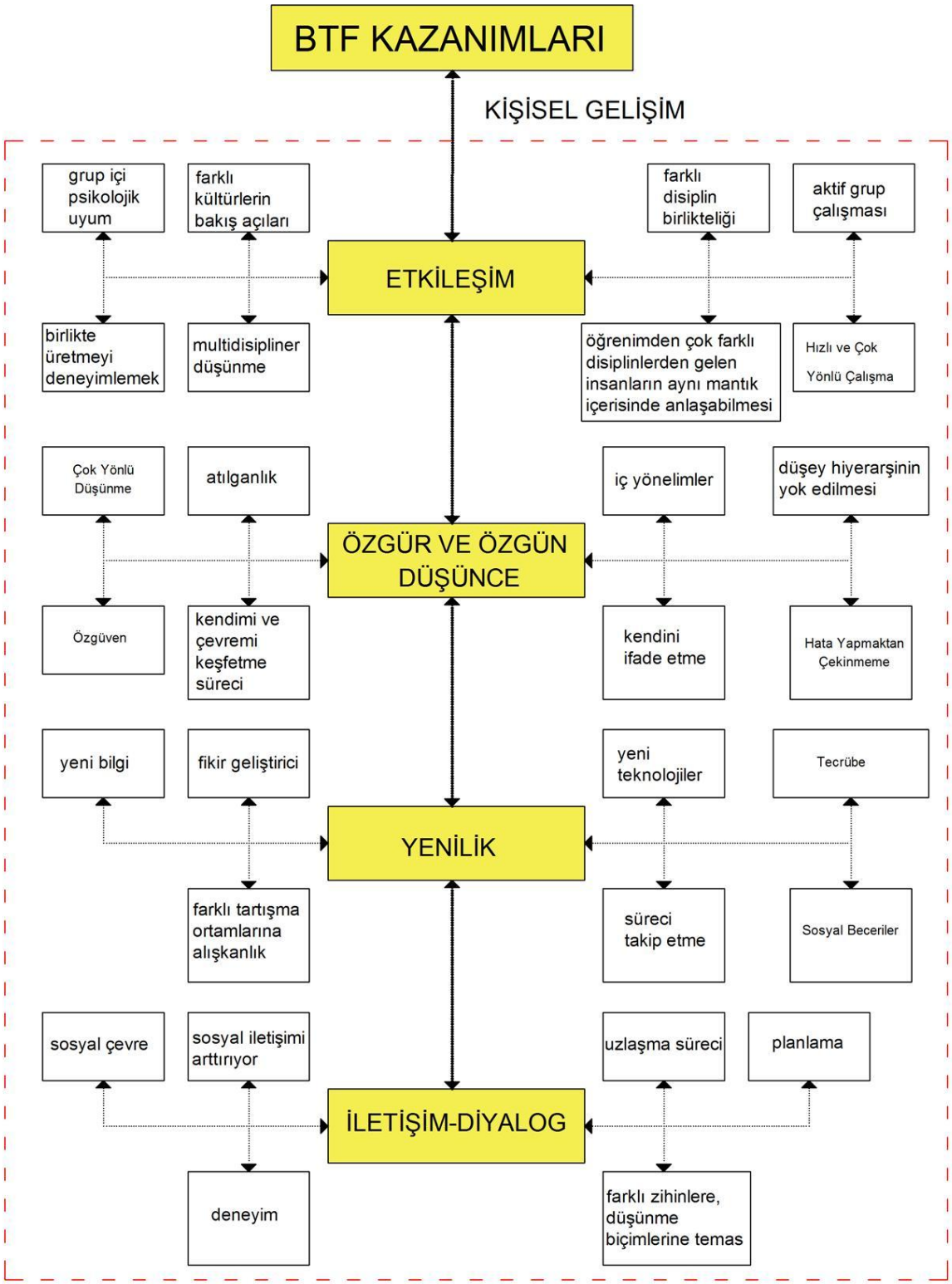
BTF 2018 etkinliği dokuz çeşitli atölyeden oluşmaktadır. Atölyelerin çalışma yeri kapalı veya açık alanlarda yapılabilir. Bu atölyeler farklı sayıda katılımcıları bünyesinde barındırır. Atölyelere mimarlık, iç mimarlık, şehir bölge planlama, endüstriyel tasarım ve moda tasarım bölümlerinden gelen bireyler katılmıştır. Bu tür etkinliğe farklı disiplinlerden katılımın olması yeni bakış açılarını vd. disiplinler arası iletişimin oluşturulmasını sağlamaktadır. Her bir atölyede belirlenen tema altında tasarım problemine dair çözümler üretmektedir. Katılımcı çalışmak istediği atölyeye katılır. Atölyeler arası şeffaflık olsa da her katılımcı kendi atölyesine bağlı olarak sonuç ürünü üretimine yaklaşır. 2018 BTF

etkinliğin son gününde atölyelerde üretilen ürünler diğer atölye katılımcılarıyla paylaşılır ve tartışılır.

Analiz sonuçlarına göre okul dışı zamanlarda yapılan eğitimin tasarım özgürlüğü ve özgünlüğünü kısıtlamadığını ve farklı alanlardan gelen katılımcının bakış açısına göre yeni detay düşünme fırsatını sunmaktadır. Etkinliğin bu tür bir kazanımın sağlanması gönüllülük esasına dayanması ve katılımcının ilgi duyduğu alana doğru uzmanlaşma isteğinde olmasıdır. Ankete katılan yürütücüler ve öğrenciler, enformel yapıların sağladığı katkılar üzerinden mesleki değerlendirme kriteri olarak alınması düşünmektedirler. Analiz sonucuna göre ankete katılan katılımcıların büyük bir çoğunluğu, mesleki değerlendirme kıstası olarak staj veya seçmeli ders kapsamı içerisinde olabileceği düşüncesindedirler. Ayrıca enformel yapıların yapıldığı yerin ve kısa süreli bir etkinliğin olması katılımcıların tasarım yaklaşımında herhangi bir etkisi olmamıştır. Yapılan analiz sonucunda, enformel yapılara katılım **öğrencilerin yaratıcılığına, özgür ve özgün tasarım yapmasına, mesleki değerlendirme-derecelendirme, grup çalışma alışkanlığı, disiplinler arası işbirliği sağlamasına katkı sağladığı düşüncesindedir.** Ancak bu yapıların rekabet ortamını oluşturup oluşturmadığı konusunda net bir söylem ortaya çıkmamıştır. Öğrencilerin okul dışı zamanlarda, kendi uzmanlık alanında yeni bilgiler öğrenmeye yönelik tutumu 4 dönem (2 sınıf) sonlarından bitirmeye kadar olan süreç içerisinde yoğunlaşmaktadır.

Bunlara ek olarak, tasarımcıların gönüllü olarak katılabildiği Bademlik Tasarım Festivali; kişisel gelişim, etkileşim, özgür ve özgün düşünce, yenilik, iletişim/diyalog kavramları altında Çizelge 6.6’ da görüldüğü gibi birçok kazanım sağlamaktadır.

Çizelge 6.6. Bademlik Tasarım Festivali Etkinliği Kazanımları

Etkileşim:

Etkileşim, birbirini karşılıklı olarak etkileme işidir.[10] 2018 BTF etkinliği katılımcılarına uygulanan anketler neticesinde farklı disiplinlerin birlikteliği, aktif grup çalışmasına olanak sağlaması, çeşitli kültürel bakış açısına sahip bireylerin iç içe olması ve birlikte üretmeyi deneyimlediği ortam içerisinde "karşılıklı" ilişkilerin meydana gelmesi katılımcılar arası etkileşimin sağlanmasında etkili bir faktör olmuştur. BTF etkinliği kazanımları içerisinde grup içi psikolojik uyum, farklı kültürlerin bakış açıları, birlikte üretmeyi deneyimlemek, farklı disiplinlerin birlikteliği, aktif grup çalışması, hızlı ve çok yönlü çalışma, farklı disiplinlerden gelen insanların aynı mantık içerisinde anlaşabilmesini sağlayan bu etkinlik, katılan katılımcılar arası etkileşimi sağlamaktadır.

Özgür ve Özgün Düşünce:

Mimarlık eğitiminin temeli oluşturan mimari tasarım stüdyolarında özgünlük arayışı vazgeçilmez kavramlarından biridir. Özgünlük hem "orijinallik, biriciklik", hem de "kişiye özgülük" anlamlarıyla yaratım sürecinde müellifin yeteneklerini ortaya çıkaran temel bir kavramdır. (Türkan ve Erdem, 2016). Özgülük, bireyin kendi üretim kararlarını verirken, kendi kişisel iradesine bağlı olarak ifade eder. Tasarıma başlamadan önce bireyin kendi düşüncelerini içselleştirerek herhangi bir dışarı etkileşime maruz kalmadan tamamen kendi fikirlerini yansıtması beklenmektedir. Her bir tasarım için bireyin özgün yaklaşımıyla çeşitliliğin arttırılması ve yeni yaklaşımların görülmesini sağlar. Bu bağlamda özgünlük, yokluktan olağan üstülüğe doğru ilerleyen bir yaratım meselesi haline gelir.

Özgür, herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan, serbest, hür olma durumudur. Özgün kavramı ise orijinalite, orijinallik olma durumudur.[11] Özgür ve özgün düşünce, tasarımcının herhangi bir kısıtlama olmadan kendi içinde özgün olma ruhu içerisinde hareket etme halidir. 2018 BTF etkinliğine katılan katılımcılar, tasarım problemine dair çözüm üretirken kendi içsel durumlarını ortaya çıkarmaları ve hata

[10] http://www.tdk.gov.tr/

[11] http://www.tdk.gov.tr/

yapmaktan çekinmeyerek tasarımlarını geliştirmeleri, tasarımcıya özgür ve özgün düşünme ortamı sunmaktadır. Bu tür ortamlar tasarımcının özgüvenini gelişmesine katkı sağlayabilir. BTF etkinliği kazanımları içerisinde çok yönlü düşünme, atılganlık, özgüven, bireyin kendini keşfetme süreci, bireyin içsel yönelimleri, düşey hiyerarşinin yok edilmesi, bireyin kendini ifade etmesi, hata yapmaktan çekinmemesini sağlayan bu etkinlik, katılan katılımcılar arası özgür ve özün düşünmeyi bireye kazandırmaktadır.

Yenilik:

Yeni, o güne kadar söylenmemiş, görülmemiş, gösterilmemiş, düşünülmemiş olandır. [10] 2018 BTF etkinliğine katılan katılımcıların daha önceden bilmediği yeni bilgileri, fikirleri, becerileri ve dönemin getirdiği yeni teknolojik ilerlemelere adapte olmaktadır. 2018 BTF etkinliğinin getirdiği yenilikler, bireyin sosyal becerilerin gelişmesinde ve tecrübe kazanmasında önemli bir rol oynamaktadır. BTF etkinliği kazanımları içerisinde yeni bilgi, fikir geliştirici, farklı tartışma ortamlarına alışkanlık, yeni teknolojiler, tecrübe, güncel süreci takip etme, yeni sosyal becerilerin kazandırılmasını sağlayan bu etkinlik, katılan katılımcılara yenilik kavramını getirmektedir.

İletişim-Diyalog:

İletişim; duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır.[12] 2018 BTF etkinliğine katılan katılımcılar arasında iletişim-diyalog kurarak tartışma ve eleştirel ortam oluşturulmaktadır. Bu tür iletişim farklı alanlardan gelen katılımcıların fikirlerini sunup tartışabilirler. BTF etkinliği kazanımları içerisinde sosyal çevre, sosyal iletişim, planlama, farklı zihinler ile düşünme biçimlerine temas, deneyim, uzlaşma sürecini sağlayan bu etkinlik, katılan katılımcılar arası iletişim-diyalogu sağlamaktadır.

Beş yıldır düzenlenen BTF etkinliği katılımcıların kişisel gelişiminde sağladığı kazanımlar olmasına rağmen birkaç eksik yönü bulunmaktadır. 2018 BTF etkinliğine yapılan anket neticesinde bu eksiklikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcı ve

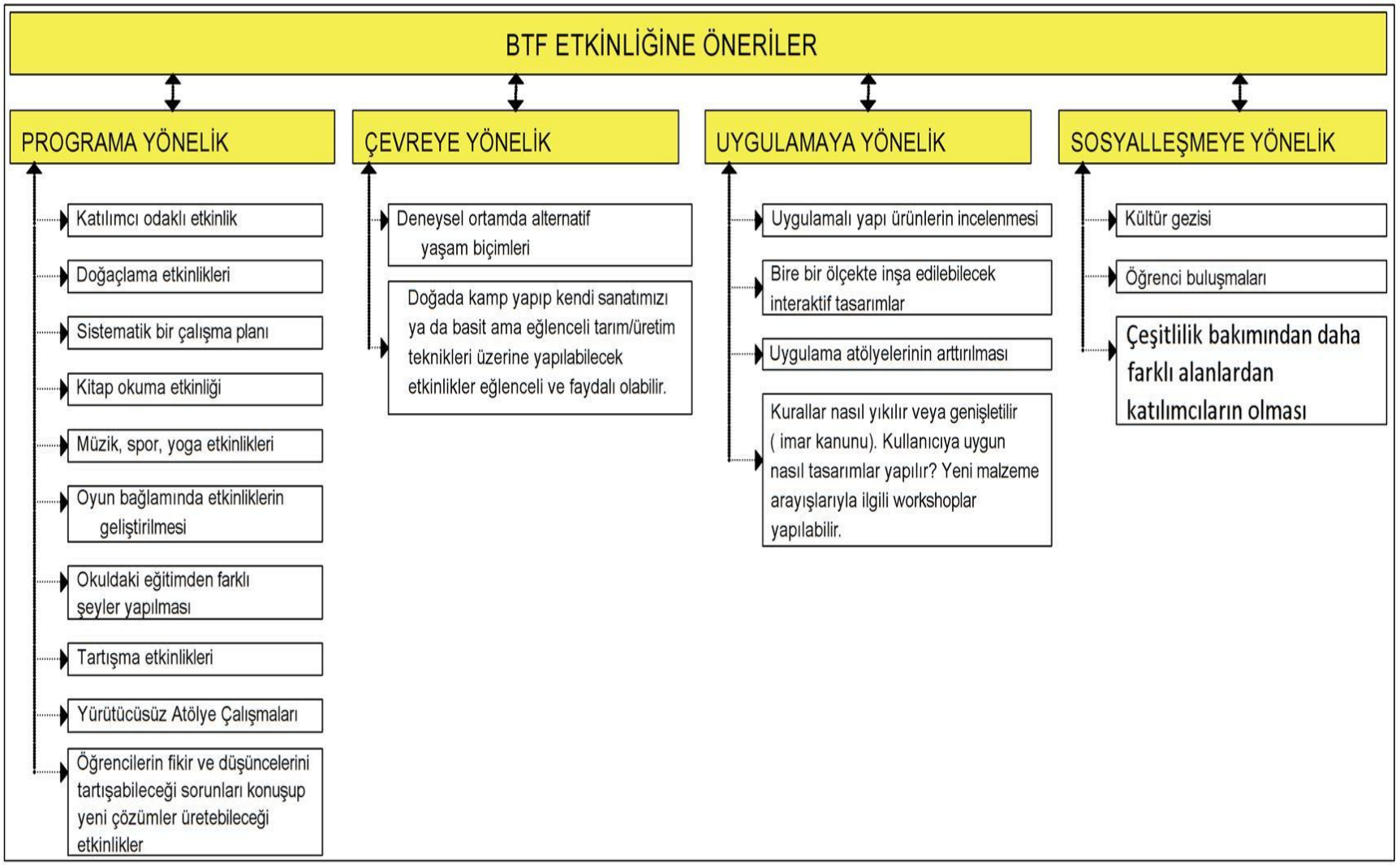
[12] http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1

yürütücüler, eksik olarak **programın işleyiş şeklinin çeşitlendirilmesini, yeni aktivitelerin getirilmesini, etkinlik kapsamında uygulanan bazı çevresel faaliyetlerin geliştirilmesini, birebir tasarımlarını uygulamaya dayalı faaliyetlerin arttırılması, atölyeler arası şeffaflık olmasına rağmen diğer atölyelerde yapılan uygulama çalışmalarının takip edilememesi gibi eksiklikleri** dile getirmişlerdir. BTF 2018 ve sonraki dönemlerde bu etkinliğin daha sistematik ve eksik yönlerinin geliştirerek uzun vadeli olmasıdır. Bu eksikliklerin giderilmesi için ise Çizelge 6.7'de BTF etkinliğinin geliştirilmesinde programa, çevreye, uygulamaya ve sosyalleşmeye yönelik bazı öneriler getirilmiştir.

- **Programa yönelik öneriler**, atölye dışındaki zamanlarda katılımcıların farklı faaliyetler içersinde bütünleşebilmesi (yoga, spor, doğaçlama etkinleri gibi) düşünülebilir.
- **Çevreye yönelik öneriler**, kapalı mekânlar dışında zaman kavramı olmayan açık alanlarda (tasarım kampı gibi) da düşünülebilir.
- **Uygulamaya yönelik öneriler**, atölye problemin teorik kısmının verilmesinin yanında uygulamaya yönelik tutum daha fazla arttırılabilir.
- **Sosyalleşmeye yönelik öneriler**, belirli bir alan içerisinde kalmayarak toplumun kültürel öğelerinden beslenebilecek düzeyde kültür gezilerin önemine dikkat çekilebilir.

Getirilen öneriler doğrultusunda BTF etkinliğinin uzun vadeli olması, yeniliğe açık olması ve kendini güncel tutması açısından önemlidir.

Çizelge 6.7. BTF Etkinliğinin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

6.3 Mimarlık Eğitimi için Gelecek Öngörüsü Olarak BTF Tasarım Eylem Sistemi

Bu tez çalışmasının en temel amacı enformel yapı olarak çok önemli bir değeri olan BTF'nin incelenmesi, öğrenci ve yürütücünün festival ile ilgili görüşleri, değerlendirmeleri, çıkarımlarını araştırmak, BTF için önerilerde bulunmak ve bu yolla gelecek için yeni bir mimarlık eğitim yaklaşımı için önerilerde bulunmaktır. Bu amaçla tezde konu alanı ile ilgili gerekli literatür araştırmaları yapılmış, onlarla ilgili genel değerlendirmelerde bulunulmuş ve sonrasında da BTF kullanıcılarına yönelik anket ve gözlemler yapılmıştır.

Yapılan tüm bu araştırmalar konu alanı olarak seçilen BTF organizasyonunun mimarlık eğitimi için bir model olarak kullanılabilecek bir yapıda olduğu ve bu model üzerinde yeni bir mimarlık eğitim yaklaşımı önerilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Günümüzde mimarlık eğitimi üzerinde halen büyük tartışmalar devam etmekte ve ideal bir eğitim modeli üzerinden birçok araştırma ve öneriler bulunmaktadır. Özellikle bu alanda yapılan en büyük eleştiri ise sistemin otoriterliği, belirli bir not, sınav sistemi içerisinde değerlendiriliyor olması ve bunun da mimarlık gibi özgün, özgür ve yaratıcılığı önde tutan bir disiplin için uygun olmadığıdır. Halen Türkiye'de ve Dünya'da birçok mimarlık okulunda yürütücü merkezli, usta-çırak ilişkisi üzerinden yürütülen bir eğitim sistemi hâkimdir. Böyle bir sistemin mimarlık eğitiminde yaratıcı düşünceyi özgün ve özgür olma durumuna yapacağı katkı kuşkusuz çok da etkili değildir.

Bu anlamda bu tez çalışmasında incelenen BTF'nin bu belirli bir statüko merkezli durumun tersine tamamen öğrenciler tarafından düzenlenen, yürütülen bir tasarım eylem sistemi olması; not sisteminin olmağı, gönüllülük esasına dayandığı, ilgi duyduğu alana yönelik çalışmalara katıldığı, otoriter olmayan özgürlüğün, demokrasinin, eşitliğin ve özellikle de disiplinlerarası bir yapıda olması tam olarak da mimarlık eğitiminin olması gereken bir sistemi tarifler.

Tamamen öğrencinin kontrolünde gelişen tasarım eylem modeli, ana temanın, yürütücülerin ve bütün organizasyonun öğrenci komisyonu tarafından belirlenmekte, belirlenen ana tema çerçevesinde yürütücüler tarafından önerilen konular yine aynı öğrenci komisyonu tarafından incelenmekte ve yorumlanmaktadır. Böyle bir sistemin süreç ve

sonuç ürünlerinin tüm katılımcılar tarafından benimsendiği ve öğrencinin, hatta yürütücülerin de sistemin çıktılarından oldukça memnun olduğu yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu sistemin 2013 yılından itibaren her yıl düzenli bir biçimde ilerlemesi de bu sistemin gelecek için önerilebilecek bir eğitim modeli olması için önemli bir durumdur. Çünkü yapılan araştırmalar göstermiştir ki öğrenci merkezli düzenlenen workshopların genelde tekrarı olmamaktadır. Tekrarı düzenli olan ve her yıl katılımcıların giderek arttığı ve giderek öğrenciler tarafından benimsenen, beğenilen ve değer katılan bir sistem olarak da varlığını sürdürmektedir.

Tüm bu yönetim, süreklilik ve içerik özelliklerinin yanı sıra BTF'nin gelecekte mimarlık eğitimi için bir tasarım eylem modeli olabileceğinin diğer kanıtı ise çalışma sonucunda ortaya çıkmış olan çizelge 6.6'da gösterilen Bademlik Tasarım Festivali etkinliği kazanımlarıdır. Bu kazanımların her biri yeni bir tasarım eylem sistemi olarak mimarlık eğitiminin özellikleri olarak yorumlanmaktadır.

Bu özellikler yapılan alan araştırması sonucunda aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

Grup içi psikolojik uyum, farklı kültürlerin bakış açıları, birlikte üretmeyi deneyimlemek, farklı disiplinlerin birlikteliği, aktif grup çalışması, hızlı ve çok yönlü çalışma, farklı disiplinlerden gelen insanların aynı mantık içerisinde anlaşabilmesinin sağlandığı **bir etkileşimin alanı olması,**

Çok yönlü düşünme, atılganlık, özgüven, bireyin kendini keşfetme süreci, bireyin içsel yönelimleri, düşey hiyerarşinin yok edilmesi, bireyin kendini ifade etmesi, hata yapmaktan çekinmemesini sağlanması, katılan katılımcılar arası **özgür ve özgün düşünmeyi bireye kazandırılması,**

Yeni bilgi, fikir geliştirici, farklı tartışma ortamlarına alışkanlık, yeni teknolojiler, tecrübe, güncel süreci takip etme, yeni sosyal becerilerin kazandırılması, alanında **yenilik** kazandırılması, sosyal çevre, sosyal iletişim, planlama, farklı zihinler ile düşünme biçimlerine temas, deneyim, uzlaşma ile **iletişim-diyalog** etkinliğinin arttırılması,

Bu kavramlar ile gelecekte mimarlık eğitimi için önerilebilecek **öğrenci merkezli tasarım eylem sisteminin içerik ve hedefleri tanımlanmış olmaktadır. Bu tür bir çıkarımın ilerideki mimarlık eğitim tartışmaları için önemli bir yer tutacağı özellikle eğitimin öğrenci merkezli bir yapısının olabileceğinin ise mümkün olabileceği görülmektedir. Bu anlamda bu çalışma mimarlık eğitimi alanında yapılan eğitim, program ve yöntem önerileri için önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.**

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz mimarlık dünyasında, gelişen ve değişen sosyo-kültürel yapılar ile teknolojik veriler, tasarım eğitiminde de yeni bakış açılarının ve öğrenme biçimlerini gerekli kılmaktadır. Formel eğitimde modern yöntemler ve yeni öğrenme sistemleri tartışılırken enformel yapılar da önemli bir öğrenme aracı olarak kendiliğinden oluşmuştur.

Formel eğitim, belirli bir müfredata bağlı olarak verilen katı sınırları olan zorunlu bir eğitim sistemidir. Ancak enformel yapılar, yeni öğrenme biçimlerinin kazanılması ve kültürel etkileşimin arttırılması doğrultusunda esnek bir yapıdadır. Bu yapılar, farklı uzmanlık alanlarından gelen bireyleri bir araya getirerek, kısa süre içerisinde tasarım problemine çözüm getirmektedir. Çözüm süreci boyunca katılımcılar, eleştirel bir bakış açısıyla grup içi tartışmalarla sonuç ürününe yaklaşır. Bu yolla katılımcı; sosyalleşme, yeni bilgiler öğrenme, yaratıcılık, özgür ve özgün tasarım yapma, grup çalışması alışkanlığı kazanmaktadır. Tüm bu kazanımlar bireylerin uzmanlık kariyerinde başarı elde etme yollarını kolaylaştırır. Bunlarda mimarlık eğitiminin temelde olması gereken hedefleridir. Bu hedeflerin formel eğitimde ne kadarının sağlanabildiği bu çalışmada eleştirilen bir konudur. Bu anlamda çalışma enformel eğitim ile bu hedeflere ulaşabileceğini öne sürmektedir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada tamamen öğrenci merkezli olan Bademlik Tasarım Festivali alan araştırması için seçilmiş, 2018 yılında yapılan etkinlik ile ilgili kapsamlı gözlemler ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda bu tez çalışması, BTF gibi tamamen öğrenci merkezli tasarım eylem sisteminin mimarlıkta bir eğitim yaklaşımı olarak ileriye yönelik kurgulanabilecek bir modele altyapı oluşturabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sürekliliği, tamamen öğrenci merkezli yönetim, denetim ve uygulama sistemine sahip olan BTF yeni, özgür ve özgün düşünceyi destekleyen, multidisipliner bir yapıya sahiptir. Bu özellikleri ile bu model gelecekteki mimarlık eğitimi programlarında öğrencinin merkeze alındığı ve öğrencinin iradesi, yürütücü destekli bir tasarım etkinliği sistemi olarak yerini alabileceği ortadadır. Bu yönü ile de bu çalışmanın mimarlık eğitimi konu alanındaki bilimsel çalışmalara önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu amaç çerçevesinde ESOGÜ Mimarlık bölümü Tasarım Kulübü öğrencileri tarafından 27-28-29 Nisan 2018 tarihinde düzenlenen Bademlik Tasarım Festivali (BTF); profesyonel atölye yürütücüleri ve farklı tasarım disiplinlerinden gelen gönüllü katılımcılara anket uygulanarak enformel yapıların önemini tespit etmiştir. Analiz sonuçlarına göre okul dışı zamanlarda yapılan eğitimin tasarım özgürlüğü ve özgünlüğünü kısıtlamadığını ve farklı alanlardan gelen katılımcının bakış açısına göre yeni detay düşünme fırsatını sunmaktadır. Ankete katılan uzman ve öğrenciler, enformel yapıların hem tasarım ürününe farklı alanlardan gelen katılımcıların ortak bir fikir doğrultusunda çözüm getirmesini hem de tasarımcıya yeni bilgilerin kazandırılmasında ve tasarım anlayışını geliştirmesinde yön verecek bir özelliğe sahiptir. Bu tespitlerden yola çıkarak mimarlık eğitiminde enformelliğin bir yöntem olarak kullanılması ile ilgili olarak şu değerlendirmeler yapılmıştır:

1. Enformel yapılarda belirlenen tema altında yürütülen atölyelerde çeşitli bilgiler ile donanmış, uzman atölye yürütücüleri katılımcılara özgünlüklerini daha rahat ortaya koydukları ve sezgilerine göre davrandıkları ortamları sunar. Bu ortamlar eğitimde enformelliğin yararlardır.
2. Enformellik, dikey hiyerarşinin yıkılmasını, farklı disiplinden gelen katılımcıları bir araya getirilmesini sağlayarak tasarım problemine çok yönlü bakabilmeyi ve not kaygısı olmadan serbest hareket etme olanağını sunar.
3. Kısa ve yoğun çalışma ortamında tasarım problemine işbirlikleri oluşturularak grup halinde çözüm bulma açısından önemlidir.
4. Enformel yapılar ile öğrenme usulü, kendinden emin olan motivasyon biçimleri ile daha kuvvetli bir şekilde ilişkilendirilir.
5. Enformel yapılar aracılığıyla yapılan çalışmalar uygulama ve fikir arasında bir bağ sağlar.
6. Tasarım problemine dair çözümlerin bire bir gerçekleştirilmesi katılımcılara yeni deneyimlerin kazanılmasını sağlar.
7. Enformel ortamlara katılan bireylerin, salt mimarlık alanında gelen kişilerin olmaması çeşitli alanlar arası etkileşimi sağlamaktadır.
8. Tasarım problemine kısa zaman içerisinde çözüm bulma ve çözüm yolunu uygulama deneyimi kazanmaktadırlar.

9. Atölye yürütücülerinin belirlediği tema altında, farklı alanlardan gelen katılımcılar arasında eleştirel ve tartışma ortamı oluşturulmaktadır.
10. Atölye yürütücüsüyle bireylerin etkileşim halinde bulunduğu ortamda bilgiye ulaşılır. Bu durum bireyler arası diyalogun oluşmasını sağlar.

Mimarlık eğitiminde formel yapılar dışında son yıllarda gittikçe artan katılımlı enformel yapıların öğrencilerin bireysel öğrenme, yaparak öğrenme, esneklik ve özgünlük gibi katkıları; sosyalleşme, yeni bilgiler öğrenme, yaratıcılık, özgür ve özgün tasarım yapma, grup çalışması alışkanlığı, disiplinler arası işbirliği deneyimlerini kazandırdığı gözlemlenmiştir. Belirlenen bu saptamalardan yola çıkarak formel eğitim içerisine kolayca giremeyen enformel yapıların desteklenmesi ve geliştirilmesi bireylere birçok kazanım ve katkı sağlanmaktadır. Bu kazanımların ve katkıların sürekliliği için formel eğitim yanında enformel yapılara da yer verilmelidir.

Bademlik Tasarım Festivali etkinliğine katılan atölye yürütücüleri ve öğrenciler, enformel yapıların formel eğitimin yanında olabileceğini ve mesleki değerlendirme kriteri olarak alınabileceğini dile getirmişlerdir. Mesleki değerlendirme kıstası olarak staj veya seçmeli ders kapsamı içerisinde olabileceği düşüncesindedirler. Bu tür etkinliklerin özgür ve özgün düşünebilme ortamı yaratmak, farklı disiplinler arası bilginin paylaşımı ve deneyimlenmesi, yeni bir bilgiye ulaştırma ve yeni bir bilgiyi oluşturma yaratıcılığının kazandırılmasında yardımcı olmuştur.

BTF etkinliği ESOGÜ Mimarlık Bölümü tasarım kulübü öğrencileri tarafından yürütülmektedir. Etkinliğin teması, tema altında yürütülen atölyelerin sayısı, alanında uzman atölye yürütücülerinin davet edilmesi öğrenciler tarafından yapılmaktadır. Organizasyon sürecinin tamamen öğrenci merkezli olması öğrencileri daha çok araştırmaya ve etkin bir duruma getirmektedir. BTF etkinliği her yıl Nisan ayında sürekli olarak düzenlenmektedir. Bu etkinliğin sürekliliğinin yaygınlaştırılması, okul dışı zamanlarda yeni bilgilerin kazandırılmasına ve öğrenci merkezli çalışmaların arttırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

KAYNAKLAR DİZİNİ

Adıgüzel, D., 2012, Mimarlığın Enformel Eğitim Alanı Olarak Çevresel Yaklaşım Konulu Yarışmalar: Ekopavyon Proje Yarışması Örneği. M. S. GreenAge Symposium (Dü.). içinde Istanbul.

Akbulut, M. T., Acer, D., Çiftçi, A., 2011, Mimari Tasarım Eğitiminde Enformel Yaklaşımlara bir Örnek "Çocuk ve Mimarlık-Atölye Çalışmaları". *2. Ulusal Sempozyum Mimari Tasarım Eğitimi: "Bütünleşme 2"*, s.116-126.

Aydınlı, S., 2003, Mimarlık Eğitimi Yazıları, Mimarlık Eğitiminde Değişen Öncelikler. *mimar.ist'ten seçmeler*, 41-45.

Aydınlı, S., 2007, "awareness" as a Design Paradigm. *The Design Studio:A Black Hole*, s.113-137.

Bellman, G. M., Kelly, L. A., 2000, *Creative Effective Workshops.* ATSD Linking people, Learning & Performance.

Beycan, A. O., Kuyrukçu, E. Y., Kuyrukçu, Z., 2014, Informal Activities in Architecture Training: A Summer School Sample Historical Elmalı Town. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* (143), 92 – 98.

Blau, E., 1998, *Exhibiting Ideas* (Cilt 57). University of California Press on behalf of the Society of Architectural.

Bolak Hisarlıgil, B., Lokce, S., Turan, O., 2013, *MIMED Forum IV : Flexibility in Architectural Education.* Cambridge Scholars Publishing.

Brooks-Harris, J. E., Stock-Ward, S. R., 1999, *Workshops, Designing and Facilitating Experiential Learning.* London: SAGE Publications.

Canbay Türkyılmaz, Ç., Türkyılmaz, E., 2003, Tasarım Stüdyosunda Mimari Tasarım Bilgisinin Aktarımı Üzerine Bir Araştırma. H. Gökmen, & D. Süer içinde, *Mimarlık Eğitiminde Tasarım Stüdyolarına Farklı Yaklaşımlar* s. 99-106.

Ciravoğlu, A. 2001, Mimari Tasarım Eğitiminde Workshop-Stüdyo Paralelliği Üzerine . *Yüksek Lisans Tezi*.

Ciravoğlu, A., 2003a, *Mimari Tasarım Eğitiminde Formel ve Enformel Çalışmalar Üzerine*, 23.02. 2018 tarihinde www.yapi.com.tr adresinden alındı.

Ciravoğlu, A., 2003b, Sen'in Ardından. *Mimarlık* (310).

Ciravoğlu, A., 2005, Mimarlık Eğitimine İlişkin Uluslararası Belgelere Bir Bakış. *Mimarlık* (324).

Corbin, J., Strauss, A., 1990, *Grounded Theory Research: Procedures, Canons, and Evaluative Criteria* (Cilt 13). Qualitative Sociology.

Creswell, J. W., 2013, *Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Dewey, J., 2014, *Günümüzde Eğitim 2 Baskı.* Pagem Akademi.

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

Dinç, P., 2009, Avrupa Mimari Tasarım Kış Okulu Projesi (Erasmus/Sokrates IP - Gazi Üniversitesi) Etkinlik ve Başarı Değerlendirmesi. *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi*, 15-26.

Dizdar, S. i., 2015, Architectural education, project design course and education process using examples. *Procedia*(176), 276-283.

Erdoğan, A., 2009, Türkiye'de 1980 Sonrası Ulusal Mimarlık Yarışmaları Sürecinde Yaşanan Gelişmeler, Karşılaşılan Problemler ve Süreç Üzerine Değerlendirmeler. *Yüksek Lisans Tezi*.

Erktin, E., Soygeniş, S., 2014, Learning by Experiencing the Space: Informal Learning Environments in Architecture Education. *Boğaziçi University Journal of Education, 31*(1), 81-92.

Farahani, M. F., Mirzamohamadi, M. H., Noroozi, N., 2014, The Study On Features Of Informal Education In Postmodernism. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*(136), 559-563.

Gürdallı, H., Yücel, A., 2006, Mimarın Formasyonunda Formel Mimarlık Eğitiminin Yeri. *itüdergisi/a, 5*(1), 99-103.

Gürel, S., 1970, Geleceği Amaçlayan Mimari ve Uluslararası Sergi Organizasyonları. *Mimarlık Dergisi*(84), 25-31.

İnce, M., Yarkataş, Ö. I., 2017, Design Workshops and Their Importance. *Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi, 7*(2).

Kalaycı, P. D., 2016, *Etkileşimden Bütünleşmeye Bir Mimari Tasarım Stüdyosu Pratiğinin Anatomisi.* Nobel Yayıncılık.

Karasar, N., 1986, *Bilimsel Araştırma Yontemi, Kavramlar, ilkeler Teknikler.* Ankara: Bilim kitap kırtasiye LTD. Şti. .

Ketizmen Önal, G., 2010, Mimari Tasarım Eğitiminde Öğrenciye ait Kültürel Şemanın Tasarım Sürecindeki Etkilerinin Araştırılmasında Kullanılacak bir Yöntem. *DoktoraTezi*.

Kızmaz, K. C., 2015, Sosyal Konutlardaki Esneklik Kavramına"Güncel" Yaklaşımlar. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Knapper, C. K., Croply, A., 2000, Lifelong learning Higher Education: Kogan.

Koch, A. vd., 2006, The redesign of studio culture. *AIAS Studio Culture Task Force*. New York : The American Institute of Architecture Students.

Kuhn, T. S., 2014, *The Structure of Scientific Relovitions.* İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Kuyrukçu, Z., Kuyrukçu, E. Y., 2015, An educational tool the importance of informal studies/studios in architectural design education: A workshop summary. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*(174), 2666 – 2673.

Ledewitz, S., 1985, Models of Design in Studio Teaching. *Journal of Architectural Education, 38*(2), 2-8.

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

Levy, A., 1980, Total Studio. *Technics and Design Education, 34*(2), 29-32.

Milliner, L., 2003, Architectural Education, Studio Culture, *CEBE Concrete Center Conference*.

Nalçakan, H., Polatoğlu, Ç., 2008., Türkiye'deki ve Dünyadaki Mimarlık Eğitiminin Karşılaştırmalı Analizi İle Küreselleşmenin Mimarlık Eğitimine Etkisinin İrdelenmesi. *Megaron, 3*(1), 79-103.

Nilsson, K., 2007, Mimarlık Politikaları Neden Gereklidir? *Mimarlık*(336).

Özdemir, M., 2010, *Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma* (Cilt 11).

Pamir, H., 2008, Mimarlık ve Eğitimi / Süreklilik ve Değişim. *Mimarlık*(339).

Pilehvarian, N. K., 1993, Endüstri Devrimi ve Yeni Ufuklar. *Tasarım*(32).

Polatoglu, C., Vural, S. M., 2012, As an educational tool the importance of informal studies/studios in architectural design education; case of Walking Istanbul 1&2. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*(47), 480-484.

Rowe, C., 1994, On Architectural Education. *Anyone*(7/8), 48-51.

Salama, A., 1995, *New Trends in Architectural Education: Designing the Design Studio.* North Carolina, USA: Text & Unlimited Potential Publishing.

Say, S. K., 2014, Beaux Arts Kökenli Bir Mimar Olarak Alexandre Vallaury'nin Meslek Pratiği Ve Eğitimciliği Açısından Kariyerinin İrdelenmesi,Doktora Tezi.

Schön, D. A., 1983, *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action.* USA: Basıc Books Inc.

Schön, D. A., 1984, The Architectural Studio as an Exemplar of Education for Reflection-in-Action. *38(1)*, 2-9.

Schön, D. A., 1985, *The Design Studio, An Exploration of its Traditions and Potentials.* London,England: RIBA Publications Limited Finsbury Mission.

Siebenbrodt, M., Schöbe, L., 2012, Bauhaus 1919-1933 Weimar-Dessau-Berlin. Parkstone international.

Şimşek, H., Yıldırım, A., 2004, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.

Türkan, S., Erdem, A., 2016, Stüdyo Pedagojisinde Özgünlük Kavramı Üzerine Deneyler:Önceller ile Tasarım. *Megaron, 11*(2), 187-200.

Uluoğlu, B., 1990, Mimari Tasarım Eğitimi: Tasarım Bilgisi Bağlamında Stüdyo Eleştirileri. *Doktora Tezi*. İstanbul.

Uluoğlu, B., 2000, Design knowledge communicated in studio critiques. *Design Studies, 21*, 33–58.

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

Yemenoğlu, E., Dalgın, T., Çeken, H., 2013, Geleneksel Festivallerin Kırsal Turizm Üzerindeki Etkiler: Denizli-Honaz Kiraz Festivali Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 3*(1), 16-21.

Yücel, S., 2015, Türkiye'de Mimarlık Ortamı ve Mimarın Eğitimi, Doktora Tezi.

Yücel, S., Aydınlı, S., 2015, 'Mimarın eğitimi' üzerine spekülatif bir deneme. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 31*(1), 17-23.

Yürekli, H., 2007, *The Design Studio:A Black Hole.* İstanbul: YEM Yayınları.

Yürekli, İ., Yürekli, H., 2004, Mimari tasarım eğitiminde enformellik. *itüdergisi/a, 3*(1), 53-62.

İnternet Kaynakları:

Anonim, 2018, http ://designenterprise.ie/event/superuse-design-workshop/, erişim tarihi: 10.10.2018

Anonim, 2018, http://docomomo2018.si/index.php/student-workshop, erişim tarihi: 11.10.2018

Anonim, 2018, http://masteremergencyarchitecture.com/2015/12/01/urban-proximity-a-socio-spatial-workshop-in-a-peripheral-neighborhood-of-barcelona/, erişim tarihi: 04.10.2018

Anonim, 2018, https://www.lizsteel.com/workshops/, erişim tarihi: 20.10.2018

Anonim, 2018, https://betonart.com.tr/summer-school/betonart-mimarl%C4%B1k-yaz-okulu/2014, erişim tarihi: 18.09.2018

Anonim, 2018, http://www.nsmh.com/proje_detay.asp?lang=tr&ID=63, erişim tarihi: 25.08.2018

Anonim, 2018, http://v3.arkitera.com/v1/sektoreletkinlikler/egitim/egitimi10002.htm, erişim tarihi: 28.08.2018

Anonim, 2018, https://issuu.com/bademliktasarimfestivali/docs/btf_2013_portfolyo, erişim tarihi: 08.08.2018

Anonim, 2018, http://www.tdk.gov.tr/, erişim tarihi: 02.11.2018

Anonim, 2018, http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1, erişim tarihi: 02.11.2018

Anonim, 2018, http://medsworkshop.com/meds-past-workshops/, erişim tarihi: 13.10.2018

Anonim, 2018, http://www.quentinletesson.com/uncategorized/workshop-new-perspectives-on-minoan-architecture-and-urbanism/, erişim tarihi: 12.10.2018

Anonim, 2018, http://arch-student.com/pin/2015-2016-earth-architecture-workshops-call-for-participants/, erişim tarihi: 12.10.2018

KAYNAKLAR DİZİNİ (devam)

Anonim, 2018, http://icd.uni-stuttgart.de/?p=14620, erişim tarihi: 09.10.2018

Anonim, 2018, http://www.arkitera.com/etkinlik/3693/psidia-antiocheia-dan-gecerken--mimari-denemeler-degmeler-deginmeler-calistayi, erişim tarihi: 02.10.2018

Anonim, 2018, http://masteremergencyarchitecture.com/2015/12/01/urban-proximity-a-socio-spatial-workshop-in-a-peripheral-neighborhood-of-barcelona/, erişim tarihi: 02.10.2018

Anonim, 2018, http://designenterprise.ie/event/superuse-design-workshop/, erişim tarihi: 08.10.2018

Anonim, 2018, https://www.lizsteel.com/workshops/, erişim tarihi: 04.10.2018

Anonim, 2018, http://caoi.ir/en/workshops/985-installation-no-5.html#!, erişim tarihi: 04.10.2018

Anonim, 2018, https://betonartyazokulu2014.wordpress.com, erişim tarihi: 09.09.2018

Anonim, 2018, http://www.yapi.com.tr/haberler/yahsibey-tasarim-calismalarinin-ardindan-_82260.html, erişim tarihi: 08.09.2018

Anonim, 2018, http://www.demaquinasyherramientas.com/novedades/campamento-hello-wood-argentina-diseno-construccion, erişim tarihi: 05.10.2018

Anonim, 2018, http://www.archiprix.org/2019/?id=216, erişim tarihi: 05.10.2018

Anonim, 2018, https://www.facebook.com/ulusalsergi/photos/a.1689706701291358/2002422383353120 /?type=1&theater, erişim tarihi: 05.10.2018

Anonim, 2018,https://www.labiennale.org/en/architecture/2018/16th-international-architecture-exhibition-0, erişim tarihi: 06.10.2018

Anonim, 2018, https://www.google.com/maps, erişim tarihi: 04.09.2018

Anonim, 2018, https://issuu.com/bademliktasarimfestivali/docs/btf, 10.08.2018

Anonim, 2018, https://www.facebook.com/bademliktasarimfestivali/, erişim tarihi: 08.04.2018

EK AÇIKLAMALAR

Ek Açıklama-A: Etik Kurul Onay Raporu

Ek Açıklama-B: Atölye Yürütücüleri Anket Formu

Ek Açıklama-C: Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrenci Anket Formu

Ek Açıklama-D: Anket "Etkinliğin nasıl geliştirilebileceğini düşünüyorsunuz?" Açık Uçlu Sorusuna Verilen Yanıtlar.

Ek Açıklama-E: Anket "Etkinliğin en kötü, en yararsız ya da en az ilginç bulduğunuz kısmı neydi ve neden?" Açık Uçlu Sorusuna Verilen Yanıtlar.

Ek Açıklama-A: Etik Kurul Onay Raporu

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı

Sayı : 25403353-050.99-E.64281
Konu : 2018 - 106 Karar

13/06/2018

Sayın Doç.Dr.Ayşen ÇELEN ÖZTÜRK
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

Sorumlu Araştırmacısı olduğunuz ***"Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: Bademlik Tasarım Festivali Örneği"*** başlıklı çalışma hakkında alınan karar ilişikte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğini saygı ile rica ederim.

Prof. Dr. Ömür ŞAYLIGİL
Etik Kurul Başkanı

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır. Evrak doğrulama adresi:
https://ebysnetm.ogu.edu.tr/Home/Dogrulama/4d73cd1a-d4ab-4aa7-85d0-d2746e7259a7

Adres	:	Meselik Kampüsü PK:26480 Odunpazari	Ayrıntılı Bilgi	:	Aysun SERTTAŞ - Bilgisayar İşletmeni
Telefon	:	0222 2392979-4690	Faks	:	222 239 37 72
E-Posta	:	aserttas@ogu.edu.tr	Elektronik Ağ	:	http://girisimselolmayanetikkurul.ogu.edu.tr/
			KEP Adresi	:	esk.osmangaziunirek@hs01.kep.tr

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

Prof.Dr.Ömür ŞAYLIGİL
Başkan)
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Doç.Dr.Ömer KILIÇ
Başkan Yardımcısı)
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı /
Çocuk Enfeksiyon Hast. Bilim Dalı

Doç.Dr.Özlem ÖRSAL
Raportör)
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Halk Sağ.Hemşireliği AnabilimDalı

Doç.Dr.Uğur BİLGE
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Prof.Dr.Setenay DİNÇER ÖNER
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Biyoistatistik Anabilim Dalı

Prof.Dr.Hilmi ÖZDEN
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı

Prof.Dr.Varol ŞAHİNTÜRK
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim
Dalı

Prof.Dr.Timuçin KAŞİFOĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Ç Hastalıkları Anabilim Dalı /
Stomatoloji Bilim Dalı

Doç.Dr.Batu Can YAMAN
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Diş Hekimliği Fakültesi
Restoratif Diş Tedavisi
Anabilim Dalı

Prof.Dr.Bekir YAŞAR
Genel Cerrahi Uzmanı

Av. Önder CAN
Avukat

Etik Kurul Sekreterliği
Aysun SERTTAŞ
Makbule SARIÇİÇEK
Tel: 0 222 239 29 79 / 4690

KARAR FORMU

Başvuru Tarihi: 10.04.2018	**Çalışmanın Başlığı:** *"Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: Bademlik Tasarım Festivali Örneği"* **Çalışmacılar:** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü - Doç.Dr.Ayşen ÇELEN ÖZTÜRK (Yüksek Lisans Tez Danışmanı), Arş.Gör.Hüseyin ÖZDEMİR (Yüksek Lisans Tez Sahibi)
Çalışmanın değerlendirildiği ilk toplantı tarihi: 17.04.2018	**Sonuç:** 1. Araştırmanın gereç ve yöntemi tekrar gözden geçirilmeli ve yeniden yazılmalıdır. 2. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine hangi değişkenlerde bakılacaktır?
Çalışmacılardan gelen düzeltme metni tarihi: 23.05.2018	**Doç.Dr.Ayşen ÇELEN ÖZTÜRK'ün yazısı** Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalında danışmanlığını yaptığım "Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: Bademlik Tasarım Festivali Örneği" isimli yüksük lisans tez çalışmasının "Anket Uygulaması" için Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurulmuş ve 17 Nisan 2018 tarihli toplantı görüşlerine göre araştırmanın gereç ve yöntemi yeniden düzenlenmiştir. Araştırmanın yapılan düzenlemelerle yeniden değerlendirilmesini talep etmekteyiz. Gereğini bilgilerinize arz ederim. Saygılarımla.
Çalışmanın değerlendirildiği ikinci toplantı tarihi: 05.06.2018	**Sonuç:** 1. Bilgi gizliliğinin sağlanması gereken en önemli durumlardan biridir. 2. Gönüllünün sağlığına ve diğer kişilik haklarına zarar verilmemesi için gereken bütün tedbirler alınmalıdır. 3. Araştırmacılar İyi Klinik Uygulamalar Kılavuzu (2015), Dünya Tıp Birliği Helsinki Bildirgesi (2013)'ni imzalamış bu imza ile sorumluluğu kabul ettiklerini beyan etmişlerdir. 4. Araştırmacıların yetkin ve bu araştırma için yeterli oldukları anlaşılmaktadır.

Karar Tarihi: 05.06.2018 **Karar No:** 05	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Doç.Dr.Ayşen ÇELEN ÖZTÜRK sorumluluğunda yürütülen ***"Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: Bademlik Tasarım Festivali Örneği"*** başlıklı çalışmanın yapılmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir. Araştırmacılara başarılar dileriz.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU			
	Unvanı/Adı/Soyadı	**Kurumu**	**İmza**
1	Prof. Dr. Ömür ŞAYLIGİL (Başkan)	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı	
2	Doç. Dr. Ömer KILIÇ (Başkan Yardımcısı)	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı/ Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı	
3	Doç. Dr. Özlem ÖRSAL (Raportör)	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eskişehir Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı	
4	Doç. Dr. Uğur BİLGE	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı	
5	Prof. Dr. Setenay DİNÇER ÖNER	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı	
6	Prof. Dr. Hilmi ÖZDEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı	
7	Prof. Dr. Varol ŞAHİNTÜRK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı	
8	Prof. Dr. Timuçin KAŞİFOĞLU	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı / Romatoloji Bilim Dalı	
9	Doç. Dr. Batu Can YAMAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Restoratif Diş Tedavisi Anabilim Dalı	
10	Prof. Dr. Bekir YAŞAR	Genel Cerrahi Uzmanı	
11	Av. Önder CAN	Hukuk	

Ek Açıklama-B: Atölye Yürütücüleri Anket Formu

EK 2. Atölye Yürütücüleri

BİR ENFORMEL YAPI OLARAK "BADEMLİK TASARIM FESTİVALİ"

DEĞERLENDİRME ANKET FORMU

Bu anket, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bina Bilgisi Anabilim Dalı'nda devam etmekte olan ***"Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: Bademlik Tasarım Festivali Örneği"*** başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Anketimize vereceğiniz cevaplar sadece araştırmacı ile sizin aranızda kalacaktır. Kesinlikle başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Bu nedenle doğru bilgiler vermenizi rica ederiz. Aşağıdaki ifadeleri dikkatli okuduktan sonra, bu ifadelere ne derecede katıldığınızı lütfen seçeneklerden sadece birini işaretleyerek belirtiniz. Anketi hiçbir soruyu boş bırakmayacak şekilde cevaplandırmanızı rica ederiz (Tahmini süresi 10dk.).

Araş. Gör. Hüseyin ÖZDEMİR

A. DEMOGRAFİK YAPI

Cinsiyetiniz		Kadın
		Erkek
Yaş	_____yaşında	
Doğum Yeri	_____	
Uzmanlık Alanınız		Mimarlık
		İç Mimarlık
		Endüstriyel Tasarım
	Diğer: _____	
Yürütmekte Olduğunuz Atölyenin Teması		

Enformel yapılar; bireyin eğitimini tamamlamasına yardımcı olan zorunlu eğitim dışında, özgür ortamlardan oluşan kişiye deneyim kazandırmak amaçlı çalışmalardır. Enformel yapılar içinde workshoplar, yarışmalar, seminerler, festivaller, yaz okulları gibi çalışma alanlarını barındırır.

B. ENFORMEL EĞİTİM DENEYİMİ

1. **Daha önce aşağıdaki enformel yapılardan hangilerine katıldığınız?** ***(Birden fazla işaretlenebilir)***

( ) Workshoplar ( ) Yarışmalar ( ) Seminerler ( ) Diğer:_____
( ) Festivaller ( ) Yaz Okulu ( ) Sergiler ( ) Hiç biri

2. **Daha önce katıldığınız etkinliklerin adını kısaca yazınız.**

3. **Daha önce katıldığınız enformel yapılar ne kadar ilginizi çekti?**
   Çok ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

4. **Daha önce katıldığınız enformel yapıların en ilginç kısmı neydi ?**

5. **Daha önce katıldığınız enformel yapıların en az ilgi çeken kısmı neydi?**

6. **Eğitim hayatınıza, formel eğitimin (okul içi eğitim) dışında, katkı sağlayacağını düşündüğünüz farklı bir enformel etkinlik öneriniz var mı? Kısaca açıklayınız.**

7. **Daha önce katıldığınız enformel yapıların gelecekte size katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?**
   Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

8. **Daha önce katıldığınız enformel yapılardan edindiğiniz kazanımların neler olduğunu düşünüyorsunuz?**

C. ENFORMEL YAPILARIN KAZANIMLARI

9. **Enformel yapıların mimarlık/tasarım eğitimine katkısı bulunduğunu düşünüyor musunuz?**
   Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

10. **(9.soru evet ise) Enformel yapılara katılımın eğitime katkısını değerlendiriniz.**

Yaratıcılık; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Özgür ve Özgün tasarım yapmaya olanak sağlıyor; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Rekabet; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Mesleki Değerlendirme-derecelendirme; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Grup çalışması alışkanlığı; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Disiplinler arası işbirliği ; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Eklemek istediğiniz diğer katkılar;

11. Okulunuzda, enformel yapılara katılım, mezuniyet değerlendirilmesine (AKTS, Kredi, Staj vb.) alınıyor mu?
Evet ( ) Hayır ( )

12. **Yukarıdaki cevabınız EVET ise okulunuzun Formel eğitim içerisinde, öğrencilerin enformel katılımını, mezuniyet değerlendirmesine katma biçimini açıklayınız.**

_____

_____

13. Enformel yapılara katılım mezuniyet değerlendirmesine (AKTS, Kredi, staj vb.) alınmalı mı?
Evet ( ) Hayır ( )

14. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız Hayır ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

D. BADEMLİK TASARIM FESTİVALİ DENEYİMLERİ

15. Bademlik tasarım festivali etkinliğinden nasıl haberdar oldunuz?

_____

_____

16. Daha önce Bademlik tasarım festivaline katıldınız mı?
( ) Evet ( ) Hayır

17. Bademlik tasarım festivalinin bu yılki temasının güncel bir tasarım tartışması olduğunu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

18. Bademlik Tasarım Festivali(BTF 2018) içeriğinde açılan hangi atölyeye katıldınız (başlığı) ve katılımcı sayısı ne kadardı?

_____

_____

19. **Atölye "katılımcı kontenjanları" hakkında görüşünüzü belirtiniz.**
( ) Yeterli ( ) Gereğinden Fazla ( ) Arttırılabilir ( ) Bir fikrim oluşmadı

20. Atölyelerde farklı disiplinlerden katılımcı yer aldı mı?
( ) Evet ( ) Hayır

21. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız EVET ise hangi disiplinlerin katıldığını belirtiniz?

_____

_____

22. Farklı disiplinlerden katılımcılarla bir arada, atölye sürecinin yaşanmasının katkılarını değerlendiriniz.

_____

_____

_____

23. Atölye sürecinde tartışılan problem kendi tasarım disiplininiz kapsamında mıydı?
( ) Evet ( ) Hayır

24. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise hangi disiplinler kapsamında olduğunu belirtiniz?

25. Bademlik tasarım festivalinin yeri ve konumu uygun mudur?
( ) Evet ( ) Hayır

26. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

27. Bademlik tasarım festivalinin tarihi/dönemi sizin için uygun mudur?
( ) Evet ( ) Hayır

28. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

29. Bademlik tasarım festivalinin üç günlük süresi yeterli midir?
( ) Evet ( ) Hayır

30. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

31. Bademlik tasarım festivalinin "organizasyon ekibini" değerlendiriniz.
( ) Yeterli ve ilgili ( ) Kısmen yeterli ve ilgili ( ) Yetersiz ve ilgisiz ( ) Bir fikrim oluşmadı

32. Bademlik Tasarım Festivalinin ESOGÜ Mimarlık Bölümü öğrencilerine ait bir organizasyon olmasının, Mimarlık bölümüne katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

33. Formel bir yapı olan ESOGÜ Mimarlık Bölümü içeriğinde (BTF gibi) bir enformel yapının olması, festivalin özgürlüğünü kısıtlar mı?
( ) Evet ( ) Hayır

34. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız EVET ise nedenini belirtiniz?

35. Etkinliğin en iyi, en yararlı veya en ilginç bulduğunuz kısmı ne idi ve neden?

36. Etkinliğin en kötü, en yararsız ya da en az ilginç bulduğunuz kısmı neydi ve neden?

_____

_____

_____

37. Etkinliğin nasıl geliştirilebileceğini düşünüyorsunuz?

_____

_____

_____

38. Bademlik tasarım festivaline tekrar katılmayı düşünüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

39. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

_____

Ankete katıldığınız için teşekkür ederiz....

Ek Açıklama-C: Bademlik Tasarım Festivaline Katılan Öğrenci Anket Formu

EK 1. Festivale Katılan Öğrenciler

BİR ENFORMEL YAPI OLARAK "BADEMLİK TASARIM FESTİVALİ"

DEĞERLENDİRME ANKET FORMU

Bu anket, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bina Bilgisi Anabilim Dalı'nda devam etmekte olan ***"Mimarlık Eğitiminde Enformel Yapılar: Bademlik Tasarım Festivali Örneği"*** başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Anketimize vereceğiniz cevaplar sadece araştırmacı ile sizin aranızda kalacaktır. Kesinlikle başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Bu nedenle doğru bilgiler vermenizi rica ederiz. Aşağıdaki ifadeleri dikkatli okuduktan sonra, bu ifadelere ne derecede katıldığınızı lütfen seçeneklerden sadece birini işaretleyerek belirtiniz. Anketi hiçbir soruyu boş bırakmayacak şekilde cevaplandırmanızı rica ederiz (Tahmini süresi 10dk.).

Araş. Gör. Hüseyin ÖZDEMİR

A. DEMOGRAFİK YAPI

Cinsiyetiniz		Kadın
		Erkek
Yaş	_____	yaşında
Doğum Yeri	_____	
Uzmanlık Alanınız		Mimarlık
		İç Mimarlık
		Endüstriyel Tasarım
	Diğer: _____	
Ailenizin Ortalama Yıllık Geliri		16.000 TL altı
		16.000– 30.000 TL
		30.000– 40.000 TL
		40.000 TL üstü
Hangi üniversitede okuyorsunuz?	_____	
Bölümünüzün kaçıncı dönemindesiniz	_____	

Enformel yapılar; *bireyin eğitimini tamamlamasına yardımcı olan zorunlu eğitim dışında, özgür ortamlardan oluşan kişiye deneyim kazandırmak amaçlı çalışmalardır. Enformel yapılar içinde workshoplar, yarışmalar, seminerler, festivaller, yaz okulları gibi çalışma alanlarını barındırır.*

B. ENFORMEL EĞİTİM DENEYİMİ

1. **Daha önce aşağıdaki enformel yapılardan hangilerine katıldığınız?** *(Birden fazla işaretlenebilir)*

( ) Workshoplar ( ) Yarışmalar ( ) Seminerler ( ) Diğer:_____
( ) Festivaller ( ) Yaz Okulu ( ) Sergiler ( ) Hiç biri

2. **Daha önce katıldığınız etkinliklerin adını kısaca yazınız.**

3. **Daha önce katıldığınız enformel yapılar ne kadar ilginizi çekti?**
   Çok ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

4. **Daha önce katıldığınız enformel yapıların en ilginç kısmı neydi ?**

5. **Daha önce katıldığınız enformel yapıların en az ilgi çeken kısmı neydi?**

6. **Eğitim hayatınıza, formel eğitimin (okul içi eğitim) dışında, katkı sağlayacağını düşündüğünüz farklı bir enformel etkinlik öneriniz var mı? Kısaca açıklayınız.**

7. **Daha önce katıldığınız enformel yapıların gelecekte size katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?**
   Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

8. **Daha önce katıldığınız enformel yapılardan edindiğiniz kazanımların neler olduğunu düşünüyorsunuz?**

C. ENFORMEL YAPILARIN KAZANIMLARI

9. **Enformel yapıların mimarlık/tasarım eğitimine katkısı bulunduğunu düşünüyor musunuz?**
   Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

10. **(9.soru evet ise) Enformel yapılara katılımınızın eğitim hayatınıza katkısını değerlendiriniz.**

Yaratıcılık; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Özgür ve Özgün tasarım yapmaya olanak sağlıyor; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Rekabet; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Mesleki Değerlendirme-derecelendirme; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Grup çalışması alışkanlığı; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Disiplinler arası işbirliği ; Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Eklemek istediğiniz diğer katkılar;

11. Okulunuzda, enformel yapılara katılım, mezuniyet değerlendirilmesine (AKTS, Kredi, Staj vb.) alınıyor mu?
Evet ( ) Hayır ( )

12. **Yukarıdaki cevabınız EVET ise okulunuzun Formel eğitim içerisinde, öğrencilerin enformel katılımını, mezuniyet değerlendirmesine katma biçimini açıklayınız.**

_____

_____

13. Enformel yapılara katılım mezuniyet değerlendirmesine (AKTS, Kredi, staj vb.) alınmalı mı?
Evet ( ) Hayır ( )

14. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız Hayır ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

D. BADEMLİK TASARIM FESTİVALİ DENEYİMLERİ

15. Bademlik tasarım festivali etkinliğinden nasıl haberdar oldunuz?

_____

_____

16. Daha önce Bademlik tasarım festivaline katıldınız mı?
( ) Evet ( ) Hayır

17. Bademlik tasarım festivalinin bu yılki temasının güncel bir tasarım tartışması olduğunu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

18. Bademlik Tasarım Festivali(BTF 2018) içeriğinde açılan hangi atölyeye katıldınız (başlığı) ve katılımcı sayısı ne kadardı?

_____

_____

19. **Atölye "katılımcı kontenjanları" hakkında görüşünüzü belirtiniz.**
( ) Yeterli ( ) Gereğinden Fazla ( ) Artırılabilir ( ) Bir fikrim oluşmadı

20. BTF 2018 içeriğinde katıldığınız atölye ne kadar "İlgi çekici" idi?
( ) Çok ( )Kısmen ( )Bir fikrim oluşmadı

21. Atölyelerde farklı disiplinlerden katılımcı yer aldı mı?
( ) Evet ( ) Hayır

22. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız EVET ise hangi disiplinlerin katıldığını belirtiniz?

_____

_____

23. Farklı disiplinlerden katılımcılarla bir arada, atölye sürecinin yaşanmasının katkılarını değerlendiriniz.

_____

_____

_____

24. Atölye sürecinde tartışılan problem kendi tasarım disiplininiz kapsamında mıydı?
( ) Evet ( ) Hayır

25. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise hangi disiplinler kapsamında olduğunu belirtiniz?

_____

_____

_____

26. Farklı tasarım disiplinlerinden seçilen konularda tartışılan problemlerin yaratıcılığınıza katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

27. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

_____

28. Atölye yürütücülerini *"Yaratıcılığınıza Katkısı"* açısından değerlendiriniz?
( )Yaratıcılığı teşvik edici ( )Kısmen teşvik edici ( )Bir fikrim oluşmadı

29. Bademlik tasarım festivalinin yeri ve konumu uygun mudur?
( ) Evet ( ) Hayır

30. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

_____

31. Bademlik tasarım festivalinin tarihi/dönemi sizin için uygun mudur?
( ) Evet ( ) Hayır

32. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

_____

33. Bademlik tasarım festivalinin üç günlük süresi yeterli midir?
( ) Evet ( ) Hayır

34. Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?

_____

_____

_____

35. Bademlik tasarım festivalinin "organizasyon ekibini" değerlendiriniz.
( ) Yeterli ve ilgili ( ) Kısmen yeterli ve ilgili ( ) Yetersiz ve ilgisiz ( ) Bir fikrim oluşmadı

36. Bademlik Tasarım Festivalinin ESOGÜ Mimarlık Bölümü öğrencilerine ait bir organizasyon olmasının, Mimarlık bölümüne katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

37. **Formel bir yapı olan ESOGÜ Mimarlık Bölümü içeriğinde (BTF gibi) bir enformel yapının olması, festivalin özgürlüğünü kısıtlar mı?**
( ) Evet ( ) Hayır

38. **Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız EVET ise nedenini belirtiniz?**

39. **Etkinliğin en iyi, en yararlı veya en ilginç bulduğunuz kısmı ne idi ve neden?**

40. **Etkinliğin en kötü, en yararsız ya da en az ilginç bulduğunuz kısmı neydi ve neden?**

41. **Etkinliğin nasıl geliştirilebileceğini düşünüyorsunuz?**

42. **Bademlik tasarım festivaline tekrar katılmayı düşünüyor musunuz?**
( ) Evet ( ) Hayır

43. **Bir önceki soruya verdiğiniz cevabınız HAYIR ise nedenini belirtiniz?**

Ankete katıldığınız için teşekkür ederiz....

Ek Açıklama-D: Anket "Etkinliğin nasıl geliştirilebileceğini düşünüyorsunuz?" Açık Uçlu Sorusuna Verilen Yanıtlar.

1. *"önceden çalışmalarla gelmesi olabilir." (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*
2. *"Arkadaşlar iyisini bilir." (Erkek, 24 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*
3. *"Her zaman kaliteli yürütücü ve katılımcılarla" (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*
4. *"Rekabetin ortak bir alanda yapılması, tartışma ve ortamın rekabeti teşvik etmesi açısından" (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*
5. *"Daha farklı atölyeler eklenebilir" (Erkek, 22 yaşında, öğrenci)*
6. *"Daha farklı oluşum ve imkanları desteklenebilir" (Erkek, 23 yaşında, öğrenci)*
7. *"Zamanı arttırılabilir, daha çok tanıtım yapılabilir." (Kadın, 19 yaşında, öğrenci)*
8. *"Ortak atölyeler eklenebilir." (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*
9. *"Daha fazla gün ile" (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*
10. *"Zaman, süre ve aynı dönemde farklı atölyelere katılabilme" (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*
11. *"Daha fazla geziye yönelik sosyal faaliyetler olabilirdi." (Erkek, 20 yaşında, öğrenci)*
12. *"Yemek ve teknik gezi konusunda geliştirilebilir." (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*
13. *"Müzik grubu" (Erkek, 19 yaşında, öğrenci)*
14. *"Yemekler bedava olsun" (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*
15. *"Okula ulaşım hizmeti sağlanabilir." (Erkek, 24 yaşında, öğrenci)*

16. *“Somut tasarım fikirleriyle” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

17. *“Daha çok katılımcıya ulaşması” (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*

18. *“Süresi daha uzatılıp interaktif atölyelerinin de olması sağlanabilir.” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

19. *“Konaklama için belirli yerlerde anlaşılıp daha düzenli bir plan oluşturulabilir. Böylece grubun kaynaşması kolaylaşabilir.” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

20. *“Geri dönüşlerle” (Erkek, 24 yaşında, öğrenci)*

21. *“Aynı böyle kalmalı” (Erkek, 23 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*

22. *“Bu etkinliğin yaz aylarında süresi arttırarak okul çatısının dışına taşınması daha özgür ve rahat bir ortam olmasını sağlayabilir.” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

23. *“Daha fazla bölüme adını duyurmak bence” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

24. *“Organizasyon üzerinde daha çok çalışılarak” (Erkek, 22 yaşında, öğrenci)*

25. *“Belki daha fazla sponsor ile? Şimdilik bile çok güzel. Belki yazın daha uzun süreliğine de yapılabilir.” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

26. *“Süreler kısaltılmalı” (Erkek, 22 yaşında, öğrenci)*

27. *“Girişte ilk gelenler için tanıtıcı biri veya tabela olması daha iyi olabilir.” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

28. *“Atölye sayısı fazla ama biraz daha çeşitlendirilebilir.” (Kadın, 18 yaşında, öğrenci)*

29. *“Bazı atölyelerin belli sürelerde birleşip bir şeyler yapılması olabilir.” (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*

30. *“Daha çok atölye, katılımcı, yürütücü” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

31. *“Festival havasını daha çok yakalayarak” (Erkek, 24 yaşında, öğrenci)*

32. *“Etkinliğin belli uluslararası bir boyut kazanarak etkileşim çemberini genişletebileceğini düşünüyorum.” (Erkek, 24 yaşında, öğrenci)*

33. *“Festival kapsamında daha çeşitli atölye dışı etkinlikler oluşturulabilir.” (Erkek, 25 yaşında, öğrenci)*

34. *“Daha uzun bir etkinlik ya da 1 aylık çalışma programlarda yapılabilir.” (Kadın, 28 yaşında, öğrenci)*

35. *“Yeterince güzel” (Erkek, 22 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*

36. *“Etkinliğe daha fazla tartışma ortamlarının eklenmesi, sinema, müzik, söyleşi gibi etkinliklerin eklenmesi daha fazla tanışma ve kaynaşma ortamı yaratabilir.” (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*

37. *“Çeşitlendirme” (Erkek, 25 yaşında, öğrenci)*

38. *“Katılımcıların daha farklı öğrenci gruplarından olması yararlı olabilir.(mimarlık dışı)” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

39. *“Daha farklı alanlar” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

40. *“Katılımcılar farklı atölyelere katılabilirdi.” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

41. *“Yeni hitabet teknikleri (VR, AR... vb.)” (Erkek, 23 yaşında, öğrenci)*

42. *“Sponsorların arttırılması” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

43. *“Gayet güzel” (Erkek, 20 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*

44. *“Doğru kaynaklarla daha fazla katılım sağlanabilir.” (Erkek, 23 yaşında, öğrenci)*

45. *“Okul tarafından maddi destek verilerek, imkanların artmasıyla” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

46. *“Atölye çalışmaları dışında birkaç gün bütün grupları birarada barındırabilen farklı etkinlikler olabilir.” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

47. *“Çıkan ürün sunumları daha etkili sunulabilir.” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

48. *“Teorik alan azaltıp uygulama tavrı arttırılabilir.” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

49. *“BTF etkinlik sonrası elde edilen ürünler Sergi yoluyla katılmayanlara sergilenerek katılıma teşvik edilebilir.” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

50. *“Daha çok farklı disiplinlerden katılımcı olabilirdi.” (Kadın, 24 yaşında, öğrenci)*

51. *“Sponsor desteği arttırılabilir.” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

52. *“Faaliyetlerin sürekliliği için Katılımcı takip formu düzenlenebilir.” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

Ek Açıklama-E: Anket "Etkinliğin en kötü, en yararsız ya da en az ilginç bulduğunuz kısmı neydi ve neden?" Açık Uçlu Sorusuna Verilen Yanıtlar.

1. *"Yoktu" (Kadın, 21 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*
2. *"Hepsi yararlıydı" (Erkek, 22 yaşında, öğrenci)*
3. *"Etkinliğin bitmesi çok üzücü" (Erkek, 23 yaşında, öğrenci)*
4. *"Yok" (Kadın, 22 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*
5. *"Yok" (Kadın, 22 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*
6. *"Üç güne sıkıştırıldığı için hızlı etkinlikler" (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*
7. *"Sözel kısımlar" (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*
8. *"Çok fazla seminer verildi çok eğlenemedik" (Erkek, 20 yaşında, öğrenci)*
9. *"Bazen sorulan sorular tartışmaları çok uzattı. Aynı şeyleri konuştuğumuzu hissettim." (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*
10. *"Atölyeyle ilgili olmayan bilgiler" (Erkek, 19 yaşında, öğrenci)*
11. *"Yemekler" (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*
12. *"Yararsız yönü çok sadece çok derinlemesine incelenmiş" (Kadın, 26 yaşında, öğrenci)*
13. *"Genel olarak düşüncelerim olumlu" (Erkek, 24 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*
14. *"Pirinç, yağ ile uğraşanlar" (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*
15. *"Daha önce katıldığım atölyeye yakın benzerlik göstermesi" (Kadın, 23 yaşında, öğrenci)*
16. *"Tavuk, pilav oldukça kötü ve yararsız ilginçlikten uzaktı." (Erkek, 24 yaşında, öğrenci), (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*
17. *"Yemek işleri yeterince iyi ve çeşitli değildi. Gün içinde merkeze inme şansımız çok olmadığı için iyi bir yemek organizasyonuna ihtiyaç var." (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*
18. *"Megamol" (Erkek, 20yaşında, öğrenci, (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*

19. *“Atölyelerde çalışıyoruz. Bu soru ancak açılan atölye yetersiz kaldığında cevaplanabilir. Atölye gayet güzel ve eğlenceli” (Erkek, 23 yaşında, öğrenci, (Bu cevap değerlendirme dışı bırakıldı)*

20. *“Açıkcası ortak atölyelerin azlığıydı. Fakat bunun etkinliğin süresiyle alakalı olduğunu düşünmüyorum.” (Erkek, 21 yaşında, öğrenci)*

21. *“Bahar döneminde dışarıda çalışmak isterdim” (Kadın, 22 yaşında, öğrenci)*

22. *“Herkesin birlikte gelmesi kısmı” (Erkek, 22 yaşında, öğrenci)*

23. *“Bazı atölyeler ama kendi atölyemi çok sevdim.” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

24. *“Atölye dışındaki çalışmalar arttırılabilir.” (Kadın, 24 yaşında, öğrenci)*

25. *“Başlangıç çok erkendi. Uzaktan gelmemiz dolayısıyla zamanda zorluklar çektik.” (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*

26. *“Belki yemek ve içecek konusu” (Erkek, 22 yaşında, öğrenci)*

27. *“Sabah erken başlaması, biraz geç başlayıp toplam festival gün sayısı arttırılabilir.” (Kadın, 18 yaşında, öğrenci)*

28. *“En kötü hali diğer atölyeleri takip edememiz yani içinde olamamak” (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*

29. *“En kötü yanı geç bitmesi Eskişehir'e ilk defa gelen biri için çibörek yemek için bile vakit yok.” (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*

30. *“Sürekli sınıf ortamında çalışmak ilgimin dağılmasına sebep oluyor.” (Kadın, 21 yaşında, öğrenci)*

31. *“Etkinlik bitimindeki ayrılışlar” (Erkek, 24 yaşında, öğrenci)*

32. *“Seminer” (Kadın, 20 yaşında, öğrenci)*